

**Manual de aplicare
a Ghidului privind evaluarea adecvată
a impactului planurilor/ proiectelor
asupra obiectivelor de conservare a
siturilor Natura 2000**

CUPRINS

Introducere	5
1. Legislația comunitară și națională din domeniul protecției naturii.....	5
2. Rețeaua Natura 2000.....	8
3. Considerații generale privind evaluarea adecvată	9
4. Rolul instituțiilor europene și al autorităților naționale competente	12
Capitolul 1: Articolele 6 (3) și 6 (4) din Directiva "Habitat"	17
1.1 Considerații generale.....	17
1.2 Definiții	17
1.3 Analiza din punct de vedere tehnic și juridic a metodologiilor existente în statele membre privind evaluarea adecvată a impactului planurilor/ proiectelor	20
Capitolul 2: Procedura de evaluare adecvată	25
2.1 Etape ale procedurii de evaluare adecvată.....	25
2.1.1 Etapa de încadrare	25
2.1.2 Etapa studiului de evaluare adecvată	27
2.1.3 Etapa soluțiilor alternative.....	35
2.1.4 Etapa măsurilor compensatorii atunci când nu există soluții alternative și când impactul negativ persistă	37
Capitolul 3: Planurile de dezvoltare și EA	40
3.1 Planuri - aspecte generale.....	40
3.2 Rolul planurilor de dezvoltare.....	40
3.3 Procedura EA și SEA.....	40
Capitolul 4: Managementul durabil (proiectele) și EA	43
4.1 Tipuri de proiecte- aspecte generale	43
4.2 Procedura EA și EIA.....	43

Anexe.....46

Studii de caz:

I. Planuri	46
I.1 Planuri de dezvoltare	46
I.2 Amenajamente silvice.....	54
II. Proiecte	
II.1 Antene transmisie.....	75
II.2 Microhidrocentrale.....	83
II.3 Infrastructură de transport.....	96
II.4 Eoliene.....	104
III. Deciziile Curții Europene de Justiție	116

Acronime

CE - Comisia Europeană
CEJ- Curtea Europeană de Justiție
CBD- Convenția privind Diversitatea Biologică
EA - evaluare adecvată
EIA - evaluarea impactului asupra mediului
SEA - evaluare strategică de mediu
PP - plan/proiect
ONG - organizații neguvernamentale
UE- Uniunea Europeană

Introducere

1. LEGISLAȚIA COMUNITARĂ ȘI NAȚIONALĂ DIN DOMENIUL PROTECȚIEI NATURII

Politica de mediu la nivel european se distinge printr-o *abordare verticală*, constând din: *Tratatul European*, legea cadru care definește obiectivele generale, principiile și procedurile la nivel comunitar; programele legislative pe termen mediu și documentele politice strategice care alcătuiesc *programele de acțiune de mediu ale Comisiei Europene (CE)* și directivele cadru reprezentând reglementări specifice fiecărui domeniu și o *abordare orizontală* care constă în implementarea deciziilor Consiliului Europei la nivel național de către statele membre, organismele instituționale ale comunității având o funcție de coordonare, rolul de implementare revenind guvernelor naționale.

Ordinea de drept a Uniunii Europene (UE) clasifică dreptul în drept primar și drept secundar.

Dreptul primar se referă la dreptul european al tratatelor, adică la Tratatul privind Uniunea Europeană (Tratatul UE) și Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene (Tratatul FUE), care conține ordinea de drept comună. Are aplicare nemijlocită în statele membre, având caracter obligatoriu și pentru instanțe. Statele membre sunt responsabile, din punct de vedere juridic cu toate consecințele aplicabile, de a-și îndeplini obligațiile impuse prin tratatul UE și prin legislația secundară elaborată conform acestuia.

Dreptul secundar este format din actele

normative formale, emise de organele UE, în special sub formă de directive, regulamente și decizii.

- **Directivele UE** - sunt obligatorii pentru fiecare stat membru în ceea ce privește obiectivul care trebuie urmărit. Acestea sunt reglementările cadru, care trebuie implementate de către statele membre prin legi naționale de aplicare. Alegerea formei și a mijloacelor de aplicare se face de către statele membre. Directivele comunitare se adresează statelor membre și le obligă ca, într-un anumit termen prevăzut în directivă, să implementeze în dreptul intern obiectivele directivelor. Așadar, dispozițiile directivelor nu au efect direct în relațiile dintre cetățeni. Chiar și dispozițiile clare, precise și necondiționate din directive, prin care sunt stabilite drepturi sau obligații individuale, nu se aplică în mod nemijlocit în relațiile de drept privat.
- **Regulamentele UE** - au o aplicabilitate generală, similar legislației interne. Sunt obligatorii și se aplică nemijlocit în fiecare stat membru în situații determinate în mod obiectiv, înlocuind automat legislația națională contradictorie. Așadar, judecătorul va aplica regulamentul, fără să fie necesară adoptarea unei legi naționale de aplicare.
- **Deciziile** - sunt acte legislative individuale obligatorii părților cărora le sunt adresate. Deciziile adresate statelor

membre au caracter obligatoriu cu privire la instituțiile statului respectiv,

inclusiv în privința sistemului judiciar.

Interpretarea dreptului național adoptat în aplicarea unei directive

Directivele UE sunt obligatorii pentru fiecare stat membru, în ceea ce privește obiectivul care trebuie atins. Este vorba despre reglementări cadru, care trebuie completate de către statele membre, prin legea națională de aplicare (implementare) a directivei. Alegerea formei și a mijloacelor de implementare rămâne la latitudinea fiecărui stat membru. Astfel, directiva, neavând în conținutul său decât scopul de atins, nu are aplicabilitate directă în dreptul intern al statelor membre, prin urmare trebuie însoțită de acte legislative naționale de transpunere.

Totuși, prin însăși calificarea directivei ca *normă juridică*, ea are anumite efecte, directe sau indirecte, care de cele mai multe ori sunt circumstanțiate de anumite condiții. Rezumând diferitele condiții stabilite de jurisprudență pentru recunoașterea efectului direct al directivelor, în sensul invocării lor în fața instanțelor statale, rezultă că dispozițiile respective nu trebuie să fie condiționate de existența unor prevederi prin care aplicarea lor ar fi subordonată unei dispoziții de drept intern. Prin urmare, directiva nu produce măsuri juridice directe, ea are funcție auxiliară, recunoașterea efectului direct aparând ca o sancțiune a întârzierii de punere în aplicare a dispozițiilor directivei de către statele membre. Efectul direct recunoscut directivelor și deciziilor se limitează numai la posibilitatea cetățenilor Europei de a se prevala de acestea împotriva unui stat care ar fi omis să se conformeze prescripțiilor lor. Potrivit doctrinei și jurisprudenței,

statele membre au considerat că deciziile adresate statelor membre ale UE, precum și directivele nu au efect direct, însă Curtea Europeană de Justiție (CEJ) prin hotărârile sale nu a urmat acest punct de vedere, pronunțându-se în favoarea efectului direct „vertical” al acestor două categorii de acte de drept privat asupra statelor membre în calitate de subiecte de drept privat și asupra resortisanților în calitate de prejudiciați.

Potrivit jurisprudenței constante a CEJ, persoanele particulare nu pot invoca o directivă împotriva altor persoane private, CEJ refuzând să recunoască directivelor un efect direct orizontal asupra indivizilor. Mai mult, CEJ a identificat o obligație a guvernelor și instanțelor naționale de a aplica integral legislația europeană în sfera de competență a acestora și de a proteja drepturile conferite cetățenilor de aceste reglementări (aplicarea directă a legislației Comunității), precum și abrogarea oricărei prevederi naționale contrare, anterioare sau ulterioare prevederii Comunității (întâietatea legislației Comunității față de legislația națională).

Cu privire la posibilitatea invocării de către persoanele de drept privat a prevederilor directivelor, în absența măsurilor naționale de implementare sau în situația în care transpunerea este incorectă sau incompletă, CEJ a hotărât că persoanele de drept privat pot invoca principiul „efectului direct” (vertical) al directivelor, cu condiția ca perioada de timp acordată implementării directivei să

fi expirat, în caz contrar aceasta neputând avea efect direct¹.”

În sensul art. 189(249) din Tratatul CE, formele și metodele de transpunere și implementare alese de statele membre trebuie să ducă la aplicarea directivei astfel încât prevederile din legislația națională care urmează să fie modificate sau adaptate să asigure certitudinea și eficiența juridică în sensul garantării forței lor obligatorii. Libertatea de care beneficiază statele în privința formelor și metodelor de implementare nu afectează obligația de a alege cele mai corespunzătoare metode spre a asigura eficacitatea lor. CEJ a stabilit că statele membre trebuie să prevadă un cadru legal precis, prin adoptarea unor reguli de drept capabile să creeze o situație clară, precisă și transparentă, suficient spre a se permite persoanelor să-și cunoască drepturile lor și să le invoce în fața tribunalelor naționale. În cazul în care o instanță națională a unui stat membru are dubii cu privire la validitatea unei măsuri a UE, această instanță nu are capacitatea de a se pronunța în acest sens, ci trebuie să trimită cauza către CEJ, pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare (cerere preliminară).

În concordanță cu abordarea UE, conservarea naturii poate fi compatibilă cu numeroase activități economice, oferind posibilitatea creării de locuri de muncă, găsim metode de îmbunătățire a calității vieții, fără a produce daune mediului sau oamenilor și fără

a afecta oportunitățile generațiilor viitoare.

Planul de Acțiune privind Mediul, care stabilește agenda politicilor de mediu din UE până în anul 2012, subliniază necesitatea găsirii unor soluții pentru a evita efectele negative ale activităților umane asupra diversității biologice.

În anul 1979 a fost adoptată *Directiva Consiliului 79/409/CEE pentru protecția speciilor de păsări sălbatice* (denumită *Directiva „Păsări”*), care are ca scop conservarea pe termen lung a tuturor speciilor de păsări sălbatice de pe teritoriul UE și identifică peste 180 de specii care reclamă stabilirea unor arii de protecție specială avifaunistică (Special Protected Areas - SPA). Aceasta a fost înlocuită în 2009 prin *Directiva Consiliului 2009/147/CE*.

În anul 1992 a fost adoptată *Directiva Consiliului 92/43/CEE pentru conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice* (denumită *Directiva „Habitate”*) care are ca scop conservarea habitatelor naturale, dar și a speciilor de floră și faună sălbatice de pe teritoriul statelor membre ale UE. Pentru acestea se desemnează situri de importanță comunitară (site of community importance - SCI) și arii speciale de conservare (Special Area of Conservation - SAC).

Pe baza acestor două directive, a fost creat un instrument aplicabil la scară europeană, în scopul conservării capitalului natural comun al statelor UE, respectiv **Rețeaua Natura 2000**.

1. În acest sens jurisprudența CEJ a subliniat că: „În cazul în care directiva a fost transpusă tardiv, obligația generală care incumbă instanțelor naționale este de a interpreta dreptul național de o manieră conformă cu directiva numai după ce perioada pentru implementare a expirat

2. REȚEAUA NATURA 2000

La nivel european s-a decis astfel constituirea unei rețele de situri care să asigure conservarea efectivă a capitalului natural și utilizarea durabilă a biodiversității, cât și reducerea efectivă a ratei de pierdere a biodiversității, în conformitate cu obiectivele CBD. Pentru îndeplinirea acestui obiectiv s-a decis constituirea unei rețele ecologice care să ofere habitatelor naturale și speciilor sălbatice condițiile pentru supraviețuirea pe termen lung și care să reprezinte în același timp și suportul pentru dezvoltarea durabilă a activităților umane. Dezvoltarea acestei rețele reprezintă un prim pas în eforturile depuse pentru conservarea biodiversității, care pe lângă conservarea resurselor naturale, poate contribui la dezvoltarea economică a comunităților locale prin gama largă de resurse și servicii pe care le furnizează. Aceasta reprezintă un instrument care garantează menținerea, conservarea, reconstrucția componentelor actuale ale capitalului natural, stând la baza procesului de dezvoltare durabilă.

Prin urmare, la nivelul statelor membre ale UE s-a dorit constituirea unei rețele coerente de situri care se bazează pe o abordare comună, permițând menținerea sau refacearea habitatelor și speciilor într-o stare favorabilă de conservare. S-a stabilit astfel crearea unei rețele ecologice numită **Rețeaua NATURA 2000** și care este formată din:

- Arii speciale de conservare (Special Areas of Conservation - SAC) desemnate în conformitate cu prevederile Directivei „Habitat” și care au ca bază siturile de importanță comunitară

(Sites of Community Importance - SCI), desemnate de statele membre;

- Arii de protecție specială avifaunistică (Special Protected Areas - SPA) desemnate în conformitate cu prevederile Directivei „Păsări”.

Obiectivul principal al acestei rețele îl constituie conservarea habitatelor naturale și a speciilor sălbatice de interes comunitar, luând în considerare cerințele economice, sociale și culturale, precum și specificul regional și local caracteristic fiecărui stat membru. Desemnarea siturilor se face pe criterii strict științifice, dar, cu toate acestea, Natura 2000 nu este o rețea de arii naturale protejate, în care activitățile umane sunt interzise. Siturile Natura 2000 reprezintă zone de management durabil al mediului, în care se urmărește conservarea habitatelor naturale și/sau a speciilor pentru care a fost declarat situl, iar dezvoltarea activităților umane se face ținând cont de anumite cerințe de conservare.

Stabilirea rețelei Natura 2000 și a coridoarelor ecologice arată angajamentul UE în respectarea Convențiilor internaționale privind conservarea naturii. Directivele „Păsări” și „Habitat” constituie contribuția comunității europene în asigurarea diversității biologice, conform *Convenției privind Diversitatea Biologică* (CBD) ratificată de România prin *Legea nr. 58/1994* și a *Convenției privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale din Europa* (Convenția de la Berna) la care România a aderat prin *Legea nr. 13/1993*.

Siturile Natura 2000 implică însă și măsuri efective de conservare și măsuri de management pentru elaborarea cărora este obligatorie participarea și implicarea factorilor interesați. Obiectivul principal al conservării naturii este acela de a crea un echilibru între conservare și nevoile sociale, economice și culturale, prin urmare Natura 2000 nu va exclude activitățile umane atâta timp cât nu sunt în contradicție cu obiectivele conservării.

Ca o consecință a localizării geografice, țara noastră are o biodiversitate unică. Pe teritoriul României se regăsesc cinci regiuni biogeografice: alpină, continentală, stepică, panonică și pontică.

Realizarea rețelei Natura 2000 a fost una dintre condițiile de integrare ale României

în Uniunea Europeană. Propunerile de situri au fost realizate în conformitate cu prevederile Directivelor „Păsări” și „Habitat”. Procesul de realizarea a rețelei Natura 2000 este un proces continuu care nu se termină odată cu aderarea. Primele propuneri de situri au fost transmise CE în 2007, iar ca urmare a insuficiențelor pentru anumite tipuri de habitate sau specii identificate de către CE în cadrul seminariilor biogeografice din 2008, în 2010 au mai fost transmise o serie de noi propuneri pentru extinderea rețelei Natura 2000 din România .

O bună parte din aceste situri se suprapun cu ariile naturale protejate de interes național (parcuri naționale, parcuri naturale și rezervații naturale).

3. CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND EVALUAREA ADECVATĂ

Scopul prezentului manual este de a detalia modul de implementare al art. 6(3) și 6(4) din *Directiva* „Habitat”.

Articolul 6(3) impune ca „orice plan sau proiect care nu are o legătură directă cu sau nu este necesar pentru managementul sitului Natura 2000 în cauză, dar este probabil să aibă un efect semnificativ asupra acestuia, singur sau în combinație cu alte planuri și proiecte, se supune evaluării adecvate”.

De asemenea, prevederile art. 6(3) și 6(4) din *Directiva* „Habitat” se aplică și propunerilor de situri Natura 2000 care sunt în procedură de desemnare.

Acest document are la bază ghidurile metodologice elaborate de către CE, experiența

celorlalte state membre, experiența elaboratorilor rezultată din aplicarea prevederilor 6(3) și 6(4) al *Directivei* „Habitat”. Acest manual este destinat în principal autorităților competente pentru protecția mediului de la nivel local, regional și național responsabile cu emiterea actelor de reglementare specifice, dar și administratorilor/custozilor siturilor Natura 2000 responsabili cu avizarea studiilor de evaluare adecvată a impactului, evaluatorilor, titularilor de PP, altor organizații implicate în managementul resurselor naturale.

Manualul este structurat în patru capitole după cum urmează:

- Capitolul 1: aspecte generale referitoare la art. 6(3) și 6(4) din *Directiva* „Habitat”, definiții, analiza din punct

de vedere tehnic și juridic a metodologiilor existente în statele membre privind evaluarea adecvată a impactului PP

- Capitolul 2: detaliază procedura de evaluare adecvată
- Capitolul 3: Planurile de dezvoltare și EA
- Capitolul 4: Managementul durabil (proiectele) și EA.

Unul din cele mai importante articole ale Directivei „Habitat” este art. 6 transpus în legislația națională prin art. 28 *OUG nr.57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice* aprobată cu modificări și completări prin *Legea nr. 49/2011* și prin *OM nr. 19/2010 pentru aprobarea Ghidului metodologic privind evaluarea adecvată a efectelor potențiale a planurilor sau proiectelor asupra ariilor naturale protejate de interes comunitar*.

Manualul de aplicare a Ghidului privind evaluarea adecvată a impactului PP asupra obiectivelor de conservare ale siturilor Natura 2000 (numit în continuare *Manual*) cuprinde o detaliere a modului în care trebuie realizată evaluarea adecvată a impactului PP asupra speciilor sălbatice și habitatelor naturale ce fac obiectul desemnării siturilor Natura 2000, în acord cu procedurile europene stabilite pentru implementarea prevederilor alineatelor (3) și (4) ale art. 6 din Directiva ”Habitat” și cu cele dezvoltate la nivel internațional pentru implementarea adecvată a prevederilor CBD. Acesta stabilește circumstanțele în care un PP cu efect negativ asupra unui sit Natura 2000 poate fi aprobat sau nu. În acest fel aceste prevederi

asigură un echilibru între dezvoltarea socio-economică și obiectivele de conservare.

Prevederile Directivei „Habitat” în ceea ce privește dezvoltarea PP sunt similare în multe privințe cu prevederile *Directivei Consiliului 97/11/CE* de modificare a *Directivei 85/337/CEE privind evaluarea efectelor anumitor proiecte publice și private asupra mediului*, transpusă prin *H.G. nr. 445/2009 privind evaluarea impactului anumitor proiecte publice și private asupra mediului* (numită pe scurt *Directiva EIA*), precum și cu prevederile *Directivei Consiliului 2001/42/CE privind evaluarea efectelor anumitor planuri și programe asupra mediului*, transpusă prin *H.G. nr. 1076/2004 privind stabilirea procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe* (numită pe scurt *Directiva SEA*). Cu toate acestea, obiectivul evaluării adecvate (EA) se adresează în mod specific siturilor Natura 2000 și obiectivelor lor de conservare. Art. 6(3) (se referă la conservarea siturilor) și art. 6(4) (stabilește condițiile derogărilor de la prevederile art. 6(3)) ale Directivei „Habitat” stipulează strict obligațiile legale ale statelor membre.

Directivele „Păsări” și „Habitat” stabilesc obligații în ceea ce privește managementul conservării naturii în statele membre, în general, și a siturilor Natura 2000 a habitatelor naturale și speciilor, în special. Un mecanism-cheie de conservare îl constituie luarea în considerare a implicațiilor unui PP asupra rețelei ecologice Natura 2000, înainte de a se lua orice decizie privind avizarea acestuia. Fiecare PP aflat în procedură de aprobare, în orice etapă, trebuie să ia în

considerare posibilele efecte pe care le-ar putea avea, singur sau în combinație cu alte PP-uri, asupra obiectivelor de conservare ale siturilor Natura 2000.

EA nu interzice realizarea de PP, ci constă într-o examinare de la caz la caz a implicațiilor pentru situl Natura 2000 și obiectivele sale de conservare. În termeni generali, art. 6(3) presupune o obligație în ceea ce privește luarea în considerare, în toate etapele procedurii, a efectelor potențiale ale unui PP asupra siturilor Natura 2000. Prevederile art. 6(3) nu se referă numai la PP localizate în sit, ci și la PP situate în afara acestuia, dar care pot avea efecte semnificative asupra sitului.

Art. 6(3) și 6(4) stabilește o procedură clară pentru evaluarea unui PP care poate avea efecte semnificative asupra unui sit Natura 2000, astfel:

- (a) etapa de încadrare - prima etapă a procedurii și care corespunde art. 6(3),
- (b) etapa de evaluare adecvată - cea de a doua etapă a procedurii, aflată sub incidența art. 6(3),
- (c) etapa soluțiilor alternative - cea de a treia etapă, aflată sub incidența art. 6(4),
- (d) etapa măsurilor compensatorii - cea de a patra etapă, aflată sub incidența art. 6(4).

Scopul etapei de încadrare este de a determina, pe baza unei evaluări preliminare și a unor criterii obiective, dacă un PP, singur sau în combinație cu alte PP-uri, poate avea efecte semnificative asupra unui sit Natura 2000, având în vedere obiectivele de conservare

ale acestuia din urmă. Necesitatea de a aplica principiul precauției în luarea deciziilor cheie în ceea ce privește cazurile de EA a fost confirmată de către jurisprudența CEJ. Prin urmare, în cazul în care efectele semnificative sunt probabile, nesigure sau necunoscute în etapa de încadrare, va fi necesară trecerea la etapa studiului de EA. Dacă acesta concluzionează și demonstrează că nu există efecte negative asupra integrității unui sit Natura 2000, PP poate fi aprobat. Dacă efectele adverse sunt probabile sau în cazul în care există dubii, se va aplica art. 6(4), dar numai în cazul în care există motive imperative de interes public major, nu există soluții alternative mai puțin dăunătoare decât PP și au fost identificate măsurile compensatorii care pot fi puse în aplicare.

Procedura poate include una sau mai multe etape, în funcție de caracterul efectelor PP, viabilitatea măsurilor de reducere a efectelor negative, soluțiile alternative și măsurile compensatorii. În funcție de aceste aspecte procedura de evaluare adecvată se poate opri după oricare din cele patru etape, dar desfășurarea procedurii trebuie obligatoriu să fie parcursă în ordinea menționată: încadrare - evaluare adecvată - soluții alternative - măsuri compensatorii. Astfel, dacă se constată că un PP poate avea un efect negativ semnificativ nu se trece la etapa soluțiilor alternative sau a măsurilor compensatorii până când nu se evaluează măsurile de reducere a efectelor negative.

Directiva „Habitat” solicită statelor membre să informeze CE cu privire la măsurile compensatorii. Acest lucru permite CE să verifice dacă măsurile compensatorii sunt

suficiente pentru a se asigura menținerea coerenței rețelei. În cazul în care CE nu este mulțumită de măsurile compensatorii

proapse, aceasta poate lua măsuri împotriva statului membru, inclusiv prin litigii la CEJ.

4. ROLUL INSTITUȚIILOR EUROPENE ȘI AL AUTORITĂȚILOR NAȚIONALE COMPETENTE

Fiecare stat membru al UE este responsabil de punerea în aplicare a dreptului Uniunii (transpunere în termenele stabilite, armonizare și aplicare corectă) în cadrul sistemului juridic național. În temeiul tratatelor, CE veghează la corecta aplicare a legislației europene în statele membre. Prin urmare, în cazul în care un stat membru nu respectă dispozițiile acestuia, CE dispune de puteri proprii (acțiune în neîndeplinirea obligațiilor) prevăzute de articolele 258 din Tratatul privind Funcționarea UE și 141 din Tratatul CEEA, pentru a încerca să pună capăt acestei încălcări a dreptului UE și, după caz, poate sesiza CEJ.

examinarea de către CEJ sau Instanța de Fond se califică drept procedură judiciară.

În cazul acțiunilor inițiate în domeniul protecției mediului CEJ are în vedere principiile ce stau la baza conservării biodiversității și dezvoltării durabile a sistemului socio-economic adoptate în 1987 prin ratificarea Actului European Unic și reglementările specifice oferite de legislația secundară în domeniu. Prin sentințele sale, CEJ poate impune, pe lângă măsurile necesare pentru încetarea încălcării, amenzi aplicabile până la data încetării încălcării. Sentințele pronunțate de CEJ nu pot, în această calitate, să anuleze deciziile adoptate de către autoritățile naționale sau să acorde în mod direct daune în favoarea apelanților.

Principala sarcină a CEJ o reprezintă interpretarea *Tratatului European*. CEJ este formată din trei instanțe: Curtea de Justiție, Instanța de Fond și Tribunalul Civil. CEJ reprezintă instituția judiciară a Comunității. Încălcările efectuate de statele membre pot genera astfel obligații de achitare de compensații care, în anumite cazuri, pot avea repercusiuni semnificative asupra propriilor fonduri publice. Mai mult decât atât, orice încălcare a legislației Comunității de către un stat membru poate fi supusă atenției CEJ și, în cazul nerespectării sentinței de constatare a acestei încălcări, aceasta poate impune plata unei penalități periodice și/sau a unei sume fixe.

Principiile asumate de UE ca reprezentând baza legală în adoptarea hotărârilor CEJ în cauzele de mediu sunt:

1. Principiul prevenției: conservarea biodiversității se realizează eficient dacă sunt eliminate sau diminuate efectele posibilelor amenințări;
2. Principiul precauției: lipsa studiilor științifice complete nu poate fi considerată ca motiv de acceptare a unor activități ce pot avea impact negativ semnificativ asupra biodiversității;
3. Principiul poluatorul plătește: cel ce cauzează distrugerea biodiversității trebuie să plătească costurile de prevenire, reducere a impactului sau

Este important de menționat că, în sistemul juridic și instituțional al UE, numai

reconstrucție ecologică;

4. Principiul participării publicului la luarea deciziilor și accesul la informație și justiție în domeniul mediului: publicul trebuie să aibă acces la informațiile de mediu și dreptul de a participa în procesul de luare a deciziilor de mediu;
5. Principiul bunei guvernări: guvernarea trebuie să îndeplinească opt caracteristici majore - să fie participativă, măsurabilă, transparentă, responsabilă, efectivă, eficientă, echitabilă și în acord cu normele legale;
6. Principiul integrării sectoriale: conservarea biodiversității și utilizarea durabilă a componentelor sale trebuie luate în considerare în procesul de luare a deciziilor și de stabilire a politicilor sectoriale;
7. Principiul abordării ecosistemice: reprezintă o strategie de management integrat, adaptativ, bazată pe aplicarea unor metodologii științifice corespunzătoare care iau în considerare structura și funcțiile ecosistemelor și capacitățile lor de suport;
8. Principiul rețelelor ecologice: pentru asigurarea conectivității dintre componentele biodiversității cu cele ale peisajului și ale structurilor sociale, având ca și componente centrale ariile naturale protejate, se stabilesc culoare ecologice de legătură;
9. Principiul subsidiarității: reglementează exercițiul puterii, deciziile trebuind luate la nivelul cel mai de jos (local, regional, național);
10. Principiul compensării: în cazul în care există un impact negativ și în lipsa unor soluții alternative, pentru

obiective de interes public major se stabilesc măsuri compensatorii.

Trebuie menționat că aceste principii sunt un punct de referință în ceea ce privește deciziile CEJ și propunerile CE în politica de mediu, fiind invocate în mod frecvent ca temei decizional în emiterea opiniilor și a hotărârilor CEJ. Sentințele pronunțate de Curtea Europeană de Justiție nu pot să anuleze deciziile adoptate de autoritățile naționale sau să acorde în mod direct daune în favoarea apelanților.

CE monitorizează implementarea Directivelor „Păsări” și „Habitat” de către statele membre în mod individual. În cazul în care CE nu este satisfăcută de progresul sau conformitatea implementărilor, poate iniția o procedură privind încălcarea dreptului comunitar (procedură de infringement) împotriva statului membru în cauză; principalele categorii de interes sunt transpunerea necorespunzătoare a directivelor și încălcări ale cerințelor acestora, inclusiv eșecul de implementare și de aplicare a directivelor.

Această procedură cuprinde trei etape.

Prima etapă constă în faptul că statul membru primește o notificare formală și are la dispoziție două luni pentru a formula un răspuns. În cazul în care statul nu respectă în integralitate legislația UE, CE poate trimite un aviz motivat. În cazul în care nu primește un răspuns satisfăcător într-un termen rezonabil, CE poate să declanșeze acțiunea în constatarea neexecutării hotărârii pronunțate (etapa a doua - punere în întârziere și aviz motivat), iar dacă statul

În cauză tot nu se conformează hotărârii, se sesizează CEJ (etapa a treia).

În cazul în care CEJ pronunță o hotărâre de condamnare, stabilind că statul membru a încălcat obligațiile ce-i revin în baza dreptului UE, statul va trebui să aducă la îndeplinire această hotărâre, adică să repare prejudiciul.

Dacă nici de data aceasta statul nu respectă deciziile CEJ, se declanșează o nouă acțiune, care începe din nou cu o sesizare a CEJ. Abia după aceea poate interveni sancțiunea pecuniară, instanța fiind cea care stabilește cuantumul ei.

În cazul acțiunilor în constatarea neîndeplinirii obligațiilor declanșate pentru necomunicarea măsurilor naționale de transpunere a unei directive, CEJ poate să aplice sancțiuni pecuniare chiar de la prima hotărâre de condamnare, prin care constată că statul nu și-a dus la îndeplinire obligațiile.

În aplicarea Directivei „Habitat”, CE joacă un rol esențial, fiind recipientul principal al rapoartelor și comunicărilor privind impactul diferitelor sectoare asupra mediului înconjurător realizate de către statele membre. Mai mult CE, prin membrii ei, emite opinii orientative privind aplicarea art. 6(4) al Directivei „Habitat” și inițiază acțiunile la CEJ privind omisiunile și/sau aplicarea inadecvată a Directivei „Habitat”.

Progresele înregistrate de fiecare stat membru sunt monitorizate prin:

- examinarea transpunerii de către fiecare stat membru a prevederilor

Directivei „Habitat” în legislația națională, având în vedere jurisprudența CEJ.

- monitorizarea progreselor realizate în stabilirea și managementul rețelei Natura 2000 de către fiecare stat membru.
- examinarea eficienței de aplicare a politicilor implementate de fiecare stat membru.
- analiza raportărilor fiecărui stat membru la fiecare șase ani în conformitate cu articolul 17 din Directiva „Habitat” cu privire la starea de conservare a habitatelor și speciilor de interes comunitar.

În România procedura de evaluare adecvată este condusă de autoritățile competente pentru protecția mediului, în conformitate cu prevederile art. 8 alin. (1) din *Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului*, aprobată cu modificări prin *Legea nr. 265/2006, cu modificările și completările ulterioare*, și cu competențele stabilite prin *Metodologia de aplicare a evaluării impactului asupra mediului pentru proiecte publice și private*.

Evaluarea adecvată, precum și evaluarea impactului asupra mediului, stabilesc cadrul unei abordări integrate prin informarea și consultarea tuturor autorităților cu responsabilități în domeniul protecției mediului și participarea acestora în cadrul unei comisii de analiză tehnică organizată la nivelul județului unde se află amplasamentul proiectului sau, după caz, la nivel central pentru proiectele aflate în competența autorității publice centrale pentru protecția mediului.

În cadrul procedurii sunt implicați și reprezentanți ai administrației publice locale și/sau centrale, inclusiv din cadrul compartimentelor care coordonează activitatea de amenajare a teritoriului și urbanism, al autorității de sănătate publică, Administrației Naționale „Apele Române”, inspectoratului teritorial pentru situații de urgență, comisiunilor teritoriale ale Gărzii Naționale de Mediu și, după caz, reprezentanți ai structurilor responsabile pentru: inspectoratele teritoriale silvice, direcțiile pentru agricultură și dezvoltare rurală județene sau a municipiului București, furnizarea de utilități și servicii publice, administrarea parcurilor și grădinilor publice, a siturilor arheologice și monumentelor istorice, managementul ariilor naturale protejate, inclusiv reprezentanți ai consiliilor științifice organizate la nivelul ariilor naturale protejate, ai agențiilor pentru dezvoltare regională etc. Potrivit *principiului subsidiarității* este responsabilitatea autorităților naționale competente în domeniul protecției mediului să evalueze impactul asupra siturilor din rețeaua Natura 2000, în conformitate cu reglementările comunitare.

Pentru PP aflate în competența Agenției Naționale pentru Protecția Mediului, a agențiilor regionale pentru protecția mediului sau a Administrației Rezervației Biosferei „Delta Dunării”, comisia de analiză tehnică include obligatoriu și reprezentanți ai acestor autorități.

Autoritățile responsabile pentru parcurgerea etapelor procedurii de evaluare adecvată sunt:

- Agențiile județene pentru protecția

mediului pentru toate PP care fac obiectul evaluării adecvate, al căror amplasament se situează pe teritoriul județului respectiv;

- Agențiile regionale pentru protecția mediului pentru toate PP care fac obiectul evaluării adecvate, al căror amplasament se întinde pe două sau mai multe județe din cadrul aceleiași regiuni de dezvoltare;
- Agenția Națională pentru Protecția Mediului pentru toate PP care fac obiectul evaluării adecvate, al căror amplasament se întinde pe două sau mai multe regiuni de dezvoltare.

Pentru PP propuse a se realiza în perimetrul Rezervației Biosferei „Delta Dunării”, autoritatea responsabilă pentru parcurgerea etapelor procedurii de evaluare adecvată este Administrația Rezervației Biosferei „Delta Dunării”.

Autoritatea publică centrală pentru protecția mediului este responsabilă pentru parcurgerea etapelor procedurii de evaluare adecvată pentru proiectele prevăzute la art. 19 din *Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 195/2005*, aprobată cu modificări și completări prin *Legea nr. 265/2006*, cu modificările și completările ulterioare. Avizele de mediu emise în baza reglementărilor în vigoare care privesc cu precădere rețeaua Natura 2000 reprezintă acte administrative care pot fi atacate în instanță pe calea contenciosului administrativ conform prevederilor *Legii nr. 554/2004*. Subliniem că și în acest caz legislația comunitară prevalează, întrucât *Legea nr. 554/2004* a fost completată cu un nou alineat conform

căruia „constituie motiv de revizuire, care se adaugă la cele prevăzute de Codul de procedură civilă, pronunțarea hotărârilor

rămase definitive și irevocabile prin încălcarea principiului priorității dreptului comunitar.

Capitolul 1: Articolele 6(3) și 6(4) din Directiva „Habitat”

1.1 CONSIDERAȚII GENERALE

Prezentul Manual de aplicare a Ghidului privind evaluarea adecvată a impactului PP asupra obiectivelor de conservare a siturilor Natura 2000 (numit în continuare *Manual*) cuprinde o detaliere a modului în care trebuie realizată evaluarea adecvată a impactului PP asupra speciilor sălbatice și habitatelor naturale ce fac obiectul desemnării unui sit Natura 2000, în acord cu procedurile europene stabilite pentru implementarea prevederilor alineatelor (3) și (4) ale art. 6 din Directiva „Habitat” și cu cele dezvoltate la nivel internațional pentru implementarea adecvată a prevederilor CBD. Acest manual este destinat în principal autorităților competente pentru protecția mediului de la nivel local, regional și național responsabile cu eliberarea actelor de reglementare specifice precum și administratorilor/custozilor siturilor Natura 2000 responsabili cu avizarea studiilor de evaluare adecvată a impactului.

Scopul acestui document este de a detalia fiecare etapă a ghidului metodologic de evaluare adecvată și de a prezenta exemple de aplicare a prevederilor articolelor 6.(3) și 6.(4) ale Directivei „Habitat” la nivelul statelor membre.

Articolul 6(3) și 6(4) reprezintă „cheia” Directivei „Habitat”, stabilind o procedură pentru PP care poate avea efecte semnificative asupra siturilor Natura 2000. În general, articolul 6 promovează biodiversitatea prin menținerea sau restaurarea „stării favorabile de conservare” a speciilor și habitatelor naturale pentru care au fost desemnate siturile Natura 2000, luând în considerare aspectele sociale, economice și culturale, toate acestea având drept scop dezvoltarea durabilă. De asemenea, în context internațional, articolul 6 contribuie la atingerea obiectivelor convențiilor internaționale din domeniul protecției naturii (Convenția de la Berna, CBD).

1.2 ARTICOLELE 6(3) SI 6(4) DIN DIRECTIVA „HABITATE” - DEFINIȚII

„Proiect”

Conform Directivei 85/337/EEC privind evaluarea impactului proiectelor publice sau private asupra mediului, „proiectul” reprezintă documentația privind execuția unor lucrări de construcții sau alte instalații ori amenajări, alte intervenții asupra cadrului natural și peisajului, inclusiv cele care implică extragerea resurselor minerale”.

Definiția este generală și nu se limitează doar la construcție. În sensul definiției de mai sus

se poate înscrie și agricultura intensivă care amenință cu distrugerea caracterul seminatural al suprafețelor cultivate.

„Plan”

Ca și în cazul proiectelor, „planul” are o definiție destul de generală. Cele mai importante planuri se consideră a fi planurile de dezvoltare la nivel local, regional sau național. Planurile regionale de dezvoltare constituie baza pentru alte planuri mai detaliate sau reprezintă cadrul

pentru acordurile de dezvoltare. Aceste planuri fac obiectul articolului 6(3), putând avea efect semnificativ asupra siturilor Natura 2000.

De asemenea, planurile sectoriale cum sunt planurile de transport, planurile de gestionare a deșeurilor, planurile de management al bazinelor hidrografice fac obiectul articolului 6(3).

„PP indirect legat sau necesar pentru managementul sitului” înseamnă că PP conține o componentă care nu este destinată conservării și care necesită evaluare adecvată. Pot fi și PP destinate managementului sitului, dar care pot afecta un alt sit. De exemplu, într-un sit amplasarea unei bariere pe un râu poate fi considerată o măsură destinată conservării deoarece asigură o stare de conservare favorabilă pentru un anumit tip de habitat natural sau pentru o anumită specie prin îmbunătățirea regimului hidric necesar, iar în situl alăturat, amplasarea acestei bariere poate avea efect semnificativ.

„Efectul semnificativ” nu este definit de legislația comunitară și de ghidurile elaborate de CE. Noțiunea de „semnificativ” trebuie interpretată în concordanță cu obiectivele de conservare, astfel încât să fie asigurată coerența rețelei Natura 2000. De aceea, obiectivele de conservare reprezintă informația de bază cea mai importantă în evaluarea semnificației impactului. De asemenea, planurile de management ale siturilor Natura 2000 constituie instrumente eficiente în stabilirea efectului semnificativ. Demararea procedurii de evaluare adecvată nu se bazează pe o certitudine, ci pe posibilitatea existenței unui efect semnificativ. Noțiunea de „efect semnificativ” trebuie luată în considerare atât în interiorul unui sit Natura 2000, cât și în afara acestuia.

„...fie singur sau în combinație cu alte PP”

O serie de efecte pot avea împreună impact semnificativ asupra unui sit Natura 2000. De aceea, art. 6(3) ia în considerare efectul acumulat al altor PP aprobate și finalizate și/sau aprobate, dar nefinalizate.

„Autoritatea competentă”- autoritatea de mediu centrală/regională/locală responsabilă cu emiterea actului de reglementare și cu derularea procedurii.

„Integritatea unui sit Natura 2000” se referă la obiectivele de conservare ale sitului și constă în asigurarea coerenței funcțiilor ecologice ale sitului, a complexului de funcții dintre speciile și habitatele naturale de interes comunitar pentru care situl a fost desemnat.

„Motive de interes public major”

CEJ a menționat faptul că deteriorarea unui sit Natura 2000 poate fi justificată numai din motive excepționale. Aceste motive trebuie să corespundă interesului public general, respectiv obiectivele de conservare ale Directivelor „Păsări” și „Habitat”. Deoarece interesul public trebuie să fie în echilibru cu evaluările de mediu, nu se poate da o definiție exhaustivă a motivelor de interes public major. Conform principiului subsidiarității, autoritatea competentă trebuie să decidă care sunt astfel de motive, iar justificările vor fi analizate de către CE.

CE consideră **„motivele de interes public major, inclusiv cele de ordin social și economic”** ca fiind cele în care PP demonstrează că sunt indispensabile:

- în cadrul politicilor sau acțiunilor privind sănătatea, securitatea oamenilor, protecția mediului;

- în cadrul politicilor fundamentale pentru țară și societate;
- în cadrul implementării unor activități de natură economică și socială, îndeplinind obligațiile specifice de serviciu public.

CE acceptă drept motive de interes public major pe cele care sunt în concordanță cu politicile comunitare. În una din deciziile sale, CEJ justifică realizarea unui proiect (extinderea unui aeroport) fiind considerat ca un proiect prioritar de Consiliul de Miniștrii ai CE. De asemenea, CE a acceptat extinderea planului pentru portul Rotterdam care a fost justificat în câteva din hotărârile CEJ.

Directiva „Habitat” menționează explicit **„motivele de interes social și economic”** ca fiind cele care crează și păstrează pe termen lung un număr mare de locuri de muncă, asigură competitivitatea economică la nivel global sau regional, stimulează dezvoltarea economică în context regional. CE a acceptat ca motivele de interes public major să fie justificate astfel încât să aibe efect pe termen lung, să existe o relație directă între obiectivele de conservare ale sitului și interesul public. De exemplu, CE a respins motivul de interes public major invocat pentru realizarea unui proiect - clădiri de birouri.

CE punctează de asemenea faptul că locurile de muncă din industria minieră reprezintă obiective economice temporare, deoarece pe termen lung aceste locuri de muncă se vor pierde [C(2003)1304]. Totuși, motivul de interes public major a fost acceptat de CE deoarece închiderea minei va avea efecte sociale și economice majore.

„Motivele imperative privind sănătatea umană, securitatea publicului și consecințe benefice asupra mediului”- CE lasă la latitudinea autorităților competente să verifice motivația invocată de titularul PP. Evident că orice astfel de situație va fi analizată de CE, ca atribuție a sa de control al aplicării corecte a legislației comunitare.

„Sănătatea umană”- prevenirea epidemiilor, prevenirea accidentelor. De exemplu, acest motiv nu poate fi invocat în cazul proiectelor de infrastructură rutieră, în schimb poate fi invocat în cazul drenării unei zone umede pentru prevenirea infecției cu agenți patogeni.

„Securitatea publicului” - protecția împotriva dezastrelor naturale reprezintă un motiv suficient pentru a fi invocată securitatea publicului (EC 2000), C-57/89 (Leybucht Dykes).

De exemplu, guvernul german a realizat un proiect de îndiguire a unui râu cu rol de protecție împotriva inundațiilor. Deși proiectul afecta anumite specii de păsări din SPA, motivul invocat a fost suficient de puternic pentru a justifica realizarea îndiguirilor.

„Consecințe benefice asupra mediului” trebuie interpretat în sens foarte strict. Efectele pozitive asupra mediului pot fi mai importante decât impactul asupra sitului Natura 2000. De exemplu, un proiect de canalizare cu stație de epurare va avea impact semnificativ asupra unui habitat forestier din sit. Dacă proiectul va avea efecte pozitive considerabile asupra mediului, atunci pentru realizarea proiectului poate fi invocat motivul „consecințe benefice asupra mediului”.

1.3 ANALIZA DIN PUNCT DE VEDERE TEHNIC ȘI JURIDIC A METODOLOGIILOR EXISTENTE ÎN STATELE MEMBRE PRIVIND EVALUAREA ADECVATĂ A IMPACTULUI PLANURILOR/ PROIECTELOR

În vederea aplicării corecte a prevederilor articolelor 6(3) și 6(4) ale Directivei „Habitat”, CE a elaborat următoarele ghiduri metodologice:

- Managementul siturilor Natura 2000, prevederile art. 6 al Directivei „Habitat”;
- Evaluarea planurilor și proiectelor care afectează semnificativ siturile Natura 2000. În ianuarie 2007 acest ghid a suferit anumite îmbunătățiri și clarificări legate de soluțiile alternative, motivele imperative de interes public major, măsurile compensatorii, opinia Comisiei Europene. Documentul în care au fost incluse aceste clarificări se numește Ghid privind articolul 6.4 al Directivei „Habitat”.

De asemenea, CE a elaborat ghiduri pentru anumite domenii specifice de dezvoltare:

- Industria extractivă și Natura 2000,
- Dezvoltarea energiei eoliene și Natura 2000,
- Integrarea aspectelor de biodiversitate și natură în dezvoltarea infrastructurii portuare,
- Natura 2000 și managementul forestier „Provocări și oportunități”,
- Implementarea Directivelor „Păsări” și „Habitat” în estuare și zonele costiere.

Obiectivul acestor documente este de a stabili o înțelegere mai bună a implementării articolului 6, în special a art. 6(3) și 6(4) pentru dezvoltarea planurilor și proiectelor în fiecare din aceste domenii și de a oferi suportul autorităților de mediu și tuturor celor implicați în derularea fiecărei etape a procedurii de evaluare adecvată.

Statele membre au ales fie să transpună în legislația națională etapele procedurii de evaluare adecvată (Republica Cehă), fie să adapteze și să dezvolte cele două ghiduri elaborate de CE în acest sens, fie să utilizeze efectiv aceste ghiduri (Austria, Belgia, Bulgaria, Cipru, Danemarca, Estonia, Finlanda, Franța, Grecia, Ungaria, Italia, Letonia, Lituania, Luxemburg, Malta, Olanda, Polonia, Portugalia, Slovacia, Slovenia, Spania, Suedia).

De asemenea, unele State Membre, având la bază ghidurile CE, au elaborat ghiduri de implementare a art.6(3) și 6(4) pentru anumite domenii de dezvoltare:

Germania a elaborat „Ghidul metodologic pentru evaluarea impactului semnificativ asupra siturilor Natura 2000 de către infrastructura rutieră”. Acest ghid a fost elaborat de Ministerul Federal al Transportului, Construcției și Locuinței pentru a oferi cadrul detaliat de implementare a articolelor 6(3) și 6(4) ale Directivei „Habitat” în contextul dezvoltării infrastructurii rutiere.

Irlanda a elaborat ghidul „Evaluarea adecvată a planurilor și proiectelor în Irlanda” destinat autorităților responsabile cu dezvoltarea regională/locală, însă nu are statut juridic. Metodologia utilizată de Irlanda reprezintă adaptarea celor două ghiduri metodologice elaborate de către CE. De asemenea, metodologia face conexiunea dintre EA și EIA/SEA: procedurile se realizează în paralel, urmând ca raportul de mediu să includă și studiul de evaluare adecvată.

Marea Britanie

Dintre toate Statele Membre, Marea Britanie este net superioară atât în transpunerea, cât și în implementarea art. 6(3) și 6(4) prin elaborarea de ghiduri pentru toate domeniile majore de dezvoltare: infrastructură rutieră și feroviară, silvicultură, cariere, industria extractivă etc.

Republica Cehă

Nu există o metodologie specifică. Cele trei directive (Directiva EIA, Directiva SEA, Directiva „Habitat” art. 6(3) și 6(4)) au fost transpuse în legislația națională printr-un singur act normativ care include și recomandările din ghidurile CE în ceea ce privește evaluarea adecvată.

Evaluarea adecvată este parte integrantă din EIA/SEA. Acest lucru înseamnă că orice PP care în mod normal nu se supune procedurii EIA sau SEA, dar face obiectul EA, atunci va face în mod obligatoriu și EIA sau SEA. Un aspect inedit în cazul Republicii Cehe îl reprezintă atestarea evaluatorilor de evaluare adecvată de către Ministerul Mediului. Aceștia sunt diferiți față de evaluatorii EIA și SEA. Procedura este destul de laborioasă, persoanele atestate trebuind să facă dovada cunoștințelor teoretice, practice, legislative în ceea ce privește Natura 2000, motiv pentru care numărul evaluatorilor EA este foarte mic (36) în comparație cu numărul evaluatorilor EIA și SEA (aproximativ 600). În ciuda procedurii aparent greoaie, Republica Cehă se numără printre Statele Membre în care implementarea art. 6(3) și 6(4) este clară și corect realizată, astfel încât dezvoltarea planurilor și proiectelor se realizează în concordanță cu rețeaua Natura 2000.

Implementarea articolului 6(4) al Directivei Habitats pe perioada 2004-2006

Măsurile compensatorii adoptate de statele membre sunt menite să asigure coerența globală a rețelei Natura 2000.

În total au fost transmise la CE 42 de cazuri, în care art. 6(4) paragraful 1 a fost aplicat pentru perioada 2004-2006. Acestea includ 15 cazuri în Portugalia, 10 cazuri în Germania, 7 cazuri în Spania, 4 cazuri în Italia, 2 cazuri în Ungaria, 3 cazuri în Austria și un caz în Luxemburg. Opt state membre (CZ, DK, EE, LT, LV, NL, SE, și SK) au informat CE că art. 6(4) paragraful 1 nu a fost aplicat în perioada 2004 - 2006. În ceea ce privește Marea Britanie, care notifică, de obicei, măsurile compensatorii aplicate, CE nu are un raport de implementare a prevederilor legale menționate, în perioada 2004 - 2006. Din păcate, alte 10 state membre nu au furnizat nici un răspuns substanțial pentru CE (BE, CY, EL, FI, FR, IE, MT, PL și SI).

Tipurile de PP sunt diverse, de la infrastructuri mari, inclusiv autostrăzi (6), aeroporturi (4), căi ferate (1), la ferme eoliene (11) și la dezvoltări urbane legate de stațiuni turistice (5). Două dintre cazurile raportate sunt considerate anecdotice, restaurarea unui castel și lucrările dintr-un sit arheologic, ambele în Germania.

Marea majoritate a cazurilor vizează situri de importanță comunitară sau situri cu dublu statut: atât situri de importanță comunitară, cât și arii de protecție specială avifaunistică. Numai trei cazuri se referă doar la arii de protecție specială avifaunistică.

Evaluarea Comisiei Europene

Cu scopul de a evalua toate informațiile notificate de statele membre într-o manieră coerentă și având în vedere că măsurile compensatorii ar trebui să fie axate pe obiective și ținte în mod clar adresate elementelor Natura 2000 afectate, CE a analizat în primul rând impactul produs în siturile Natura 2000. Această analiză a permis să se verifice dacă măsurile compensatorii adoptate în fiecare caz particular s-au referit la aspectele structurale și funcționale ale siturilor și la tipurile de habitate și populațiile speciilor care au fost afectate.

Calitatea evaluărilor în temeiul art. 6(3)

În general, evaluarea efectelor PP a fost vagă și prea generală. Din evaluările elaborate, CE a concluzionat că informațiile transmise de statele membre nu reflectă impactul corect:

- există puține informații și date cantitative asupra habitatelor specifice, cum ar fi numărul de hectare de habitat afectat, procentul habitatului afectat sau procentul suprafeței sitului;
- informațiile privind calitatea și starea de conservare a habitatelor afectate lipsesc în general;
- există o lipsă generală de informații în raport privind mărimea populației speciilor afectate, gradul de izolare sau starea de conservare a acestora;
- nu este specificat rolul sitului respectiv în cadrul rețelei Natura 2000.

Măsurile compensatorii adoptate

Se poate sublinia neînțelegerea a ceea ce înseamnă o măsură compensatorie. Nu se face o distincție clară între măsurile de reducere a impactului și măsurile compensatorii, care sunt frecvent amestecate sub titlul de măsură compensatorie.

De exemplu:

- în cazul unei instalații de reciclare într-o arie de protecție specială avifaunistică ce gazduiește specia *Otis tarda*, a fost propusă ca măsură compensatorie plantarea de copaci, pentru a reduce perturbarea acestei specii;
- diverse proiecte de ferme eoliene au propus ca măsuri compensatorii eliminarea anumitor mori de vânt.

Frecvent, măsurile compensatorii propuse nu sunt legate de impactul cauzat de proiect și nu compensează impactul produs. În plus, este recunoscut faptul că în unele din cazurile raportate măsurile compensatorii nu sunt suplimentare față de acțiunile care sunt întreprinse în mod normal, conform Directivelor „Habitat” și „Păsări” sau obligațiile prevăzute în legislația CE, ca monitorizarea speciilor sau pregătirea planurilor de management. În general, statele membre nu au furnizat informații cu privire la bugetul sau intervalul de timp necesare pentru măsurile compensatorii.

Pe de altă parte, există, de asemenea, măsuri compensatorii bine definite incluse în cazurile evaluate:

- îmbunătățirea condițiilor pentru speciile de pradă,
- refacerea habitatelor din siturile existente,
- reducerea amenințărilor pentru specii.

Concluzii privind implementarea art. 6(4)

Pentru perioada 2004 - 2006 statele membre nu au avut o abordare sistematică în modul în care se aplică art. 6(4), primul paragraf. Diferențele în modul în care acesta a fost aplicat sugerează criterii și interpretări diferite. Informațiile prezentate de către statele

membre au fost parțiale, vagi și insuficiente. Una dintre cele mai importante concluzii ale raportului a fost lipsa de înțelegere a scopului măsurilor compensatorii și calitatea foarte scăzută a măsurilor propuse. De asemenea, nici noțiunea de motive imperative de interes public major nu a fost înțeleasă și justificată de către statele membre. Lista de PP pentru care CE a primit informații privind aplicarea art. 6(4), primul paragraf din Directiva „Habitat”:

Germania (10 cazuri):

1. Extinderea aeroportului militar Ramstein
2. Construirea terminalului de containere IV Bremerhaven
3. Planul de funcționare de ansamblu pentru mina de cărbune Walsum
4. A 380 Werft pe aeroportul Frankfurt
5. Realocarea terenurilor agricole în Comunitatea Lüneburg
6. Restaurarea castelului Sparrenberg, orașul Bielefeld
7. Protecția împotriva inundațiilor în Baden-Württemberg
8. Accesul și priveriștea pentru un sit arheologic (Himmelsscheibe von Nebra)
9. Extinderea zonei de locuit „Obere Maden” lângă Pforzheim-Hoherwart în Baden-Württemberg
10. Construcția unei uzine de tratare a apei de mină.

Ungaria (2 cazuri):

1. Aeroport regional care afectează Szegedi gyep
2. Instalație de reciclare a bateriilor auto cu acid în Vekerd

Italia (4 cazuri):

1. Parc eolian în Comuni di Monterenzio e Castel del Rio (BO), Casoni de Romagna
2. Dezvoltarea drumurilor între SS 62 Cisa și SP357R Fornovo (Ponte sul Taro)
3. Planul de industrializare în municipiul Manfredonia
4. Derivații rutiere (rute ocolitoare) între Trento Nord și Lavia. Toad lot Zambiana Vecchia-Fai della Pagnella

Luxemburg (1 caz)

1. Punerea unei linii de cale ferată existente, de la o singură linie la două linii

Portugalia (15 cazuri):

1. Stațiunea turistică (Costa Terra) în Comporta Galé
2. Stațiunea turistică Golf (Costa Terra) în Comporta Galé
3. Stațiunea turistică (Pinheirinho) în Comporta Galé
4. Linia de mare tensiune în Caldeirao
5. Linia de mare tensiune în Monchique
6. Linia de mare tensiune în Moura Mourao Barrancos
7. Fermă eoliană în Alvao/Marao
8. Fermă eoliană în Alvao/Marao
9. Fermă eoliană în Montemuro
10. Fermă eoliană în Montemuro
11. Fermă eoliană în Montemuro și Serras da Freita e Arada
12. Fermă eoliană în Montemuro și Serras da Freita e Arada
13. Fermă eoliană în Monchique
14. Fermă eoliană în Malcata
15. Fermă eoliană în Costa do Sudoeste

Spania (7 cazuri):

1. Planul Urbanistic San Gines de la Jara. Cartagena. Stațiunea turistică
2. Fermă eoliană „La Solana” în interiorul unui SCI și fermă eoliană „Del Morrón” de lângă un SCI
3. Autostradă pentru conectarea A7 Santomera cu zona de Mar Menor
4. Îmbunătățirea autostrăzii N 332
5. Autostrada A66, Cáceres-Mérida între Cáceres și Aldea del Cano
6. Deschiderea unei cariere de calcar
7. Aeroportul Don Quijote. Castilla la Mancha

Austria (3 cazuri):

1. Prelungirea unui drum forestier și sistemul de protecție împotriva avalanșelor
2. Stație de epurare a apelor uzate
3. Centrala hidroelectrică

Capitolul 2: Procedura de evaluare adecvată

2.1 ETAPELE PROCEDURII DE EVALUARE ADECVATĂ

2.1.1 Etapa de încadrare

Încadrarea este prima etapă a procedurii de evaluare adecvată. Termenul de încadrare se referă, în general, la o examinare preliminară al cărei rol este de a determina dacă un PP, care nu are legătură directă cu sau nu este necesar pentru managementul sitului Natura 2000, poate avea efecte semnificative asupra acestuia.

PP necesare managementului sitului

Conform art. 6 (1) statele membre trebuie să stabilească măsuri de conservare ținând cont de obiectivele de conservare pentru care situl a fost desemnat și care sunt menționate în Formularul Standard. PP care au ca scop îndeplinirea obiectivelor de conservare sunt PP necesare managementului sitului.

Dacă măsurile de conservare au o componentă economică, aceasta nu este relevantă pentru evaluare. De exemplu, o pădure trebuie tăiată pentru a îmbunătăți starea de conservare pentru o specie. Lemnul va fi vândut cu siguranță, dar componenta economică nu este decisivă pentru măsura de conservare, ci este un efect al acesteia care poate ajuta în implementarea măsurii de conservare. Dacă însă componenta economică reprezintă o prioritate a PP, este necesară realizarea evaluării adecvate.

În cazul PP care au ca scop menținerea sau restaurarea stării favorabile de conservare, trebuie luate măsuri de conservare în concordanță

cu obiectivele de conservare. Dacă starea de conservare a unui habitat este nefavorabilă, fiind necesar un PP pentru restaurarea acestuia, măsurile luate pot avea impact negativ asupra altor specii și habitate din sit, fiind deci necesară o evaluare adecvată.

Care este scopul încadrării?

Încadrarea se realizează pentru a determina dacă un PP:

- poate avea efecte semnificative directe sau indirecte asupra unui sit Natura 2000,
- poate avea efecte semnificative asupra habitatelor și speciilor de interes comunitar pentru care situl a fost desemnat.

Un PP este considerat a nu avea nici un efect semnificativ asupra unui sit Natura 2000 în cazul în care, în baza documentației depuse de titular, autoritatea competentă poate afirma cu certitudine că efectele semnificative asupra sitului nu există. Încadrarea poate stabili că:

- efectele semnificative pot fi excluse (și nu va fi nicio evaluare suplimentară în conformitate cu Directiva „Habitat”) sau
- evaluarea adecvată conform art. 6(3) trebuie să fie efectuată.

Atunci când există îndoieli, trebuie să fie aplicat principiul precauției, fiind necesară evaluarea adecvată, în temeiul Directivei

„Habitate”. Acest lucru servește, de asemenea, pentru a preveni litigiile juridice într-o etapă ulterioară. Scopul și acuratețea informațiilor solicitate depind în mare măsură de fiecare PP în parte (scopul PP, amplasamentul acestuia în relație cu situl Natura 2000, obiectivele de conservare).

Conform ghidurilor metodologice privind prevederile art. 6(3) și 6(4) din Directiva „Habitate”, etapa de încadrare poate fi împărțită în patru subetape (CE 2001):

- se stabilește dacă PP are o legătură directă cu sau este necesar pentru managementul sitului,
- descrierea PP, precum și descrierea altor PP care, în combinație pot avea efecte semnificative cumulative asupra sitului Natura 2000,
- identificarea efectelor potențiale asupra sitului Natura 2000,
- evaluarea semnificației oricăror efecte asupra sitului Natura 2000.

Titularul PP trebuie să depună la autoritatea competentă pentru protecția mediului o documentație care să cuprindă:

1. identificarea și descrierea sitului Natura 2000 posibil afectat de PP și a obiectivelor de conservare ale acestuia;
2. justificarea dacă PP propus nu are legătură directă cu sau nu este necesar pentru managementul conservării sitului Natura 2000;
3. descrierea PP și amplasarea acestuia în raport cu situl Natura 2000, cu precizarea coordonatelor geografice (STEREO 70) ale amplasamentului PP sub formă de vector, în sistem de proiecție națională Stereo 1970;

4. estimarea impactului potențial al PP asupra speciilor și habitatelor pentru care situl Natura 2000 a fost desemnat.

Care sunt avantajele etapei de încadrare?

Etapa de încadrare reduce efortul administrativ al autorității competente în a determina rapid și eficient dacă un PP necesită continuarea procedurii cu studiul de evaluare adecvată sau nu. Acest lucru constituie un avantaj pentru autoritatea competentă care derulează procedura deoarece poate evita procedurile inutile prin aplicarea corectă a etapei de încadrare. Prin urmare, avantajul încadrării constă în determinarea rapidă a relevanței sau a non-relevanței PP-urilor. Măsurile de reducere a efectelor, soluțiile alternative și/sau măsurile compensatorii nu sunt luate în considerare în această etapă.

Concluzia etapei de încadrare:

- PP nu are efecte semnificative asupra sitului Natura 2000 și nu necesită continuarea procedurii cu realizarea studiului de evaluare adecvată; se emite actul de reglementare;
- PP poate avea efecte semnificative asupra sitului Natura 2000 și se continuă procedura cu etapa studiului de evaluare adecvată.

Recomandări pentru autoritatea competentă pentru protecția mediului:

- fiecare evaluare este un caz individual, care are în vedere obiectivele de conservare ale sitului Natura 2000;
- procedura de evaluare adecvată este destul de ambițioasă, deci asigurați-vă că aceasta este efectuată într-un mod corect;

- dacă un PP trebuie să fie modificat, informați titularul cât mai curând posibil despre acest lucru,
- asigurați-vă de calificarea experților care efectuează evaluarea.

2.1.2 Etapa de studiul de evaluare adecvată

Evaluarea adecvată a unui PP, în conformitate cu art. 6(3) și 6(4) din Directiva „Habitat”, este solicitată când există suspiciuni cu privire la posibilitatea existenței unor efecte semnificative asupra siturilor Natura 2000. Obiectivul studiului de evaluare adecvată este de a evalua compatibilitatea PP cu obiectivele de conservare ale sitului Natura 2000. Scopul principal al Directivei „Habitat” este de a menține și, în cazul în care este necesar, de a realiza o stare de conservare favorabilă. De aceea orice PP care poate afecta starea de conservare se supune evaluării adecvate. Interpretarea și aplicarea corectă a semnificației efectelor adverse posibile este, prin urmare, crucială pentru întreaga procedură de evaluare a impactului în conformitate cu Directiva „Habitat”.

Ce este un efect semnificativ?

Efectul semnificativ este orice efect care poate fi prezis în mod rezonabil ca urmare a unui PP care ar putea afecta obiectivele de conservare ale sitului. Cum semnificația posibilă a unui impact trebuie să fie evaluată în raport cu obiectivele de conservare și starea de conservare, trebuie să fie luate în considerare: zona, suprafața, structurile specifice și funcțiile, habitatul speciilor.

Efectele negative semnificative pot fi:

- pierderi din suprafața unui tip de habitat (procent din pierderea produsă);
- fragmentare (durata sau permanența);
- perturbare (durata sau permanența);
- densitatea populației;
- calitatea apei.

Efectele negative semnificative pot fi de asemenea și schimbările calitative:

- tulburări;
- modificarea condițiilor ecologice;
- întreruperi funcționale;
- zgomot;
- lumină;
- emisii.

Cauzele unui posibil efect negativ numai în timpul fazei de construcție pot fi diferențiate în trei grupe majore:

- efectele construcțiilor (poate fi afectat habitatul unor specii);
- efectele echipamentelor și instalațiilor (suprafața utilizată pentru clădiri, piste etc);
- efectele operaționale (zgomot, poluare cu lumină etc).

Efectele pot fi diferențiate în:

1. direct și indirect;
2. pe termen scurt sau lung;
3. în faza de construcție, de operare și de dezafectare;
4. rezidual;
5. cumulativ.

Evaluarea adecvată necesită date reale, din teren. Toate aspectele legate de un PP trebuie să fie identificate în lumina celor mai bune cunoștințe științifice în domeniu. Aceasta include în principal date actualizate, din teren.

Informațiile care pot fi utilizate la elaborarea studiului de evaluare adecvată sunt:

- a. planurile de management/ măsurile de conservare a ariei naturale protejate de interes comunitar;
- b. studiile de fundamentare și/sau formularele standard Natura 2000;
- c. informații de la instituții și organizații relevante pentru conservarea naturii;
- d. planuri, hărți, materiale privind geologia, hidrologia și ecologia zonei;
- e. rapoarte privind starea mediului;
- f. rapoartele anuale ale administratorilor/ custozilor ariilor naturale protejate;
- g. planuri privind utilizarea terenurilor și alte planuri relevante existente;
- h. alte surse de informații.

Studiul de evaluare adecvată trebuie să includă:

1. **Studiul de birou:** stabilește starea inițială a ecosistemelor de pe suprafața PP, fără a fi luat în calcul PP. Acest studiu constituie pilonul evaluării, de aceea titularul trebuie să consulte specialiști în domeniu încă de la început. Studiul trebuie să ia în calcul:
  - **descrierea PP-** este necesar a fi identificate acele elemente ale PP-ului care singure sau în combinație cu alte PP-uri pot avea efect semnificativ asupra unui sit Natura 2000:
    - caracteristicile PP care pot afecta situl,
    - suprafața PP,
    - caracteristicile PP aprobate sau în procedură de aprobare și care pot avea efecte cumulative asupra sitului Natura 2000,
    - relația dintre PP și sit (ex. distanța),
    - informații referitoare la actele de

reglementare (informații furnizate de către autoritățile competente pentru protecția mediului),

- parametri fizici (expunere, geologie, topografie), inclusiv legătura acestora cu tipurile de habitate și speciile de interes comunitar.

2. **Studiul de teren** trebuie să conțină date cu privire la tipurile de habitate și speciile de interes comunitar pentru care situl a fost desemnat. Numărul de ieșiri în teren depinde de caracteristicile ecologice ale habitatelor și speciilor de interes comunitar și de complexitatea PP. Datele obținute din teren vor constitui baza pentru realizarea studiului de evaluare adecvată, astfel:

- **descrierea sitului Natura 2000** (va fi descris fiecare sit în parte posibil afectat):
  - obiectivele de conservare și factorii care contribuie la conservare (inclusiv obiectivele de restaurare, de dezvoltare, dacă este cazul, inclusiv starea de conservare actuală a habitatelor și speciilor de interes comunitar),
  - starea de conservare,
  - caracteristici fizice și chimice ale biotopului,
  - dinamica habitatelor și speciilor de interes comunitar și ecologia lor,
  - descrierea relațiilor structurale și funcționale care mențin integritatea sitului,
  - influențe sezoniere asupra habitatelor și speciilor de interes comunitar,
  - alte aspecte legate de conservarea sitului,
  - descrierea sistemelor ecologice din afara sitului care au un rol esențial în asigurarea coerenței ecologice a sitului.

3. Predicția impactului potențial

După ce au fost culese toate informațiile necesare din bibliografie și teren se va realiza predicția impactului potențial:

- a impactului PP în sine,
- a posibilelor impacte cumulative.

Efectele fiecărui PP asupra ecosistemelor ecologice și implicit asupra sitului Natura 2000 sunt unice din cauza localizării acestuia, fazelor de construcție, operare, durată. Aceste efecte se pot manifesta în interiorul sitului (ex. prin îndepărtarea vegetației) sau din afara sitului (ex. creșterea concentrației de nutrienți).

Tipuri de efecte:

- **Efecte fizice**- alterarea componentelor fizice ale mediului (ex. îndepărtarea vegetației care are impact direct asupra florei și faunei), crearea de bariere pentru speciile terestre de faună și distrugerea habitatului care este cel mai comun efect. Efectele fizice pot acționa la scară largă sau la o scară mai mică. Alterarea directă a habitatului constă cel mai adesea în pierderea totală sau parțială a tipului de habitat, în funcție de caracteristicile PP.
- **Crearea barierelor**- poate afecta deplasarea speciilor terestre de faună, inclusiv speciile migratoare. PP lineare (drumuri, conducte, transmisii aeriene), PP majore de extracție a resurselor naturale și PP de dezvoltare urbană au efecte semnificative asupra habitatelor, rutelor de migrație și zonelor de reproducere ale speciilor migratoare.
- **Efecte chimice**- cel mai frecvent efect este modificarea nivelului de nutrienți, introducerea hidrocarburilor și modificări

ale pH-ului cauzat de contaminarea cu metale grele. Modificarea nivelului de nutrienți poate avea loc direct (ex. iazurile de decantare) sau indirect, prin perturbarea depozitelor de nutrienți din sol. Marea majoritatea a habitatelor/ speciilor de plante se caracterizează printr-un nivel scăzut de nutrienți, astfel că orice aport suplimentar de nutrienți poate duce la apariția speciilor invazive, în defavoarea celor native.

- **Efecte biologice - (flora)** - cea mai frecventă problemă constă în introducerea speciilor de plante ornamentale care afectează starea de conservare a speciilor native, fiind mai rezistente la condițiile de mediu. Un alt efect este produs de utilizarea pesticidelor sau supraexploatare.
- **Efecte biologice - (fauna)** - utilizarea capcanelor (pentru vânătoare) pentru speciile de interes cinegetic poate avea un efect major pentru speciile de interes comunitar.

Trebuie identificate toate tipurile de impact:

- direct și indirect;
- pe termen lung și termen scurt;
- pe perioada de construcție, operare, dezafectare;
- rezidual;
- cumulativ.

Metode de predicție a impactului:

- măsurători directe, de exemplu măsurarea suprafeței unui habitat afectat sau pierdut;
- modele de predicție cantitative (cele mai frecvente modele folosite realizează predicția pentru împrăștierea poluanților

în aer, eroziunea solului, reducerea oxigenării apelor poluate);

- utilizarea sistemului geografic informațional (GIS) care poate realiza hărți cu zonele de impact, tipurile de habitate pierdute sau afectate etc;
- informații din alte PP similare;
- experiența personală a evaluatorilor;
- corelația între factorii fizici (regimul apei, zgomot) și distribuția speciilor.

Stabilirea efectului cumulativ

O serie de impacte individuale ne semnificative pot, în combinație cu altele, produce un impact semnificativ. Efectul cumulativ poate să apară pentru motive diferite:

- durata lungă a unui efect advers poate pe o perioadă mai lungă de timp să creeze un impact cumulativ semnificativ;
- diferitele tipuri de efecte adverse pot interfera și spori efectul negativ reciproc și să creeze astfel un impact semnificativ;
- suprapunerea efectelor adverse care acționează în diferite părți sau funcții ale habitatului/speciei, ajungând până la un impact semnificativ (exemple ar fi încălzirea apei unui râu, în asociere cu creșterea cantității de nutrienți, având în vedere că încălzirea termică reduce capacitatea râului pentru descompunerea biologică).

Efectele negative existente joacă un rol major în asociere cu efectele noilor PP care nu au fost realizate încă. Însumarea include atât efectele din interiorul, cât și din afara siturilor Natura 2000. De asemenea, potrivit ghidurilor CE, trebuie luate în considerare efectele PP finalizate, aprobate, dar și a celor neterminate și PP actuale propuse. Impactul cumulativ trebuie să fie luat în considerare deja în prima

etapă a încadrării și detaliat în studiul de evaluare adecvată, după caz.

Efectele cumulative pot avea un impact semnificativ temporar, în timpul fazei de construcție. Dacă, după efectul temporar, se constată o restaurare naturală rapidă (cu condiția ca, de exemplu, o specie să poată utiliza temporar un habitat adiacent diferit), impactul ar putea fi considerat ca fiind ne semnificativ. Dacă totuși o schimbare permanentă rezultă ca urmare a impactului temporar este necesară o evaluare adecvată completă.

Prognosticul este o componentă majoră a evaluării impactului semnificativ. Factorii care influențează situl trebuie să fie stabiliți în raport cu fiecare obiectiv de conservare. Efectele ce rezultă trebuie să fie stabilite și evaluate.

4. Evaluarea semnificației efectului

După identificarea efectelor PP este necesară evaluarea semnificației acestora asupra integrității sitului și a obiectivelor de conservare ale acestuia. Principiul precauției trebuie aplicat în momentul evaluării.

Evaluarea semnificației trebuie să fie în mod clar legată de obiectivele specifice de conservare ale sitului în cauză și efectele PP asupra acestora. Aceasta poate fi considerată drept factorul cheie pentru calitatea aplicării Directivei „Habitat”. Obiectivele de conservare se referă la tipurile de habitate și speciile de interes comunitar pentru care au fost desemnate siturile Natura 2000. De asemenea, planurile de management ale siturilor Natura 2000 pot avea stabilite drept obiective de conservare anumite posibilități de dezvoltare sau restaurare astfel încât să fie asigurată integritatea rețelei Natura 2000.

Semnificația efectului trebuie să fie evaluată, în principiu, la nivel de sit, și, de asemenea, trebuie să ia în considerare starea de conservare la nivelul regiunii biogeografice pentru tipurile de habitate și speciile afectate. De exemplu, dacă o specie este pe cale de dispariție, chiar și o modificare minoră care afectează populația speciei va fi semnificativă.

Evaluarea semnificației efectului și întreaga procedură ulterioară de evaluare adecvată este în principiu independentă în rezultatele sale de EIA și SEA. PP-urile care nu intră sub incidența EIA sau SEA pot avea totuși efecte negative semnificative în conformitate cu Directiva „Habitat”.

În ceea ce privește evaluarea semnificației efectelor asupra ariilor de protecție specială avifaunistică trebuie să se ia în considerare faptul că art. 3 din Directiva „Păsări” impune statelor membre să ia măsurile care se impun pentru a conserva, menține sau restabili o diversitate și o suprafață suficientă a habitatelor pentru toate speciile de păsări. Orice efect care afectează în mod substanțial aceste obiective de conservare pentru o specie de păsări au efect semnificativ.

Evaluarea habitatelor și speciilor reprezintă o componentă importantă a întregii evaluări ecologice. Cei mai importanți factori care vor face obiectul studiului de teren sunt:

- mărimea probei;
- abundența speciilor;
- factorii de mediu;
- metode de analiză.

Semnificația efectelor trebuie evaluată astfel încât impactul să fie preconizat ca pozitiv sau negativ. Impactul trebuie să fie preconizat cât

mai clar și mai precis posibil.

Următoarele informații sunt necesare pentru determinarea predicției impactului:

- predicții privind modificările fizice și chimice rezultate prin implementarea PP;
- descrierea habitatelor/speciilor;
- informații privind disturbarea speciilor;
- cunoștințe privind implementarea unor PP similare;
- cunoștințe legate de impactul cumulativ al altor PP aprobate sau în procedură de aprobare.

Evaluarea semnificației efectelor (pozitive sau negative) se poate face numai în baza unor date reale din teren. De exemplu, pentru speciile migratoare de păsări efectul poate fi evaluat ca fiind semnificativ când:

- se modifică condițiile specifice de habitat prin fragmentarea, distrugerea, modificarea ciclului nutrienților sau regimului hidrologic,
- sunt introduse specii invazive în habitatul caracteristic al speciilor migratoare de păsări,
- este perturbat ciclul de viață (reproducere, hrănire, migrație, odihnă) al populațiilor speciilor.

Criteriile de evaluare sunt:

- a) Descrierea elementelor PP, singur sau în combinație cu alte PP, care pot avea efecte semnificative asupra sitului Natura 2000;
- b) Descrierea efectului direct, indirect, pe termen lung/termen scurt, în faza de construcție, de operare și de dezafectare, rezidual, cumulativ care poate afecta situl Natura 2000 prin:
  - mărime;
  - distanța față de sit sau față de

- obiectivele de conservare;
  - resursa de apă;
  - emisii;
  - condițiile de transport;
  - durata construcției, operării, dezafectării.
- c) Descrierea oricăror modificări rezultate ca urmare a:
  - reducerii suprafeței habitatului;
  - disturbării speciilor de interes comunitar;
  - fragmentării habitatelor de interes comunitar;
  - reducerii densității speciilor de interes comunitar;
  - modificării statutului de conservare;
  - modificării climatice.
- d) Stabilirea indicatorilor semnificației efectelor:
  - procentul din suprafața habitatului pierdut;
  - procentul pierdut din suprafețele habitatelor folosite pentru necesitățile de hrană, odihnă și reproducere ale speciilor de interes comunitar;
  - fragmentarea habitatelor de interes comunitar (exprimată în procente);
  - durata sau persistența fragmentării;
  - durata sau persistența perturbării speciilor de interes comunitar, distanța față de aria naturală protejată de interes comunitar;
  - schimbările în densitatea populațiilor (nr. de indivizi/suprafață);
  - indicatorii chimici-cheie care pot determina modificări legate de resursele de apă sau de alte resurse naturale, care pot determina modificarea funcțiilor ecologice ale unei arii naturale protejate de interes comunitar.

Atenție! Semnificația efectelor se stabilește întotdeauna pentru fiecare habitat/ specie de interes comunitar afectat.

5. Măsuri de reducere a impactului

Scopul măsurilor de reducere este acela de a evita efectele negative ale unui PP sau de a reduce impactul acestuia asupra integrității ariei naturale protejate de interes comunitar. Ca regulă generală, cu cât se va acorda mai multă atenție măsurilor de reducere, cu atât se va ajunge mai greu la măsurile compensatorii. Principiul „poluatorul plătește” trebuie aplicat și în cadrul procedurii de evaluare adecvată. Impactul negativ al unui PP asupra siturilor Natura 2000 nu semnifică faptul că acesta nu se poate implementa. Dimpotrivă, PP poate fi realizat astfel încât să fie compatibil cu cerințele Natura 2000, implementând măsuri de reducere care să se adreseze fiecărui impact. Măsurile de reducere pot juca un rol important în întreaga procedură de evaluare în ceea ce privește planificarea, costurile și resursele umane necesare, dacă se adresează direct impactului.

Următorul exemplu prezintă măsurile de reducere care au fost luate în cadrul unui proiect de infrastructură rutieră:

- un pârau constituie habitatul caracteristic speciilor de amfibieni. Titularul a propus ca măsură de reducere a impactului amplasarea unui pasaj. De asemenea este menționat că nu există impact negativ asupra speciilor de amfibieni în timpul construcției. Autoritatea care a derulat procedura a considerat că măsura de reducere a impactului este bună și a emis actul de reglementare.

Responsabilități

Autoritatea competentă pentru protecția mediului decide dacă măsurile propuse de titular sunt eficiente/ suficiente sau nu. În cazul în care autoritatea a aprobat un PP ale cărui

măsurile de reducere nu sunt eficiente, responsabilitatea este în întregime a autorității, nu a titularului, în ceea ce privește asigurarea integrității ariei naturale protejate de interes comunitar.

De aceea autoritatea competentă, în procedura de evaluare, bazându-se pe informațiile depuse de titular, trebuie să se asigure că acestea sunt relevante. În cazul în care acestea nu sunt relevante, autoritatea solicită completări sau aplică principiul „poluatorul plătește”.

Criteriile pentru a considera măsurile de reducere eficiente:

- trebuie să fie parte integrantă a PP;
- trebuie să se adreseze direct impactului (autoritatea competentă pentru protecția mediului trebuie să se asigure că măsurile se adresează direct efectelor negative - de exemplu efectul negativ al unui proiect de drum: creșterea zgomotului/afectarea perioadei de reproducere a păsărilor; măsură de reducere: amplasarea barierelor împotriva zgomotului);
- trebuie să fie funcționale la momentul producerii impactului (ca regulă generală, nu este acceptată nicio întârziere în implementarea măsurilor de reducere. De exemplu realizarea unui habitat de pajiște nu se poate considera măsură de reducere a impactului dacă aceasta nu poate fi funcțională la momentul producerii impactului).

Măsurile de reducere pot fi:

- optimizarea calendarului de implementare a lucrărilor (ex. nu se vor realiza lucrări în timpul perioadei de reproducere);
- utilizarea metodei stropitului în perioada construcției (ex. stropirea drumurilor în

timpul construcției pentru a reduce praful și efectul acestuia asupra habitatelor din imediata apropiere),

- modificări în dimensionarea construcției (ex. extinderea unui pod pentru a evita efectele asupra unui habitat forestier aluvial),
- mecanisme de reducere a efectelor negative (ex. plantații pentru reducerea emisiilor, pasaje pentru amfibieni și mamifere mici).

Nu sunt măsurile de reducere:

- măsurile pentru implementarea Directivelor Păsări și Habitate nu sunt considerate a fi măsurile de reducere;
- măsurile compensatorii. Măsurile de reducere sunt distincte față de măsurile compensatorii în sensul strict. Dacă măsurile compensatorii sunt implementate, acest lucru nu garantează faptul că integritatea sitului nu este afectată. Adesea, titularii de PP, fac confuzia între măsurile de reducere și măsurile compensatorii, propunând drept măsurile de reducere măsurile compensatorii ca de exemplu pentru construcția unui drum care afectează o pășune, titularul proiectului a propus ca măsură de reducere crearea altei pășuni prin care efectul negativ este eliminat, propunere care constituie un exemplu clasic de măsură compensatorie. Autoritatea competentă a decis trecerea la etapa soluțiilor alternative din moment ce măsura propusă nu s-a adresat direct impactului și nu s-a calificat drept măsură de reducere a impactului.

Tipul de impact	Măsura propusă	Tipul de măsură	Observație
Creșterea zgomotului	Bariere de zgomot	Măsură de reducere	Măsură care se adresează direct impactului
Emisii de praf	Stropirea drumului în timpul construcției pentru reducerea prafului	Măsură de reducere	Măsură care se adresează direct impactului
Pierderea unei suprafețe dintr-un habitat de pădure	Crearea unui nou habitat/ împădurire	Măsură compensatorie	Măsura propusă se adresează direct impactului, dar nu este eficientă fără un plan/ calendar de implementare
Modificări ale structurii unui habitat	Îmbunătățirea structurii habitatelor existente	Implementarea normală a directivelor	Măsura propusă nu se adresează direct impactului, fiind o „măsură” prevăzută în planul de management

Măsurile de reducere trebuie să se bazeze pe cele mai recente date științifice din teren. Acest criteriu se regăsește adesea în deciziile CEJ. Dacă măsurile de reducere nu au efectul așteptat, autoritatea competentă poate solicita titularului măsuri de reducere complementare care să reducă sau să înlăture efectul negativ. Deciziile autorității competente, ca de altfel întreaga procedură de evaluare adecvată, trebuie să fie cât mai transparente.

Recomandări pentru autoritatea competentă pentru protecția mediului:

Agenția Națională pentru Protecția Mediului, în calitate de autoritate națională competentă cu rol în aprobarea PP, poate dezvolta un sistem unitar și centralizat în care să se regăsească informațiile tuturor PP aprobate și ale celor în curs de aprobare, astfel încât toate agențiile pentru protecția mediului să poată accesa informațiile de bază cu privire la efectele PP propuse, evaluarea semnificației efectelor, cauzele sau motivele pentru semnificație,

amplerea și calitatea impactului etc. De asemenea, această bază de date poate fi utilă și titularilor de PP, putând evita încă de la început anumite probleme procedurale.

Baza de date ar trebui să includă și o secțiune privind evaluarea calității studiilor realizate de către persoanele fizice și juridice atestate. Aceste evaluări calitative ar trebui incluse ca și criteriu în procedura de retestare.

Această bază de date poate conține date privind efectele specifice ale impactului asupra speciilor și habitatelor, cu scopul de a încadra PP. O serie de impacte tind în mod regulat să producă efecte cumulative, cum ar fi:

- modificări ale nivelului de nutrienți pentru speciile și habitatele care depind de soluri sărace (aer, afluxul apei, efecte indirecte...);
- orice modificări în regimul apei (de exemplu regimul inundațiilor, apele subterane de masă);

- modificări funcționale (de exemplu efectele fragmentării);
- emisiile (de exemplu zgomot, lumină, poluare termică).

Cu toate acestea, o analiză de la caz la caz este esențială și, pentru a înlătura orice îndoielă, o evaluare conform art. 6 (3, 4) trebuie să se efectueze.

Eficiența evaluării

Cu cât procedura este mai lungă, cu atât va deveni mai complicată și scumpă. Prin urmare o procedură scurtă are avantaje atât pentru autoritatea competentă, cât și pentru titular, evident cu respectarea procedurii.

2.1.3 Etapa soluțiilor alternative

Dacă rezultatul evaluării unui PP este negativ, autoritatea competentă va trece la etapa soluțiilor alternative numai dacă pentru realizarea PP sunt invocate motive imperative de interes public major. Primul pas constă în stabilirea existenței sau nu a soluțiilor alternative ale PP, în concordanță cu obiectivele PP și cu cele ale sitului Natura 2000. Soluțiile alternative identificate în această etapă vor fi evaluate distinct, folosindu-se aceleași criterii utilizate la evaluarea variantei inițiale a PP.

Dacă evaluarea a fost negativă, dar soluțiile alternative au fost identificate, autoritatea competentă pentru protecția mediului trebuie să evalueze și să aleagă soluția alternativă cu cel mai mic impact negativ asupra obiectivelor de conservare.

Soluția alternativă conform art. 6(4) reprezintă o alternativă a PP care respectă obiectivele PP propus și care fie înlătură efectul negativ asupra sitului Natura 2000, fie îl reduce, astfel încât să nu fie afectată integritatea sitului.

Concluzia etapei studiului de evaluare adecvată:

1. dacă prin măsurile de reducere propuse în studiul de evaluare adecvată se reduce semnificativ sau se elimină impactul PP asupra speciilor și habitatelor de interes comunitar, procedura se finalizează și se emite actul de reglementare;
2. dacă se constată că impactul semnificativ persistă, se trece la etapa soluțiilor alternative, numai dacă există motive imperative de interes public major;
3. dacă nu există motive imperative de interes public major, PP se respinge.

Tipuri de soluții alternative

- Locații alternative: locații alternative pentru drumuri, pentru ferme eoliene etc. Locația alternativă constă în implementarea PP într-o locație diferită față de propunerea inițială. De obicei locația alternativă pentru planuri este fezabilă, în timp ce proiectele trebuie analizate în funcție de posibilitățile alternative;
- Implementări alternative (ex. modificarea scării sau mărimii unui PP, a calendarului propus pentru realizarea lucrărilor etc.): spre deosebire de locațiile alternative, se adresează direct propunerii de PP;
- Metode alternative de realizare (ex. cale ferată în locul autostrăzii, maluri meandrate în loc de maluri îndiguite etc.): aceasta este cea mai complicată soluție, deoarece se poate ajunge la un nou PP, dar care are aceleași obiective ca PP inițial și care trebuie să fie evaluat precum cel inițial.

Descrierea alternativelor

Deși autoritatea competentă pentru protecția mediului trebuie să se asigure că vor fi considerate toate alternativele fezabile, este obligația titularului de PP să furnizeze informațiile necesare cu privire la alternativele propuse. Descrierea și evaluarea alternativelor trebuie să ia în considerare comparația cu propunerea inițială a PP. Este important ca evaluarea să prezinte clar faptul că impactul va fi redus sau eliminat și că soluția alternativă nu va genera un impact suplimentar față de propunerea inițială de PP.

Evaluarea alternativelor

Evaluarea impactului soluțiilor alternative trebuie să clarifice următoarele aspecte:

1. dacă soluția alternativă poate avea efecte semnificative;
2. care este nivelul impactului soluției alternative evaluate în relație cu propunerea inițială a PP și cu alte soluții alternative.

Soluțiile alternative trebuie să fie evaluate utilizând aceleași criterii folosite în evaluarea propunerii inițiale a PP, astfel încât aceasta să nu afecteze integritatea sitului Natura 2000. În final se va alege soluția alternativă cu cel mai mic impact asupra sitului Natura 2000. Un factor decisiv în alegerea soluției alternative îl reprezintă motivele de interes public major invocate.

Exemplu de evaluare comparativă a soluțiilor alternative cu propunerea inițială a unui proiect de construcție a unui drum

Impact	Propunere inițială	Soluția 1	Soluția 2	Soluția 3
Fragmentare	X	0	+	++
Zgomot	X	=		+
Emisii	X	+	=	=
Mortalitatea speciilor	X	+++	++	+
Evaluarea finală		+++	+	++

- X - impactul proiectului inițial
- 0 - nu există impact
- „=” - impactul este la fel cu cel preconizat în propunerea inițială
- „+” - impactul va fi mai redus decât propunerea inițială
- „-” - impactul va fi mai sever decât propunerea inițială

Evaluarea soluțiilor alternative va fi parte integrantă a studiului de evaluare adecvată.

Concluzia etapei soluțiilor alternative:

1. în cazul în care se identifică o soluție alternativă care elimină sau reduce semnificativ impactul negativ, procedura se finalizează la această etapă cu emiterea actului de reglementare;

2. în cazul în care niciuna dintre soluțiile alternative prezentate de către titular nu reduce semnificativ impactul asupra sitului Natura 2000 și în lipsa motivelor de interes public major, inclusiv a celor de natură socială sau economică, PP se respinge;
3. dacă niciuna dintre soluțiile alternative propuse nu reduce semnificativ impactul, dar PP trebuie să fie realizat din motive imperative de interes public major, inclusiv de natură socială sau economică, se trece la etapa măsurilor compensatorii.

2.1.4 Etapa măsurilor compensatorii atunci când nu există soluții alternative și când impactul negativ persistă

Măsurile compensatorii reprezintă ultima soluție pentru implementarea unui PP care are impact semnificativ asupra siturilor Natura 2000 când sunt îndeplinite simultan următoarele condiții:

- rezultatul evaluării este nesigur;
- nu există soluții alternative;
- PP este necesar din motive de interes public major, inclusiv de natură socială sau economică.

Scopul măsurilor compensatorii

Măsurile compensatorii trebuie să asigure starea de conservare favorabilă a speciilor și habitatele lor la nivelul regiunii biogeografice în care este inclus situl respectiv. Scopul lor este de a restabili integritatea rețelei Natura 2000. Măsurile compensatorii trebuie să se adreseze direct obiectivelor de conservare și speciilor și habitatelor de interes comunitar care au fost afectate. Trebuie luat în considerare faptul că măsurile compensatorii luate nu trebuie să aibe alte efecte asupra obiectivelor de conservare ale sitului. Măsurile compensatorii se aplică mai degrabă la nivel de proiect decât de plan, deoarece la nivel de plan măsurile compensatorii nu pot fi efective și funcționale.

Nu sunt măsuri compensatorii:

- măsurile de menținere și refacere obligatorii, conform Directivelor „Păsări” și

„Habitatate”

- măsurile de reducere a impactului,
- plățile compensatorii.

Localizarea măsurilor compensatorii

Măsurile trebuie localizate în aceeași regiune biogeografică cu situl afectat astfel:

- cea mai comună opțiune este de a implementa măsurile compensatorii în cadrul sitului afectat;
- cea de a doua opțiune este de a extinde situl și de a implementa măsurile compensatorii;
- cea de a treia opțiune este de a implementa măsurile compensatorii într-un alt sit, dar în aceeași regiune biogeografică.

În cazuri excepționale se poate extinde situl sau se poate desemna un nou sit care să aibe aceleași cerințe ecologice cu situl desemnat inițial astfel:

- în cazul în care condițiile dintr-un sit nu permit implementarea măsurilor compensatorii se poate opta pentru extinderea sitului, însă orice extindere de sit trebuie inclusă din punct de vedere legislativ și funcțional în rețeaua Natura 2000;
- desemnarea unui nou sit se realizează în condiții excepționale și trebuie ca noul sit să aibă aceleași funcții în cadrul rețelei Natura 2000.

Desemnarea unui nou sit sau extinderea sitului afectat nu este suficientă fără implementarea măsurilor compensatorii!

Desemnarea unui nou sit poate fi considerată suficientă numai când statutul de conservare este considerat favorabil la nivelul regiunii biogeografice respective!

Este necesar ca măsurile compensatorii să fie adoptate printr-un act normativ. De asemenea, actul de reglementare trebuie să prevadă costurile necesare implementării măsurilor compensatorii, aspectele tehnice și un plan de monitorizare.

Planul de implementare a măsurilor compensatorii trebuie să cuprindă:

- a. obiective clare în concordanță cu obiectivele de conservare ale sitului Natura 2000;
- b. planificarea implementării și coroborarea acesteia cu cea stabilită pentru PP;
- c. etapele informării publice și/sau consultarea publicului;
- d. monitorizarea specifică și planificarea raportării, ținându-se cont de precizarea bugetului necesar pentru a garanta eficiența pe termen lung a măsurilor.

Nu toate efectele negative pot fi eliminate prin implementarea măsurilor compensatorii. De exemplu, pentru habitatele care necesită o perioadă îndelungată de timp pentru refacere, măsurile compensatorii nu constituie o opțiune (ex. turbării, peșteri). Pentru aceste tipuri de habitate trebuie acordată o atenție deosebită măsurilor de reducere și soluțiilor alternative.

Măsurile compensatorii fac parte integrantă din studiul de evaluare adecvată. Trebuie să reiasă foarte clar faptul că orice efect negativ asupra

speciilor și habitatelor este eliminat/reduc prin implementarea măsurilor compensatorii.

Ca regulă generală, măsurile compensatorii trebuie să fie complet funcționale la momentul în care impactul se va produce, astfel încât să fie asigurată coerența rețelei Natura 2000, motiv pentru care acestea reprezintă ultima soluție.

De exemplu: din cauza unui PP care se va dezvolta la limita unui sit Natura 2000 desemnat conform Directivei „Habitat” se vor pierde câteva din habitatele de reproducere ale unei specii. Această pierdere este compensată prin realizarea unui nou habitat de reproducere, în imediata apropiere a habitatului distrus. Această măsură a fost aleasă deoarece și-a demonstrat eficacitatea prin implementarea altor proiecte.

Implicarea Comisiei Europene în concordanță cu art. 6(4)

Art. 6(3) și 6(4) din Directiva „Habitat” prevăd ca realizarea de PP să nu afecteze coerența rețelei Natura 2000. Totuși, titularul este obligat să evalueze efectele PP asupra obiectivelor de conservare ale siturilor Natura 2000. În cazul impactului semnificativ asupra sitului, autoritățile competente, în principiu, pot refuza aprobarea PP. Dacă, în ciuda impactului semnificativ, un PP trebuie totuși realizat din motive imperative de interes public major, inclusiv de natură socială și economică, trebuie realizate măsuri compensatorii care trebuie comunicate CE prin două metode:

- informarea CE;
- solicitarea opiniei CE.

Comisia trebuie să fie informată cu privire la măsurile compensatorii, după aprobarea PP, dacă:

- nu sunt afectate specii sau habitate prioritare;

- pentru efectele semnificative asupra speciilor și habitatelor unde pot fi invocate motivele privind sănătatea umană, securitatea publicului sau consecințe benefice asupra mediului;
- este afectată o arie de protecție specială avifaunistică.

Conform art.6(4), statele membre trebuie să informeze CE cu privire la măsurile compensatorii adoptate, după implementarea lor și după obținerea actului de reglementare.

Trebuie solicitată opinia CE, înainte de aprobarea PP, dacă:

- sunt afectate habitate prioritare sau specii prioritare, fără a exista și a fi invocate motive privind sănătatea umană, securitatea publicului sau consecințe benefice asupra mediului, ci alte motive de interes public major.

Când implementarea PP implică opinia CE, măsurile compensatorii trebuie prezentate CE înainte de a fi implementate și înainte de obținerea actului de reglementare. De vreme ce CE poate reacționa la informațiile transmise și poate iniția măsuri corespunzătoare dacă consideră că prevederile art.6(3) și 6.(4) nu au fost respectate este evident că implicarea CE este necesară înainte de emiterea actului de reglementare și înainte de adoptarea măsurilor compensatorii.

Diferența dintre informarea și opinia CE

Opinia CE este transmisă statului membru care a solicitat-o, în timp ce, pentru informare, CE poate să nu reacționeze, dar poate solicita informații suplimentare.

Trebuie demonstrat și comunicat CE că:

- alternativa propusă spre aprobare are impactul cel mai redus asupra habitatelor

și speciilor și asigură integritatea sitului Natura 2000;

- există motive imperative de interes public major ale căror implicații sunt mult mai importante decât funcțiile ecologice ale sitului Natura 2000;
- măsurile compensatorii vor compensa efectele negative ale PP și vor menține coerența rețelei Natura 2000.

Comunicarea măsurilor compensatorii se realizează în formatul standard (Anexa nr. 4 din OM 19/2010) prin Reprezentanța Permanentă a României la Bruxelles.

Prevederile art. 6(3) al Directivei Habitate obligă statele membre să supună evaluării adecvate PP care pot avea impact semnificativ asupra obiectivelor de conservare. Singura excepție o reprezintă planurile de management destinate conservării sitului care pot fi parțial sau în totalitate excluse de la aplicarea prevederilor art. 6(3).

Concluzia etapei măsurilor compensatorii:

1. dacă prin implementarea măsurilor compensatorii se asigură coerența rețelei Natura 2000 și starea favorabilă de conservare a speciilor și/sau habitatelor de interes comunitar se emite actul de reglementare, ținând cont de opinia/punctul de vedere al CE;
2. dacă prin implementarea măsurilor compensatorii nu se asigură coerența rețelei Natura 2000 și starea favorabilă de conservare a speciilor și/sau habitatelor de interes comunitar, se respinge PP.

Capitolul 3: Planurile de dezvoltare și EA

3.1 PLANURI - ASPECTE GENERALE

Implementarea prevederilor art. 6(3) și 6(4) pentru planurile de dezvoltare constituie o provocare la nivelul tuturor statelor membre. Aplicarea corectă a evaluării adecvate va asigura atât conservarea sitului Natura 2000, cât și stabilitatea planului. Evaluarea adecvată permite titularilor să găsească soluții prin care planurile de dezvoltare să îndeplinească obiectivele economice și sociale și să asigure și conservarea siturilor Natura 2000, ceea ce înseamnă că prin planurile de dezvoltare este promovată dezvoltarea durabilă.

3.2 ROLUL PLANURILOR DE DEZVOLTARE

Planurile de dezvoltare reprezintă principala cale de a asigura o dezvoltare echilibrată. De asemenea, planurile de dezvoltare permit identificarea și rezolvarea problemelor socio-economice și de conservare a naturii încă de la începutul planificării.

Ținând cont de importanța planurilor în stabilirea locației și a tipului de dezvoltare, este vital ca impactul acestora asupra siturilor Natura 2000 să fie evaluat corespunzător. Procedura de evaluare adecvată are ca scop:

- Evaluarea impactului planurilor care pot avea efecte semnificative asupra siturilor

3.3 PROCEDURA EA ȘI SEA

Există legături clare și analogii între EA a planurilor și SEA. Acestea sunt procese paralele, dar separate, care de obicei se suprapun, dar diferă, de asemenea, în unele privințe cheie. EA este un proces mai restrâns și necesită mai multe analize riguroase legate de conservarea

Planurile includ toate modalitățile statutare și non-statutare de utilizare a terenurilor, planurile și strategiile cadru și sectoriale în măsura în care acestea au potențialul de a avea efecte semnificative asupra unui sit Natura 2000. Aceasta include „planurile și programele” aprobate de către Directiva SEA, și alte planuri și strategii, inclusiv cele care sunt concepute sau destinate utilizării resurselor naturale sau de patrimoniu, planurile sau strategiile privind activitățile recreative/turistice și planurile de management pentru bazinele hidrografice.

Natura 2000;

- Evitarea deteriorării stării de conservare a obiectivelor de conservare a siturilor Natura 2000 prin stabilirea locației și proiectarea corespunzătoare a planurilor.

Evaluarea impactului unui plan asupra siturilor Natura 2000 reprezintă „sufletul” evaluării adecvate. Un atribut unic al elaborării unui plan de dezvoltare este acela că poate reduce sau elimina efectele semnificative asupra siturilor Natura 2000 înainte de aprobarea proiectelor.

siturilor Natura 2000. Constatările și recomandările pentru EA sunt imperative și trebuie să fie încorporate în și să fie parte a unui plan care este în procedură de aprobare. Când planurile sunt subiectul SEA, evaluarea adecvată face parte integrantă din această procedură.

Totuși EA trebuie realizată distinct din punct de vedere al impactului asupra sitului Natura 2000.

Accentul în EA se pune pe impactul unui plan asupra integrității siturilor Natura 2000 și a rețelei Natura 2000. În contrast, SEA ajută la formularea planurilor de politici și obiective care prevăd un nivel mai strategic de protecție a mediului. Cu toate acestea, atât SEA, cât și EA contribuie la integrarea aspectelor de mediu în adoptarea unui plan și promovarea dezvoltării durabile.

Principalele legături dintre EA și SEA sunt:

- EA este un instrument care ajută la abordarea problemelor de mediu, ca parte a SEA în legătură cu siturile Natura 2000.
- EA asistă procesul SEA în evaluarea sistematică și explicită a alternativelor în legătură cu siturile Natura 2000.
- Realizarea EA în paralel cu SEA prevede o utilizare eficientă a resurselor umane și financiare.

Pentru a se asigura că EA este integrată corespunzător în procesul de realizare a planului și în termenele relevante, va fi esențial să se realizeze etapa de încadrare a EA în avans de la începutul procesului de revizuire a planului.

O evaluare în temeiul Directivei „Habitat” este mai restrânsă în domeniul de aplicare și mai specifică decât SEA. O evaluare în conformitate cu Directiva „Habitat” se concentrează asupra obiectivelor de conservare ale unui sit, în timp ce o evaluare strategică de mediu se referă la toate efectele pe care un plan le are asupra mediului. Pe de altă parte, o evaluare negativă în conformitate cu Directiva „Habitat” poate duce la respingerea unui

plan care afectează un sit în cazul în care nu există soluții alternative și motive imperative de interes public major. Evaluarea unui plan nu substituie evaluarea unui proiect.

Directiva SEA prevede că se supun evaluării de mediu toate planurile și programele care pot afecta siturile Natura 2000. Acest act normativ cere o evaluare adecvată a oricărui plan sau proiect care nu are o legătură directă sau nu este necesar pentru managementul unui sit, dar care poate avea un efect semnificativ asupra acestuia. Pentru adoptarea planurilor care pot avea efecte semnificative asupra mediului este obligatorie solicitarea și obținerea avizului de mediu, conform art. 9 (1) din *O.U.G. nr.195/2005 privind protecția mediului, cu modificările și completările ulterioare*.

Avizul de mediu este actul administrativ emis de autoritatea competentă pentru protecția mediului, care confirmă integrarea aspectelor privind protecția mediului în planul supus adoptării. Aprobarea planurilor, la orice nivel ierarhic, este condiționată de existența avizului de mediu pentru respectivul plan. Evaluarea de mediu se efectuează pentru planurile care pot avea efecte semnificative asupra mediului și pe baza rezultatelor acesteia se emite avizul de mediu.

Se supun evaluării de mediu toate planurile din domeniile agricultură, silvicultură, pescuit și acvacultură, energie, industrie, inclusiv activitatea de extracție a resurselor minerale, transport, gestionarea deșeurilor, gospodărirea apelor, telecomunicații, turism, dezvoltare regională, amenajarea teritoriului și urbanism sau utilizarea terenurilor, dar și cele care pot avea efecte semnificative asupra siturilor

Natura 2000. Procedura de evaluare de mediu se finalizează cu emiterea avizului de mediu pentru planuri sau programe.

În cazul unui plan care afectează integritatea unui sit Natura 2000, procedura de evaluare de mediu are integrată evaluarea adecvată a efectelor potențiale asupra sitului Natura 2000. În acest caz, avizul de mediu se emite numai dacă planul nu afectează în mod negativ integritatea acestuia. De asemenea, în procedura de emitere a actelor de reglementare pentru planurile care pot afecta semnificativ

siturile Natura 2000, „autoritățile competente pentru protecția mediului solicită și țin seama de avizul administratorilor, respectiv al custozilor ariilor naturale protejate”.

Evaluarea de mediu pentru planuri trebuie să influențeze modul de elaborare a acestora. Cu alte cuvinte, conținutul planului trebuie să includă rezultatele raportului de mediu, iar varianta finală a planului trebuie să reprezinte, din punct de vedere al protecției mediului, cea mai bună alternativă de realizare a obiectivelor propuse.

Capitolul 4: Managementul durabil (proiectele) și EA

4.1 TIPURI DE PROIECTE - ASPECTE GENERALE

Prevederile art. 6(3) și 6(4) reprezintă principala modalitate de reglementare a dezvoltării în siturile Natura 2000, stabilind condițiile în care un proiect care are efect semnificativ asupra siturilor Natura 2000 poate fi aprobat sau nu. Aceste prevederi asigură balanța între dezvoltarea economică și obiectivele de conservare.

Proiectele majore de interes din ultima vreme pentru România sunt:

- dezvoltarea infrastructurii de transport (rutier, feroviar);
- extinderea sau deschiderea de noi cariere;
- amplasarea de microhidrocentrale;
- amplasarea de ferme/ turbine eoliene.

Efectele semnificative ale proiectelor asupra

4.2 PROCEDURA EA ȘI EIA

O evaluare în temeiul Directivei „Habitat” este mai restrânsă în domeniul de aplicare și mai specifică decât o evaluare a impactului asupra mediului. O evaluare în conformitate cu Directiva „Habitat” se concentrează asupra obiectivelor de conservare ale unui sit, în timp ce o evaluare a impactului asupra mediului se referă la toate efectele pe care un proiect le are asupra mediului. Pe de altă parte, o evaluare negativă în conformitate cu Directiva „Habitat” poate duce la respingerea unui

siturilor Natura 2000 în general sunt:

- pierderea directă a habitatului speciilor de interes comunitar;
- pierderea indivizilor unei specii de exemplu din cauza luminilor unei autostrăzi, fragmentării habitatului acestora;
- distrugerea habitatelor de reproducere,
- distrugerea/ îndepărtarea puietului/ ouălor;
- poluarea directă și indirectă;
- mortalitatea - de exemplu în cazul proiectelor de infrastructură sunt numeroase decese în rândul faunei care utilizează habitatele din vecinătatea acestora;
- efectul de barieră - pentru marea majoritate a speciilor de animale nezburătoare căile ferate/drumurile constituie bariere de netrecut care au ca urmare izolarea populațiilor.

proiect care afectează un sit în cazul în care nu există soluții alternative și motive imperative de interes public major.

Când proiectele sunt subiectul EIA, EA face parte integrantă din această procedură. Totuși, EA trebuie realizată distinct din punct de vedere al impactului asupra sitului Natura 2000.

Directiva EIA, prevede că:

- autoritățile publice pentru protecția

mediului fac o evaluare inițială a proiectului în care este identificată localizarea proiectului în raport cu siturile Natura 2000;

- pentru orice proiect care nu are o legătură directă cu sau nu este necesar pentru managementul sitului Natura 2000, dar care poate afecta în mod semnificativ situl, singur sau în combinație cu alte proiecte și care face obiectul evaluării impactului asupra mediului, raportul privind impactul asupra mediului include concluziile studiului privind evaluarea adecvată potrivit prevederilor legale.

Pentru proiecte publice ori private, sau pentru modificarea ori extinderea acestora, care pot avea impact semnificativ asupra mediului este obligatorie solicitarea și obținerea acordului de mediu, conform art. 11 alin. (1) din *O.U.G. nr.195/2005 privind protecția mediului*, cu modificările și completările ulterioare.

Proiectele care pot avea efecte semnificative asupra mediului și asupra siturilor Natura 2000 fac obiectul unei proceduri de evaluare a impactului lor asupra mediului, respectiv asupra siturilor Natura 2000 în vederea emiterii actului de reglementare.

Evaluarea impactului asupra mediului identifică, descrie și evaluează, în mod corespunzător și pentru fiecare caz, efectele directe și indirecte, sinergice, cumulative, principale și secundare ale unui proiect asupra următorilor factorilor de mediu în timp ce evaluarea adecvată identifică, descrie și evaluează efectele directe și indirecte, sinergice, cumulative, principale și secundare ale unui proiect asupra obiectivelor de conservare și integrității

siturilor Natura 2000. În cazul proiectelor care afectează un sit Natura 2000, acordul de mediu include concluziile evaluării adecvate, realizată potrivit prevederilor legale.

În situația în care rezultatul evaluării adecvate relevă un impact semnificativ asupra sitului Natura 2000, autoritatea competentă pentru protecția mediului ia decizia de respingere a solicitării acordului de mediu. Prin excepție, autoritatea competentă pentru protecția mediului emite acordul de mediu doar pentru proiectele care trebuie realizate din motive imperative de interes public major, inclusiv de ordin social sau economic și în lipsa unor soluții alternative, însă numai după stabilirea măsurilor compensatorii necesare pentru a asigura coerența rețelei Natura 2000.

În cazul unui proiect care afectează integritatea unui sit Natura 2000, procedura EIA include EA. Acordul de mediu pentru proiectele pentru care s-a luat decizia că pot avea efect semnificativ asupra integrității siturilor Natura 2000 include, după caz, și următoarele:

- a) măsurile de reducere sau eliminare a impactului asupra ariei naturale protejate de interes comunitar, condițiile și modul/calendarul de implementare a acestora;
- b) măsurile compensatorii aprobate de către autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, condițiile și modul/calendarul de implementare a acestora;
- c) considerentele privind sănătatea sau siguranța publică ori consecințele benefice de importanță majoră pentru mediu, care justifică necesitatea realizării proiectului propus, pentru siturile ce adăpostesc un tip de habitat natural prioritar și/sau o specie sălbatică prioritară de interes comunitar;

d) alte motive imperative de interes public major asupra cărora s-a obținut punctul de vedere al CE, care justifică necesitatea realizării proiectului propus.

Acordul de mediu se emite numai dacă proiectul nu afectează în mod semnificativ

integritatea sitului Natura 2000 și după consultarea publicului, în conformitate cu legislația în domeniu. De asemenea, conform legislației în vigoare, procedurile EIA și EA implică și participarea administratorilor și custozilor ariilor naturale protejate, prin emiterea avizului acestora.

Bibliografie:

- http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm
- Managing Natura 2000 sites: The provisions of Article 6 of the 'Habitats' Directive 92/43/EEC
- Assessment of plans and projects significantly affecting Natura 2000 sites,
- Guidance document on Article 6(4) of the Habitats Directive 92/43/EEC,
- European Commission Opinions issued according to Article 6(4) of the Habitats Directive,
- Integrating biodiversity and nature into port development,
- Wind energy developments and Natura 2000,
- Non-energy mineral extraction and Natura 2000,
- Natura 2000 and forests 'Challenges and opportunities',
- Informații de la autoritățile de mediu din cele 26 de State Membre.

Anexa nr. 1

Plan Urbanistic Zonal „Construire ansamblul de vile, Dâmbu Morii, Municipiu Săcele, Județul Brașov”

Suprafața terenului care face obiectul P.U.Z. este de 3,52 ha. Conform temei de proiectare întocmite de beneficiar, pe terenul de amplasament urmează să se construiască un ansamblu de case de vacanță (în număr de 24) cu regim de înălțime S+P+1E+M, cuprinzând fiecare

un număr de 8 apartamente de vacanță (adică cca. 192 apartamente) și a unei construcții turistice, cu regim de înălțime P+3E+M.

PUZ- ul este localizat în interiorul ROSCI0195 Piatra Mare.

Impactul planului asupra habitatelor și speciilor de interes conservativ pentru care a fost desemnat SCI „Piatra Mare”

Suprafața analizată se află la o altitudine cuprinsă între 600 - 650m. Conform literaturii de specialitate (Doniță, 1992) la această altitudine este prezentă vegetația specifică etajului montan inferior.

Informațiile obținute în urma vizitei în teren

corelate cu datele din amenajamentele silvice sugerează că întreaga suprafață analizată este reprezentată de asociații vegetale caracteristice pajiștilor secundare cu caracter azonal rezultate în urma efectuării în trecut unor tratamente silvice defectuase. (Fig. nr. 3.)

Fig. nr. 1
Case de vacanță în apropierea suprafeței PUZ

Fig. nr. 2
Aspect din partea de S-V a amplasamentului
(DN 1 Braşov-Ploieşti)

Fig. nr. 3
Imagine de ansamblu cu suprafața destinată
PUZ și prezența drumurilor tehnologice
de exploatare forestieră

— drumuri tehnologice exploatare forestieră
— perimetru PUD

Suprafața analizată este o pajiște secundară rezultată în urma tăierilor masive a făgetelor înaintea semințișului, urmată de reîmpădurirea defectuoasă cu molid, urmată de folosirea terenului ca pășune comună.

Astfel, stadiile și regulile succesiunii nu mai sunt valabile, succesiunea asociațiilor vegetale de după denudare (enunțate anterior) nu a

mai fost posibilă. Locul făgetului a fost luat de plante de valoare conservativă scăzută, iar pe terenurile mai umede s-a instalat târsa (*Deschampsia caespitosa*). Pe suprafețele de băltire, rezultate din platformele de depozitare masă lemnoasă, s-au instalat specii de *Juncus* sp.

Fig. nr. 4

Pajiște secundară degradată de pe suprafața planului

Având în vedere cele enunțate anterior se constată că pe amplasamentul vizat de PUZ nu există habitate de interes comunitar pentru care a fost desemnat SCI „Piatra Mare”. Asociațiile vegetale prezente în zonă sunt edificate de specii de plante cu valoare conservativă redusă, caracteristice pajiștilor secundare degradate antropice.

Referitor la speciile de amfibieni pentru care a fost desemnat SCI „Piatra Mare” (*Bombina variegata* și *Triturus montandoni*) s-a constatat, în urma deplasărilor în teren, că în aria vizată de PUZ nu există microhabitate specifice propice existenței unor exemplare în acest perimetru.

Conform fișei standard a sitului „Piatra Mare”, în sit se regăsesc circa 10-30 exemplare de urs brun (*Ursus arctos*). În baza cercetărilor și observațiilor realizate în ultimii ani s-a constatat că în zona amplasamentului vizat de studiu ursul brun utilizează aria ca și culoar de trecere între masivele Piatra Mare și Postavaru și mai puțin ca teritoriu de hrănire, dată fiind disturbarea existentă în zonă (construcții, trafic

pe DN1 Brașov-Ploiești, turism de week-end necontrolat etc). Având în vedere cele menționate anterior, corelat cu aspectele legate de etologia speciei, se poate afirma că investiția ce va fi realizată în baza acestui PUZ nu va avea influențe negative asupra efectivului și dinamicii populației de urs brun din zonă.

Conform îndrumarului „Managing Natura 2000 sites: The provisions of Article 6 of the ‘Habitats’ Directive 92/43/EEC”:

Degradarea habitatelor: este o degradare fizică ce afectează un habitat. Conform art. 1 pct. e) al Directivei 92/43/CEE - Directiva Habitate, statele membre trebuie să ia în considerare impactul proiectelor asupra factorilor de mediu (apă, aer sol) și implicit asupra habitatelor. Dacă aceste impacte au ca rezultat modificarea statutului de conservare al speciilor/habitatelor într-unul mai puțin favorabil față de situația anterioară impactului, atunci se poate considera ca a avut loc o deteriorare a habitatului.

Disturbare: disturbarea nu afectează parametrii fizici ai unui sit, aceasta afectează în mod direct speciile și de cele mai multe ori

este limitată în timp (zgomot, surse de lumină etc.). Intensitatea, durata și frecvența elementului disturbator sunt parametrii ce trebuie luați în calcul.

Având în vedere că proiectul presupune construirea de case de vacanță pe o suprafață de 3,52 ha în interiorul SCI Piatra Mare și ținând

cont de definițiile referitoare la degradare, respectiv disturbare, enunțate anterior, posibilele impacte pe care proiectul le are asupra integrității sitului sunt următoarele:

- degradarea habitatelor speciilor de interes conservativ;
- disturbarea speciilor de interes conservativ.

Impactul lucrărilor pe timpul perioadei de construcție (degradare habitate/disturbare specii)

Degradare/pierdere habitate:

Pe suprafața analizată nu se află habitate de interes conservativ. Cu toate acestea suprafața destinată construcțiilor se află în interiorul SCI-ului, iar construirea de case de vacanță va avea ca rezultat scoaterea din circuitul natural a acestor suprafețe. În urma implementării PUZ 3,52 ha de teren vor avea altă categorie de folosință. Raportat la suprafața totală a SCI-ului, pierderea va fi de 0,08%, nefiind însă vorba de habitate de importanță comunitară. Cu toate că există pierderi de teren în detrimentul SCI-ului trebuie ținut cont de faptul că, conform P.U.G. Sacele, amplasamentul se încadrează în UTR 40 ca zonă de construcții turistice, vile, case de vacanță, pensiuni și dotări turistice. Terenul studiat este intravilan, fiind în prezent liber de construcții. Instalarea utilităților pentru casele de vacanță va avea de asemenea impact negativ asupra

comunităților vegetale din zonă. În acest sens se recomandă respectarea cu strictețe a măsurilor propuse de prezentul studiu.

Disturbare specii de interes conservativ

Efectele negative ale lucrărilor de construcție se pot concretiza în tendința de retragere a faunei în zone limitrofe, motivul fiind zgomotul generat de lucrările de construcție.

Unul dintre obiectivele Planului de Management și Acțiune pentru Populația de Urșii din România este conservarea habitatelor și a culoarelor de trecere între habitatele de hrănire. Conform studiilor de specialitate, în zona planului se găsesc numeroase exemplare de urs. În ultimii ani în zonă s-a studiat efectivul populațional de urși precum și arealul acestora.

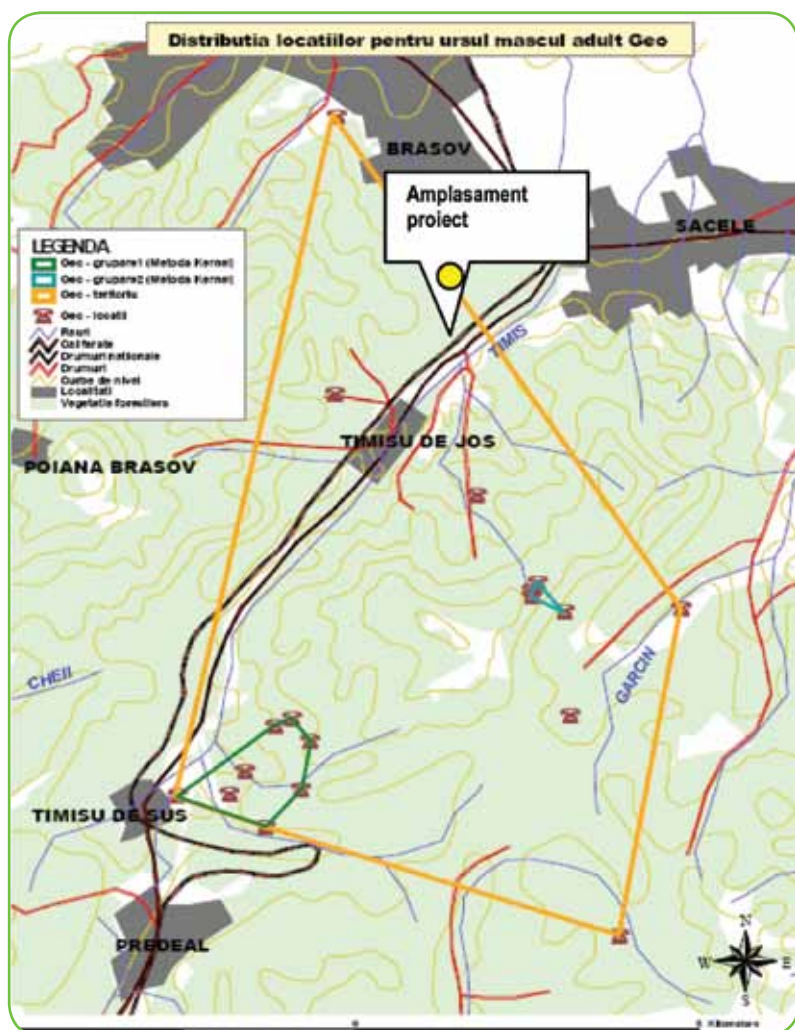

Fig. nr. 5

Localizarea proiectului în relație cu distribuția locațiilor pentru un exemplar de urs studiat.
(Sursa: Planul de Management și Acțiune pentru populația de urși din România)

Zona planului este folosită de urși ca și culoar de trecere între masivele muntoase nu și ca habitat de hrănire. Conform „Planului de Management și Acțiune pentru populația de urși din România” se disting următoarele impacte negative generate de activitatea antropică:

- blocarea căilor de deplasare a exemplarelor de urși - impact generat de infrastructura de transport (drumuri, autostrăzi, căi ferate);
- modificarea resurselor trofice - impact generat de depozitarea temporară și definitivă a gunoaielor.

Impactul generat de prezența infrastructurii rutiere și feroviare este prezent în zonă de

mai mult timp (cale ferată Brașov - Ploiești și DN 1) și va fi accentuat de extinderea intravilanului localității Săcele, respectiv îmbunătățirea drumurilor în zona vizată de proiect. Impactul cumulativ generat de construirea de noi case de vacanță în zonă este minim.

Suprafața PUZ se află în imediata apropiere a limitei SCI-ului. Conform poza nr. 1 și 2 se constată că în partea de SV a amplasamentului se află calea ferată Brașov Ploiești și DN iar în partea de N se găsesc alte clădiri cu funcționalitate de case de vacanță. Astfel, zgomotul de fond la momentul acesta este crescut și va fi accentuat de lucrările de construcție pentru planul de față. Pentru minimizarea impactului

fonic se recomandă ca lucrările să se efectueze cu utilaje silențioase și în intervale de timp stabilite în comun cu gestionarul fondului de

vânătoare, în scopul minimizării impactului generat asupra exemplarelor de urs care traversează zona.

Impactul caselor de vacanță în perioada de utilizare (disturbare specii)

Impactul asupra speciilor de animale în perioada de utilizare a caselor de vacanță se consideră a fi minim. Aceste locuințe au funcționalitate recreativă și de odihnă, prin urmare zgomotul produs de locatari va fi minim. Cunoscând faptul că zona este folosită de exemplare de urs ca și culoar de trecere între masivele muntoase este posibil ca potențialele depășiri ale nivelului de decibeli din zona

locuită să afecteze comportamentul urșilor ce traversează zona. În acest sens se va interzice folosirea mijloacelor auto recreative (ATV, motociclete) pe potecile din pădure și pe drumurile forestiere fără acordul gestionarului fondului de vânătoare. Pe timpul nopții nu vor fi permise depășiri ale nivelului de decibeli generat de activitățile antropice.

Măsuri de reducere a impactului asupra speciilor/ habitatelor în perioada de construcție, respectiv utilizare

- Antreprenorul va delimita zona de lucru pentru a preveni/minimiza distrugerea suprafețelor vegetale;
- Evitarea afectării de către infrastructura temporară creată în perioada de desfășurare a proiectului a habitatelor naturale și semi-naturale din incinta SCI-ului;
- Restrângerea la minimum posibil a suprafețelor ocupate de organizarea de șantier;
- Stratul de sol vegetal va fi îndepărtat și depozitat în grămezi separate și va fi reinstalat după reumplerea săpăturii, pentru a face posibilă refacerea vegetației;
- Șantierul, drumurile de acces, cele tehnologice și toate suprafețele a căror înveliș vegetal a fost afectat, vor fi renaturate adecvat și redade folosinței lor inițiale, sub atenta îndrumare a unui biolog pentru a se evita posibilitatea introducerii de specii noi în aria vizată de proiect;
- Pe o perioadă de minim 3 ani se va verifica la începutul și sfârșitul perioadei de vegetație stadiul de refacere a habitatelor afectate, cu obligația beneficiarului de a interveni cu lucrările necesare de corectare;
- În cadrul Planului de prevenire și combatere a poluărilor accidentale (obligație a executantului), se vor stabili măsuri de protecție împotriva poluării ecosistemelor acvatice, o atenție specială trebuind acordată poluării cu substanțe solide sedimentabile în timpul lucrărilor de construcție;
- Se va evita amplasarea directă pe sol a materialelor de construcție. Suprafețele destinate pentru depozitarea de materiale de construcție, de recipiente goțiți și depozitare temporară de deșeuri vor fi impermeabilizate în prealabil, cu folie de polietilenă;
- În cazul lucrărilor de întreținere obiective, antreprenorul va delimita zona de lucru pentru a preveni/minimiza distrugerea habitatelor;

- Se interzice circulația autovehiculelor în afara drumurilor trasate pentru funcționarea șantierului (drumuri de acces, drumuri tehnologice), în scopul minimizării impactului acustic asupra speciilor de importanță comunitară;
- Constructorul se va obliga să folosească numai utilaje silențioase. În scopul minimizării impactului generat asupra exemplarelor de urs care traversează zona, lucrările de construcție se vor efectua în intervale de timp stabilite în comun cu gestionarul fondului de vânatoare;
- Se va interzice folosirea mijloacelor auto recreative (ATV, motociclete) pe potecile din pădure;
- Se interzice folosirea autoturismelor și a altor mijloace auto recreative pe drumurile forestiere fără acordul proprietarului fondului forestier;
- Pentru a evita apariția de „urși problemă” (ce se hrănesc cu deșeuri din tomberoane) sistemul de colectare a deșeurilor se va organiza în așa fel încât deșeurile menajere să fie evacuate zilnic. Deșeurile vor fi depozitate în incinte și în containere securizate ce nu pot fi accesate de urși.

Concluzii:

- ✓ Lucrările proiectate a fi construite și apoi exploatate modifică suprafața sitului. Cu toate acestea, în urma evaluării posibilului impact al planului asupra capitalului natural se constată că integritatea sitului Natura 2000 nu va fi afectată;
- ✓ Deși caracterul modificărilor datorate lucrărilor de construcție este ireversibil, integritatea ariei naturale protejate de interes comunitar este asigurată prin respectarea obiectivelor de conservare și prin menținerea coerenței structurii ecologice și a funcțiilor acesteia (complexul de habitate și/sau a populațiilor de specii pentru care aria naturală protejată a fost constituită nu va fi afectat);
- ✓ Impactul identificat este nesemnificativ și nu are ca rezultat modificarea statutului de conservare al speciilor/habitatelor de interes conservativ;
- ✓ Realizarea investițiilor prevăzute prin plan nu va avea impact semnificativ direct asupra speciilor/habitatelor de interes conservativ;
- ✓ Pentru eliminarea oricăror impacte accidentale care pot să apară în perioada de execuție, respectiv operare, a obiectivelor proiectului se impune respectarea măsurilor identificate în prezentul raport.

Bibliografie:

1. Alexiu V., 2006- „Flora and vegetation succesion as a result of beech deforestation în Dragoslovenilor Valley (Piatra Craiului National Park)”, Research in Piatra Craiului National Park, Vol II, Editura Univ. „Transilvania” Braşov;
2. Buiculescu, I., 1987 - „Flora și vegetația Masivului Piatra Mare”, Teza de doctorat, Univeritatea „Babeş-Bolyai” Cluj Napoca;
3. Cogălniceanu, D., Aioanei, F., Matei, B., 2000 - „Amfibienii din România”. Determinator. Editura Ars Docendi, p. 1-114;
4. Doniță N et. al., 1992 - „Vegetația României”, Editura Tehnică Agricolă, București;
5. Doniță, N., Popescu, A., Paucă-Comănescu, M., Mihăilescu, S., Biriș, I.A., 2005 - „Habitatele din România”. Edit. Tehnică Silvică, București, 500 p. (ISBN 973-96001-4-X);
6. Doniță, N., Popescu, A., Paucă-Comănescu, M., Mihăilescu, S., Biriș, I.A., 2006 - „Modificări conform amendamentelor propuse de România și Bulgaria la Directiva Habitate (92/43/EEC)”. Edit. Tehnică Silvică, București, 95 p. (ISBN 973-96001-4-X);
7. Fuhn, I., 1960 - „Amphibia. Fauna Republicii Populare Române”. Vol. 14, fasc. 1. Editura Academiei RPR;
8. LIFE05 NAT/RO/000176, 2007 - „Habitate forestiere alpine, subalpine și forestiere din România - Amenințări potențiale”, Editura Univ. „Transilvania” Braşov;
9. MMDD și MAPDR - „Management and Action Plan for The Bear Population in Romania”;
10. Sîrbu, I., Benedek, A. M., 2004 - „Ecologie practică”, Ed. Univ. Lucian Blaga, Sibiu;
11. Stugren, B., 1982 - „Bazele ecologiei generale” Ed. Șt. și Ped., București;
12. Stugren, B., 1994 - „Ecologie teoretică” Ed. Sarmis, Cluj-Napoca.

Anexa nr.2

„Amenajament silvic păduri proprietate privată”

Suprafața fondului forestier este de 1547.6 ha, fiind organizată într-o singură unitate de bază, împărțită în 61 parcele și 197 subparcele: suprafața medie a subparcele este de 7.8 ha. Întreaga suprafață a fost încadrată în grupa I funcțională, cu următoarele categorii funcționale:

- 1G - păduri din bazinele torențiale sau cu transport excesiv de aluviuni (T III) - 1201.1 ha;
- 2A - păduri situate pe terenuri cu înclinare mai mare de 35 de grade (T II) - 177.9 ha;
- 2C - benzile de pădure din jurul golurilor alpine (T II) - 5.8 ha;
- 5H - păduri constituite în rezervații de seminte (T II) - 150.5 ha.

Principalele elemente ale structurii actuale sunt:

- compoziția: 50MO 33FA 15BR 1FR 1AN
- clasa de producție medie: 2.6;
- consistența medie: 0.80;
- volum mediu la hectar: 399 mc;
- vârsta medie: 89 ani;

Pădurea este situată în etajul fitoclimatic FM3 Montan de molidisuri - 7% și FM2 Montan de amestecuri - 93%. Bonitatea medie a stațiunilor este de 45% superioară, 52% mijlocie și 3% inferioară. Pentru gospodărirea diferențiată a pădurilor în vederea realizării obiectivelor și funcțiilor atribuite s-au constituit următoarele subunități:

- SUP J - codru cvasigrădinărit - 1201.1 ha;
- SUP M - păduri supuse regimului de conservare deosebită - 183.7 ha;
- SUP K - rezervații de semințe - 150.5 ha;

Bazele de amenajare au fost reactualizate în conformitate cu Normele tehnice în vigoare:

- regim - codru cvasigrădinărit;
- compoziția corespunzătoare tipului natural fundamental de pădure sau apropiată acestuia;
- tratamente: tăieri cvasigrădinărite, tăieri succesive pentru arboretele de fag în care tratamentul a fost început;
- exploatabilitatea - de protecție;
- ciclu - 120 ani.

În deceniul de aplicare a amenajamentului sunt prevăzute a se executa lucrări de îngrijire și conducere a arboretelor pe următoarele suprafețe:

- degajări - 15.0 ha;
- curățiri - 50.5 ha;
- rărituri - 298.3 ha;
- tăieri de igienă - 675.1 ha.

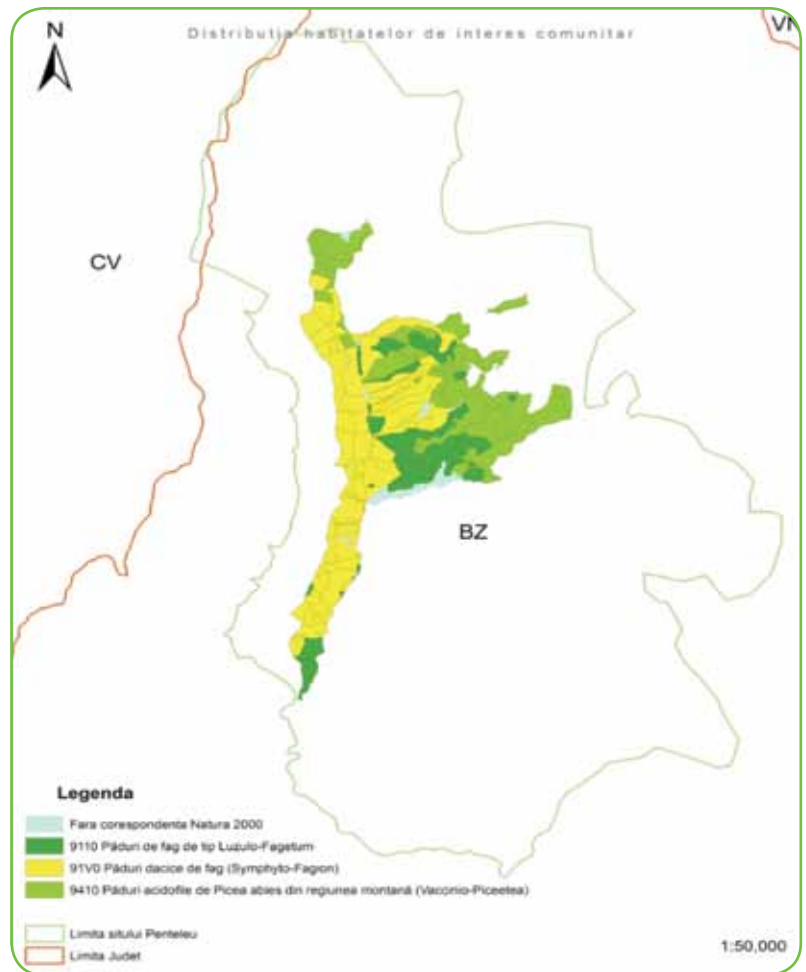
Suprafața de împădurit în deceniul de aplicare a amenajamentului este de 21.1 ha.

- împăduriri - 13.7 ha.
- completări - 7.4 ha.

Densitatea rețelei de drumuri este de 14.8 ha, iar accesibilitatea fondului forestier este de 100%. Structura fondului de producție pe specii:

- Compoziția actuală: 50MO 36FA 13BR 1FR
- Compoziția în perspectivă: 49MO 32FA 18BR 1LA

Fig. nr. 6
Distribuția habitatelor de interes comunitar

Amplasare- în interiorul ROSCI0190 Penteleu.

1. Analiza impactului asupra habitatelor pentru care a fost declarat SCI „Penteleu”

În cadrul formularului standard al sitului Penteleu, sunt menționate următoarele tipuri de habitate:

Habitat	Acoperire în sit (%)	Prezența în zona studiată
3230 Vegetație lemnoasă cu <i>Myricaria germanica</i> de-a lungul râurilor montane	0,01	NU
4060 Tufărișuri alpine și boreale	1	NU
6430 Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor până la cel montan și alpin	1	NU
9110 Păduri de fag de tip <i>Luzulo-Fagetum</i>	10	DA
9130 Păduri de fag de tip <i>Asperulo-Fagetum</i>	2	NU
9170 Păduri de stejar cu carpen de tip <i>Galio-Carpinetum</i>	1	NU
91V0 Păduri dacice de fag (<i>Symphyto-Fagion</i>)	2,5	DA
91E0* Păduri aluviale cu <i>Alnus glutinosa</i> și <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	0,1	NU
9410 Păduri acidofile de <i>Picea abies</i> din regiunea montană (<i>Vaccinio-Piceetea</i>)	8	DA

Starea de conservare a unui anumit habitat a fost evaluată pe fiecare indicator în parte. Este posibil ca în cazul aceluiași arboret, mai mulți indicatori să indice o stare de conservare nefavorabilă. Pentru a calcula suprafața

totală reală care se află într-o stare de conservare nefavorabilă au fost verificate toate arboretele în care doi sau mai mulți indicatori nu îndeplinesc pragurile din tabelul indicatorilor de evaluare.

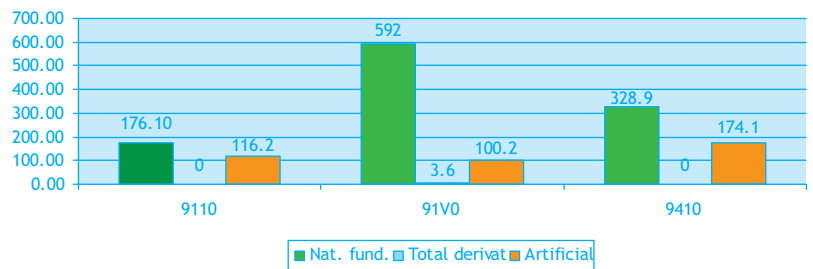
Caracteristici cantitative și calitative ale arboretelor studiate

Important pentru a putea evalua statutul de conservare a habitatelor forestiere este caracterul acestora, respectiv modul de regenerare. În condițiile în care regenerarea a avut loc natural, cu intervenție minimă, posibilitatea ca arboretul să fie la un statut favorabil de conservare este mai ridicată. Un arboret artificial presupune intervenție umană și regenerarea cu material săditor. Activitatea de împădurire presupune executarea de lucrări manuale sau

mecanizate prin care sunt afectate elemente ale ecosistemului. De asemenea înlocuirea arboretelor de amestecuri și fâgete pure caracteristice zonei studiate cu molid contribuie la modificări ale factorilor ecologici și biologici la nivelul arboretelor. În concluzie, putem afirma că posibilitatea ca un arboret să aibă o stare favorabilă de conservare este mai ridicată în cadrul arboretelor naturale decât în cazul arboretelor artificiale.

Fig. nr. 7
Caracterul arboretelor ce se constituie ca habitate de interes comunitar

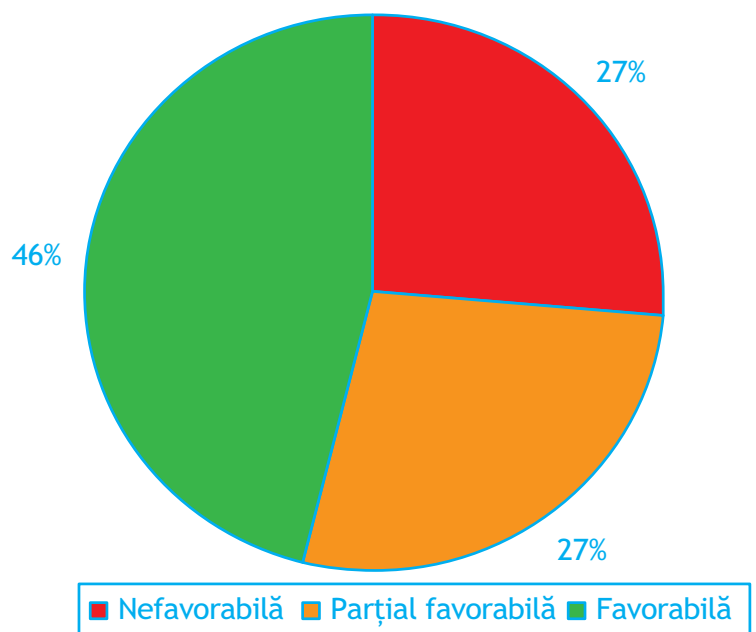
Putem observa că 74% din arboretele din zona studiată ce formează cele trei tipuri de habitate de interes comunitar sunt habitate regeenerate natural, doar 26 % din ele fiind arborete artificiale.

Ținând cont de cele prezentate anterior, utilizând criteriile de evaluare a stării de conservare

(preluate din Habitat Fact Sheets, material proiect EU Phare EuropeAid/12/12160/D/SV/RO), fiecare arboret a fost evaluat din punct de vedere al stării de conservare. Rezultatul evaluării a fost centralizat pe tipuri de habitate, însumând suprafețele caracterizate de un statut nefavorabil, parțial favorabil sau favorabil de conservare.

Cod Habitat	Stare Nefavorabilă ha	Stare parțial favorabilă ha	Stare favorabilă ha	Total ha
9110	77.50	79.70	135.10	292.30
9410	15.80	207.40	279.80	503.00
91V0	33.60	86.00	576.20	695.80
Total	126.90	373.10	991.10	1491.10

Fig. nr. 8
Starea de conservare a arboretelor ce compun habitatul 9110

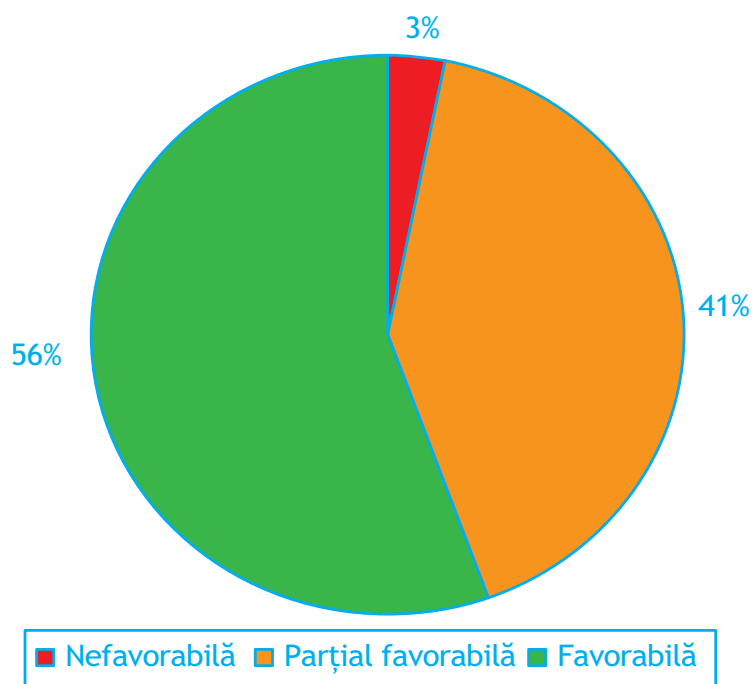

Fig. nr. 9
Starea de conservare a arboretelor ce compun habitatul 9410

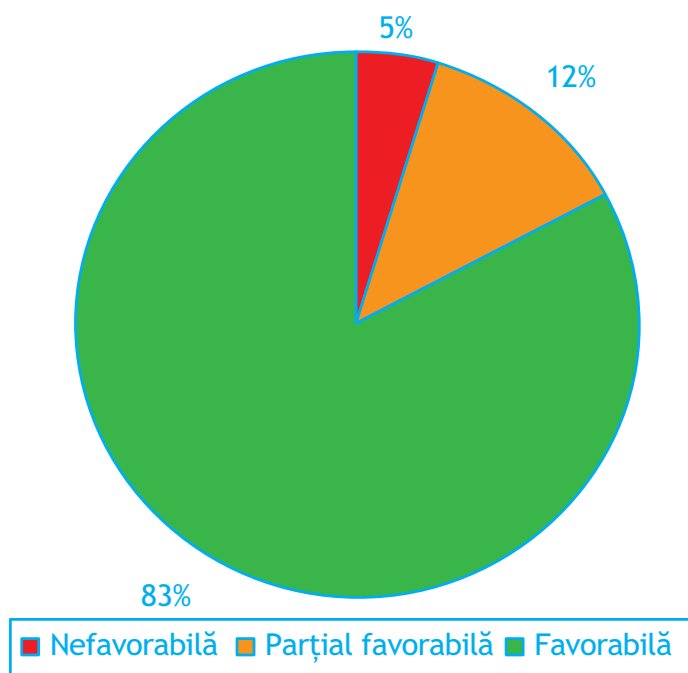

Fig. nr. 10
Starea de conservare a arboretelor ce compun habitatul 91V0

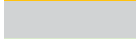

Impactul lucrărilor silvice asupra habitatului - 9110 Păduri de fag de tip Luzulo-Fagetum prin analiza efectelor asupra criteriilor ce definesc starea de conservare:

Criteriu	Limite	Caracterizarea habitatelor conform amenajament	Soluția tehnică prevăzută în amenajament					
			Completări	Curățiri	Rărituri	Igienă	Cvasigradnărite	Tăieri conservare
Suprafața minimă	>1 ha	292,3 ha	Fără schimbări	Fără schimbări	Fără schimbări	Fără schimbări	Fără schimbări	Fără schimbări
Dinamica suprafeței	<5% diminuare față de suprafața inițială	0%	Fără schimbări	Fără schimbări	Fără schimbări	Fără schimbări	Fără schimbări	Fără schimbări
Specii autohtone	>90% în fiecare etaj de vegetație	100%	Se utilizează puieti autohtoni	Se modifică compoziția în favoarea speciilor caracteristice	Se modifică compoziția în favoarea speciilor caracteristice	Fără schimbări	Se promovează regenerarea naturală a speciilor caracteristice habitatului	Se promovează regenerarea naturală a speciilor caracteristice habitatului
Specii dominante	Fagus sylvatica, Picea abies, Abies alba, Acer pseudoplatanus etc.	Fagus sylvatica, Picea abies, Abies alba, Acer pseudoplatanus etc.	Dominanță a speciilor din familia Carex, Poa, Viola, Luzula	Dominanță a speciilor din familia Carex, Poa, Viola, Luzula	Se creează condiții pentru apariția speciilor de floră	Fără schimbări	Microclimatul se schimbă treptat, într-o perioadă lungă de timp, copiind succesivitatea naturală a generațiilor de arbori.	Fără schimbări
Specii lemnoase dominante	Fagus sylvatica, Picea abies, Abies alba, Acer pseudoplatanus >70%	>95% din suprafață	Se ajustează compoziția în funcție de tipul fundamental de pădure	Se modelează structura verticală și orizontală a arboretelor	Se modelează structura verticală și orizontală a arboretelor	Fără schimbări	Se promovează regenerarea naturală a speciilor dominante	Se promovează regenerarea naturală a speciilor dominante

Criteriu	Limite	Caracterizarea habitate- lor conform amenajament	Soluția tehnică prevăzută în amenajament					
			Completări	Curățiri	Rărituri	Igienă	Cvasi- gradinărite	Tăieri conservare
Specii de plante importante	Hieracium transylvanicum, Pulmonaria obscura, Hepatica transylvanica	-	Nu sunt condiții propice	Se modifică microclimatul	Se modifică microclimatul	Fără schimbări	Se modifică microclimatul	Se modifică microclimatul
Specii nedorite	Rubus hirtus, Pteridium aquilinum, Glechoma hirsuta <5%	Nu au fost identificate	Se reduce suprafața acoperită cu Rubus hirtus	Nefavorabil instalării speciilor	Nefavorabil instalării speciilor	Nefavorabil instalării speciilor	Favorabil instalării speciilor	Favorabil instalării speciilor
Consistența arboretelor	>80%	80%	Contribuie la închiderea stării de masiv	Se modelează structura verticală și orizontală a arboretelor	Se modelează structura verticală și orizontală a arboretelor	Fără schimbări	Se modelează structura verticală și orizontală a arboretelor, se promovează instalarea semințșului natural în mai multe etape. Se menține un grad ridicat de acoperire a solului.	Se modelează structura verticală și orizontală a arboretelor, se promovează instalarea semințșului natural în mai multe etape.

Criteriu	Limite	Caracterizarea habitatelor conform amenajament	Soluția tehnică prevăzută în amenajament					
			Completări	Curățiri	Rărituri	Igienă	Cvasi-gradinărite	Tăieri conservare
Structura pe clase de varsta	Minim trei clase	Sunt prezente 7 clase de vârstă	Se uniformizează structura pe clase de vârstă	Se modelează ușor structura pe clase de vârstă în funcție de structura existentă în arboret	Se modelează ușor structura pe clase de vârstă în funcție de structura existentă în arboret	Fără schimbări	Se modelează structura verticală și orizontală a arborilor, se promovează instalarea semințului natural în mai multe etape. Permite conducerea spre o structură pluriennă	Se modelează structura verticală și orizontală a arborilor, se promovează instalarea semințului natural în mai multe etape. Permite conducerea spre o structură pluriennă
Stadiu de dezvoltare	>40 % din arbori sunt arbori maturi/bătrâni	>50% suprafața este acoperită cu arbori cu vârsta peste 90 de ani	Fără schimbări	Fără schimbări	Fără schimbări	Fără schimbări	Se reduce suprafața ocupată de arbori bătrâni	Se reduce suprafața ocupată de arbori bătrâni
Acoperirea cu arbuști	5-10%	> 4%	Se reduce suprafața acoperită cu <i>Rubus hirtus</i>	Nefavorabil instalării arbuștilor	Nefavorabil instalării arbuștilor	Favorabil instalării arbuștilor	Favorabil instalării arbuștilor. Permite ținerea sub control a suprafeței ocupate cu arbuști	Favorabil instalării arbuștilor. Permite ținerea sub control a suprafeței ocupate cu arbuști
Lemn mort	Cel puțin 4 arbori căzuți cu diametru >20 cm/ha și cel puțin 5 iescări/ha	-	Fără schimbări	Fără schimbări	Permite doborârea unor arbori cu diametre >20 cm	Obiectivul lucrării este extragerea iescărilor și altor exemplare bolnave sau rău conformate	Printre obiectivele lucrării sunt extragerea iescărilor și altor exemplare bolnave sau rău conformate	Printre obiectivele lucrării sunt extragerea iescărilor și altor exemplare bolnave sau rău conformate

Criteriu	Limite	Caracterizarea habitatelor conform amenajament	Soluția tehnică prevăzută în amenajament					
			Completări	Curățiri	Rărituri	Igienă	Cvasi-gradinărite	Tăieri conservare
Grosimea litierei	3-7cm	3-5 cm	Grosime redusă	Dezvoltarea litierei	Dezvoltarea litierei	Dezvoltarea litierei	Dezvoltarea litierei	Dezvoltarea litierei
Regenerarea	Regenerare naturală existentă 30-60%; <20% regenerare artificială	> 30 % regenerare naturală Cca. 40 % regenerare artificială	Promovează regenerarea artificială	Fără schimbări	Fără schimbări	Fără schimbări	Promovează regenerarea naturală	Promovează regenerarea naturală
Evaluare impact pe categorii de lucrări								

	Impact negativ semnificativ
	Impact negativ nesemnificativ
	Neutru
	Impact pozitiv nesemnificativ
	Impact pozitiv semnificativ

2. Impactul amenajamentului silvic asupra speciilor sălbatice pentru care a fost declarat SCI „Penteleu” pe perioada de aplicare a planului de amenajare

Pe baza observațiilor din teren și a analizei informațiilor din literatura de specialitate s-au identificat speciile sălbatice care sunt regăsite în arealul de implementare a planului de amenajare a pădurilor analizat.

Specii de mamifere:	Prezent/absent în zona de desfășurare a lucrărilor
<i>Canis lupus</i> (Lup)	P
<i>Lynx lynx</i> (Râs)	P
<i>Ursus arctos</i> (Urs brun)	P

Specii de amfibieni și reptile:	Prezent/absent în zona de desfășurare a lucrărilor
<i>Bombina variegata</i> (Buhai de baltă cu burta galbenă)	P
<i>Triturus cristatus</i> (Triton cu creastă)	P
<i>Triturus montandoni</i> (Triton carpatic)	P

Specii de pești:	Prezent/absent în zona de desfășurare a lucrărilor
<i>Barbus meridionalis</i> (Moioagă)	P
<i>Cottus gobio</i>	P

Specii de nevertebrate:	Prezent/absent în zona de desfășurare a lucrărilor
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	A
<i>Rosalia alpina</i>	P
<i>Carabus variolosus</i>	P

Specii de plante:	Prezent/absent în zona de desfășurare a lucrărilor
<i>Campanula serrata</i> (Clopoțel)	A
<i>Cypripedium calceolus</i> (Papucul doamnei)	P
<i>Ligularia sibirica</i> (Curechi de munte, Gălbenele)	A
<i>Dicranum viride</i>	P
<i>Iris aphylla ssp. hungarica</i>	A
<i>Drepanocladus vernicosus</i>	A

Impactului asupra speciilor de mamifere

În arealul de implementare al proiectului de amenajare a fondului forestier sunt prezente trei specii de carnivore mari de interes

conservativ, listate în Formularul Standard al SCI Penteleu.

Specii de mamifere:	Prezent/absent în zona de desfășurare a lucrărilor	
<i>Canis lupus</i> (Lup);	P	20-30 indivizi
<i>Lynx lynx</i> (Râs);	P	Fără date
<i>Ursus arctos</i> (Urs brun)	P	70-100 indivizi

Pentru evaluarea impactului proiectului de amenajare a fondului forestier s-au prelucrat datele existente în literatura de specialitate și cele obținute în baza observațiilor proprii din teren, concluzia majoră fiind în primul rând legată de numărul de indivizi prezenți în realitate în zona de studiu, raportat la efectivele menționate în formularul standard.

Astfel, având în vedere studiile referitoare la mărimea teritoriilor carnivorelor mari în România (ICAS 2007, Micu et al 2010, Rozyłowicz 2005) prin care se specifică suprafețele teritoriilor utilizate de carnivorele mari (urs 35000-140 000 ha, lup 20000-130000 ha, râs 20000-35000 ha) se poate constata că efectivele indicate în Formularul Standard sunt exagerate, informațiile probabil fiind extrase din fișele fondurilor de vânătoare suprapuse arealului de implementare a planului de amenajare (1500 Ha).

Studiile noastre de teren au evidențiat faptul că zona este utilizată frecvent de cele trei specii de carnivore mari, monitorizarea

urmelor neindicând însă zone cu abundența ridicată sau spații cu rol de refugiu, zone cheie pentru reproducere, hrănire etc.

În general urmele carnivorelor mari identificate pe teren au evidențiat faptul că indivizii acestor specii utilizează arealul analizat în mod constant, fără fluctuații care să evidențieze prezența unor concentrări masive ale urșilor în perioada de hiperfagie sau existența unor zone cheie pentru hibernare și reproducere/creșterea puilor.

În acest context se poate afirma că suprafața analizată este parte componentă a unor teritorii utilizate de carnivore mari, numărul maxim de indivizi prezenți în areal fiind de aproximativ 1-2 râși, 1 haită lupi (2-8 exemplare), 1-2 urși.

Ursul, lupul și râsul sunt specii care evită prezența omului în apropiere și sunt deranjați de activitățile antropice precum exploatarea masei lemnoase, recoltarea fructelor de pădure și ciupercilor.

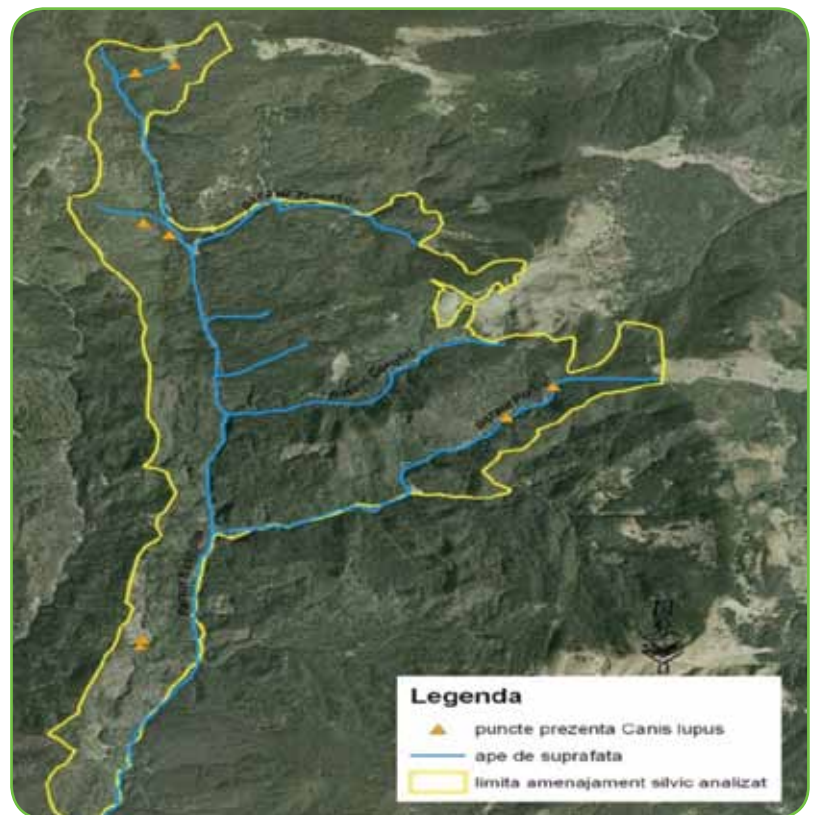

Fig. nr. 11

Cu toate acestea, având în vedere etologia speciilor și regimul trofic specific, se poate afirma că gospodărirea fondului forestier nu poate cauza schimbări fundamentale în ceea ce privește starea de conservare populațiilor de carnivore. Exploatarea masei lemnoase ca activitate aferentă planului de amenajare a pădurii poate afecta speciile de carnivore mari în următorul context:

- Exploatarea masivă a exemplarelor mature de fag care fructifică abundent;
- Organizarea unor parchete de exploatare în zonele favorabile existenței unor bârlaguri în perioada noiembrie - martie;
- Organizarea simultană de parchete de exploatare pe suprafețe învecinate.

Fig. nr. 12

Impactului asupra speciilor de amfibieni

În campaniile de teren, observațiile făcute asupra speciilor de amfibieni au dus la identificarea unor areale cu densități mai mari ale speciilor de interes comunitar menționate în formularul standard al sitului Penteleu. Astfel

de zone sunt amplasate în imediata vecinătate a pâraielor Băsculița, Tamașoi, Porcului, Corului în suprafețe cu băltiri sau acumulări de apă la baza versanților împăduriți sau meandre largi ale cursurilor de apă.

Lista parcele cu habitatele speciilor de amfibieni

UP	Parcela	UA	Alt. Min.	Alt. Max.
UP IV	7	A	950	1050
UP IV	1	A	790	0
UP IV	1	C	800	1000
UP IV	8	D	950	0
UP IV	53	A	1100	1400
UP IV	62	B	1100	1200
UP IV	68	C	1100	0
UP IV	68	D	1100	0
UP IV	30	A	1050	1150
UP IV	50	C	1100	0

În urma studiilor efectuate în zonă a fost detectată o preferință aproape generală a amfibienilor pentru zonele de ecoton ale ecosistemelor forestiere. Este prin urmare deosebit de important a sublinia importanța conservării acestor habitate ecotonale.

Suprafața amenajamentului silvic care face obiectul acestui studiu dispune de o acoperire mare cu pădure și este străbătut de o rețea densă de drumuri. Astfel, în perimetrul

considerat, echilibrul ecologic al populațiilor de amfibieni și reptile se află într-o stare de conservare bună, fără a fi supusă unor factori disturbatori majori. Un management forestier adecvat care să conserve suprafețele ocupate la ora actuală de pădure și pășune, ca tipuri majore de ecosisteme, precum și păstrarea conectivității în cadrul habitatelor vor putea asigura perpetuarea în timp a biocenozelor naturale, inclusiv a comunităților de amfibieni.

Activități cu potential perturbator asupra speciilor de amfibieni:

- Tăierile rase, schimbările majore asupra tipurilor de habitate forestiere existente;
- Degradarea zonelor umede, desecări, drenări sau acoperirea ochiurilor de apă;
- Depozitarea rumegușului sau a resturilor de exploatare în zone umede;
- Bararea cursurilor de apă;
- Astuparea podurilor/podețelor cu material levigat sau cu resturi de vegetație;
- Utilizarea de pesticide pentru tratamentul pădurilor;

Fig. nr. 13

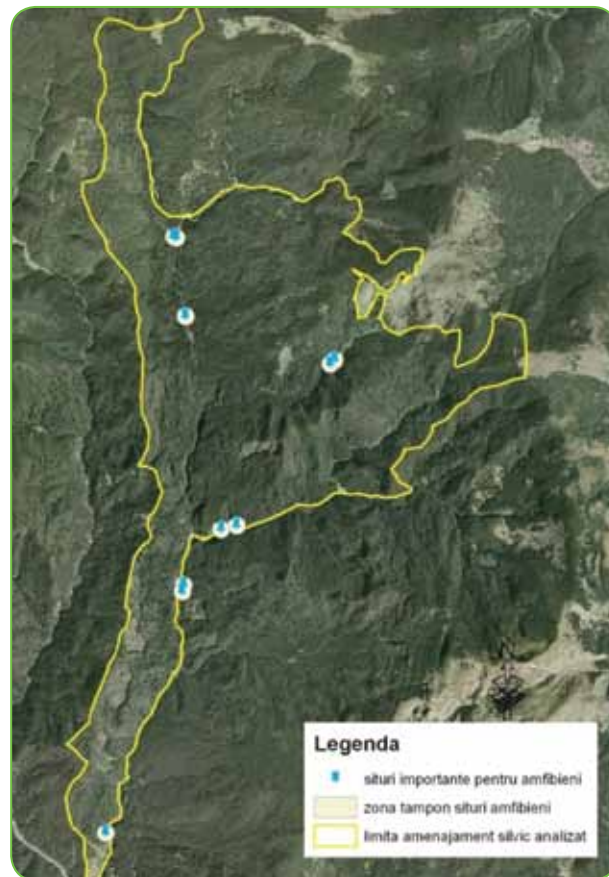
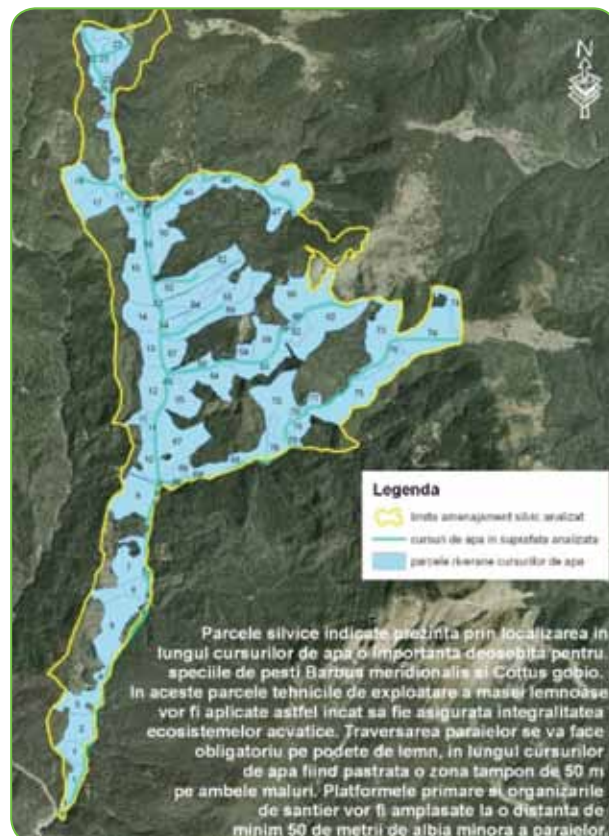

Fig. nr. 14
Parcele silvice indicate prezintă prin localizarea în lungul cursurilor de apă o importanță deosebită pentru speciile de pești *Barbus meridionalis* și *Cottus gobio*. În aceste parcele tehnicile de exploatare a masei lemnoase vor fi aplicate astfel încât să fie asigurată integralitatea ecosistemelor acvatice. Traversarea pâraielor se va face obligatoriu pe podele de lemn, în lungul cursurilor de apă fiind păstrată o zonă tampon de 50 m pe ambele maluri. Platformele primare și organizările de șantier vor fi amplasate la o distanță de minim 50 m de albia minoră a pâraielor.

Impactului asupra speciilor de pești

***Barbus meridionalis* - moioaga**

Prezența acestei specii este incertă în zona de implementare a proiectului, existând semnalări destul de vechi asupra prezenței în Pârâul Băsculița și afluenții săi, prezența fiind certă în studiile de data recentă.

***Cottus gobio* - zglavoc**

Semnalările acestei specii în Pârâul Băsculița și afluenții săi rămân de asemenea destul de

vechi și se referă la unii afluenți și la zona din aval de localitatea Gura Teghii. Este luată în considerare utilizarea resurselor de balastru și deranjarea repetată a albiilor cauzată de activități antropice (exploatări forestiere, traversări ale unor utilaje, etc.) ca reprezentând factorul principal al retragerii acestei specii pe cursul superior și inferior al râului Buzău, respectiv în afluenții săi.

Activități care pot degrada starea de conservare a speciilor de pești:

- Tăierile rase, schimbările majore asupra tipurilor de habitate forestiere existente;
- Traversarea cursurilor de apă de către utilajele forestiere;
- Creșterea turbidității apei din bazinele hidrografice ale cursurilor de apă;
- Deversarea voită sau accidentală de uleiuri uzate și/sau carburanți;
- Degradarea zonelor umede, desecări, drenări sau acoperirea ochiurilor de apă;
- Depozitarea rumegușului sau a resturilor de exploatare în albia minoră sau majoră a pâraielor;
- Bararea sau dirijarea cursurilor de apă;
- Astuparea podurilor/podețelor cu material levigat sau cu resturi de vegetație;
- Utilizarea de pesticide pentru tratamentul pădurilor.

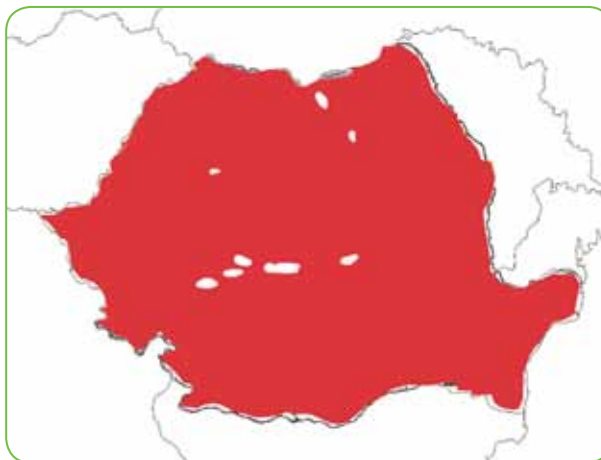
Parcele silvice indicate prezintă prin localizarea în lungul cursurilor de apă o importanță deosebită pentru speciile de pești *Barbus meridionalis* și *Cottus gobio*.

În aceste parcele tehnicile de exploatare a masei lemnoase vor fi aplicate astfel încât să fie asigurată integralitatea ecosistemelor acvatice. În lungul cursurilor de apă va fi păstrată o zonă tampon de 50 m pe ambele maluri. Traversarea pâraielor cu bușteni se va face obligatoriu pe podețe de lemn, iar platformele primare și organizările de șantier vor fi amplasate la o distanță de minim 50 m de albia minoră a pâraielor.

În ceea ce privește specia *Callimorpha quadripunctaria*, harta distribuției la nivel național prezentată în figură, prezintă distribuția probabilă a acestei specii pe baza suprapunerii datelor de colectare cu habitatele potențiale ale speciei. Cele mai importante populații ale speciei nu se suprapun peste situl Penteleu, prezența speciei în arealul suprapus amenajamentului silvic analizat nefiind certificată de studii recente.

Amenajamentul silvic nu va afecta direct habitatul acestei specii, nefiind în măsură a periclita populația acesteia.

Fig. nr. 15
Distribuția speciei *Callimorpha quadripunctaria* la nivel național (după Mihaș, S. Dinca, V., E. (2006): „Important Areas for Butterflies - The implementation of EU Nature Conservation Legislation in Romania”, Final Report, Bureau Waardenburg bv. & CFMCB)

Fig. nr. 16
Parcele silvice de importanță pentru specia *Rosalia alpina*. În aceste parcele se vor păstra integral toate exemplarele de fag rupte, doborâte la sol sau în stare de putrefacție. Se vor menține la fiecare hectar minim 5 exemplare de fag cu cele mai mari vârste și diametre.

Specia *Rosalia alpina* preferă ca habitat pădurile bătrâne de fag, arborii bătrâni, izolați în luminișuri sau la marginea pădurii, mai ales cei parțial atacați de alți dăunători. Adulții pot fi întâlniți în zona montană din iunie până în septembrie.

În acest context am considerat ca oportună o priorizare a habitatelor favorabile menținerii unor nuclee viabile ale speciei, astfel încât să poată fi asigurată menținerea stării favorabile de conservare la nivelul sitului. Au fost considerate ca habitate favorabile speciei, habitatele forestiere - păduri dacice de fag,

în care, conform descrierilor parcelare, există arbori cu vârste mai mari de 140 ani.

Specia *Carabus variolosus* este prezentă în general pe malul apelor curgătoare unde preferă malurile pietroase cu litiera bogată și lemn mort umed. În zona de aplicare a planului de amenajare este identificată rar, în zone cu fâgete bătrâne în apropierea malurilor pâraielor unde vânează pe malul apelor curgătoare montane sau intră chiar în apă, în căutare de larve de insecte sau mici crustacee (izopode, amfipode) sau anelide acvatice.

Aplicarea planului de amenajare al pădurilor nu va avea un impact semnificativ asupra populației de *Carabus variolosus* deoarece se propune conservarea arborilor de fag bătrâni, doborâți, din lungul malurilor pâraielor de munte, interzicerea degradării malurilor pietroase, interzicerea amplasării rampelor în

vecinătatea malurilor și interzicerea depozitării rumegușului.

Lista speciilor de plante prezente în SCI Penteleu cuprinde 6 specii de plante de interes comunitar: *Dicranum viride*, *Depranocladus vernicosus*, *Ligularia sibirica*, *Campanula serrata*, *Iris aphylla ssp. Hungarica* și *Cypripedium calceolus*. Din analiza în teren, sunt prezente în sit numai 3 dintre specii: *Dicranum viride*, *Depranocladus vernicosus*, *Campanula serrata*.

Pe suprafața amenajamentului silvic analizat, habitatul acestor specii este întâlnit sporadic, în lungul cursurilor de apă în zonele lipsite de vegetație forestieră. De aceea planul de amenajare a pădurilor nu va afecta starea de conservare a acestor specii, deoarece obiectul acestui plan îl constituie suprafețele de pădure și nu vegetația din lungul cursurilor de apă.

3. Măsurile de reducere a impactului asupra speciilor/ habitatelor în perioada de construcție, respectiv utilizare

Administratorii pădurilor vor respecta următoarele recomandări:

- păstrarea a minim 10 arbori maturi, uscați sau în descompunere, pe hectar, pentru a asigura un habitat potrivit pentru ciocănitari, păsări de pradă, insecte și numeroase plante inferioare (fungi, ferigi, briofite, etc) - în toate unitățile amenajistice;
- păstrarea arborilor cu scorburi ce pot fi utilizate ca locuri de cuibărit de către păsări și mamifere mici - în toate unitățile amenajistice;
- menținerea bălților, pâraielor, izvoarelor și a altor corpuri mici de apă, mlaștini, smârcuri, într-un stadiu care să le permită să își exercite rolul în ciclul de reproducere al peștilor, amfibienilor, insectelor etc., prin evitarea fluctuațiilor excesive ale nivelului apei, degradării digurilor naturale și poluării apei - în toate unitățile amenajistice;
- adaptarea periodizării operațiunilor silviculturale și de tăiere astfel încât să se evite interferența cu sezonul de reproducere al speciilor animale sensibile, în special cuibăritul de primăvară și perioadele de împerechere a păsărilor de pădure - în toate unitățile amenajistice;
- menținerea terenurilor pentru hrana

vânatului și a terenurilor administrative la stadiul actual, evitându-se împădurirea acestora;

- arboretele ce au fost identificate ca fiind arborete cu stare nefavorabilă sau parțial favorabilă, în care au fost propuse lucrări de curățiri sau rărituri, vor fi conduse pentru a asigura îmbunătățirea stării de conservare. Aceste arborete necesită intervenții pentru reconstrucție ecologică, prin promovarea speciilor specifice habitatului, aflate diseminat sau în proporție redusă în arborete - în toate arboretele în care s-au propus rărituri sau curățiri;

- compozițiile țel și compozițiile de regenerare vor fi adaptate pentru a asigura compoziția tipică a habitatelor - în unitățile amenajistice propuse pentru completări, împăduriri sau promovarea regenerării naturale;
- toate arboretele cu anin vor fi gospodărite pentru a asigura permanența habitatului 91E0*, nefiind permise lucrări de tăieri rase sau substituiri ale aninului cu alte specii. În lucrările de împădurire în aninișuri vor fi promovate specii precum frasinul și ulmul.

Alte măsuri ce vor fi aplicate pentru reducerea presiunilor exercitate de factori destabilizatori:

➤ Habitat 9110

- conducerea arboretelor, cu o pondere excesivă a rășinoaselor sau/și a speciilor pioniere, către o compoziție apropiată de cea a tipului natural de pădure (fie prin extragerea treptată a speciilor necorespunzătoare, în cazul arboretelor în care acestea au o proporție de peste 20%, fie prin substituirea speciilor necorespunzătoare - în momentul ajungerii la vârsta exploatabilității - și împădurirea cu specii corespunzătoare, în cazul arboretelor constituite în proporție de cel puțin 80% din rășinoase sau/și specii pioniere);
- executarea la timp a lucrărilor de îngrijire și conducere;
- valorificarea la maxim a posibilităților de regenerare naturală din sămânță a fagului;
- conducerea arboretelor numai în regimul codru;
- executarea la timp a lucrărilor de îngrijire și conducere, iar în cazul arboretelor în care nu s-a intervenit de mult timp, aplicarea de intervenții, de intensitate redusă dar mai frecvente;
- evitarea la maximum a rănirii arborilor remanenți cu ocazia recoltării masei lemnoase;
- respectarea regulilor de recoltare a masei lemnoase și evitarea la maximum a rănirii arborilor remanenți;
- folosirea în cazul regenerărilor artificiale numai a puieților produși cu material seminologic de origine locală;
- eliminarea tăierilor în delict;
- evitarea pășunatului în pădure și reducerea la minim a trecerii turmelor de animale prin arborete;
- respectarea măsurilor de identificare și prognoză a evoluției populațiilor principalelor insecte dăunătoare și agenți fitopatogeni, combaterea promptă (pe cât posibil pe cale biologică sau integrată) în caz de necesitate, executarea tuturor

măsurilor fitosanitare necesare prevenirii înmulțirii în masă a insectelor dăunătoare și a proliferării agenților fitopatogeni;

- evitarea colectării concentrate și pe o durată lungă a arborilor prin târâre, pe linia de cea mai mare pantă, pe terenurile cu

➤ **Habitat 9410**

- promovare semințis rășinoase.

➤ **Habitat 91E0***

- evitarea substituirii aninilor cu rășinoase;
- executarea la timp a lucrărilor de îngrijire și conducere;
- respectarea compozițiilor de împădurire potrivit tipului natural de pădure;
- evitarea la maxim a regenerării vegetative

înclinare mare, evitarea menținerii fără vegetație forestieră, pentru o perioadă îndelungată, a terenurilor înclinate, intervenția operativă în cazul apariției unor semne de torențialitate.

(lăstari/draconi) a aninului;

- valorificarea la maxim a semințisurilor naturale existente;
- conducerea arboretelor numai în regimul codru.

C. Măsuri de reducere a impactului asupra carnivorelor mari

Pentru a evita producerea de schimbări fundamentale în ceea ce privește starea de conservare a populațiilor de carnivore, se vor evita pe cât posibil:

- exploatarea masivă a exemplarelor mature de fag care fructifică abundent;

- Organizarea unor parchete de exploatare în zonele favorabile existenței unor bârloguri în perioada noiembrie - martie;
- Organizarea simultană de parchete de exploatare pe suprafețe învecinate.

D. Măsuri de reducere a impactului asupra speciilor de amfibieni

Se vor evita pe cât posibil următoarele activități:

- Degradarea zonelor umede, desecări, drenări sau acoperirea ochiurilor de apă;
- Depozitarea rumegușului sau a resturilor de exploatare în zone umede;
- Bararea cursurilor de apă;
- Astuparea podurilor/podețelor cu material levigat sau cu resturi de vegetație.

E. Măsuri de reducere a impactului asupra speciilor de pești

- tehnicile de exploatare a masei lemnoase vor fi aplicate astfel încât să fie asigurată integralitatea ecosistemelor acvaticice;
- în lungul cursurilor de apă va fi păstrată o zonă tampon de 50 m pe ambele maluri;
- Traversarea pâraielor cu bușteni se va face obligatoriu pe podețe de lemn, iar platformele primare și organizările de șantier vor fi amplasate la o distanță de minim 50 m de albia minoră a pâraielor.

F. Măsuri de reducere a impactului asupra speciilor de insecte

Carabus variolosus

- conservarea arborilor bătrâni, doborâți de fag, din lungul malurilor pâraielor de munte;
- evitarea degradării malurilor pietroase,
- evitarea amplasării rampelor în vecinătatea malurilor și interzicerea depozitării rumegușului de-a lungul apelor.

Rosalia alpina

- păstrarea a cel puțin cinci exemplare de fag de cea mai mare dimensiune per hectar;

Concluzii:

Prevederile amenajamentului silvic în ce privește dinamica arboretelor pe termen lung, susținute de un ciclu de producție de 120 de ani și o vârstă medie a exploatabilității de 117 ani, indică păstrarea caracteristicilor actuale ale habitatelor sau îmbunătățirea lor.

1. Din analiza obiectivelor amenajamentului silvic, tragem concluzia că acestea coincid cu obiectivele generale ale rețelei Natura 2000, respectiv cu obiectivele de conservare a speciilor și habitatelor de interes comunitar. În cazul habitatelor, planul de amenajament are ca obiectiv asigurarea continuității pădurii, promovarea tipurilor fundamentale de pădure, menținerea funcțiilor ecologice și economice ale pădurii așa cum sunt stabilite ele prin încadrarea în grupe funcționale și subunități de producție;
2. Obiectivele asumate de amenajamentul silvic pentru pădurile studiate sunt conforme și susțin integritatea rețelei Natura 2000 și conservarea pe termen lung a habitatelor forestiere identificate în zona studiată;
3. Lucrările propuse nu afectează negativ semnificativ starea de conservare a habitatelor forestiere de interes comunitar pe termen mediu și lung;
4. Prevederile amenajamentului silvic nu conduc la pierderi de suprafață din habitatele de interes comunitar;
5. Anumite lucrări precum completările, curățiriile, răriturile au un caracter ajutător în menținerea sau îmbunătățirea, după caz, a stării de conservare;
6. Soluția propusă (tăieri rase în benzi), impactul pe termen mediu și lung este nesemnificativ, se implementează pe suprafața redusă, în arborete pure de molid, predispușe doborâturilor de vânt din cauza înrădăcinării superficiale. Prin tăierea succesivă a benzilor se va promova regenerarea naturală a arboretelor pure de molid;
7. Soluțiile tehnice alese contribuie la modificarea **pe termen scurt** a microclimatului local, respectiv a condițiilor de biotop, datorită modificărilor structurilor orizontale și verticale (retenție diferită a apei pluviale, regim de lumină diferențiat, circulația diferită a aerului);
8. În condițiile în care amenajamentele vecine (din cadrul OS Comandău, OS Nehoiu, Obștea Dealul Lung, Theodorescu Ilinca Roxana) au fost realizate în conformitate

cu normele tehnice și ținând cont de realitățile existente în teren, putem estima că impactul cumulat al acestor amenajamente asupra integrității sitului Penteleu este de asemenea nesemnificativ;

9. Având în vedere etologia speciilor și regimul trofic specific nu se poate afirma că gospodărirea fondului forestier poate cauza schimbări fundamentale în ceea ce privește starea de conservare a populațiilor de carnivore;
10. În perimetrul considerat, echilibrul ecologic al populațiilor de amfibieni și reptile se menține deocamdată într-o stare relativ bună, fără a fi supus unor factori perturbatori majori. Managementul forestier adecvat, propus în amenajament, este în măsură să conserve suprafețele ocupate la ora actuală de pădure și pășune, ca tipuri majore de ecosisteme, precum și păstrarea conectivității în cadrul

habitatelor, care vor putea asigura perpetuarea în timp a biocenozelor naturale, inclusiv a comunităților de amfibieni;

11. Impactul aplicării planului de amenajare al pădurilor analizat nu va avea un impact semnificativ asupra populației de *Carabus variolosus* deoarece se propune conservarea arborilor bătrâni, doborâți de fag din lungul malurilor pâraielor de munte, interzicerea degradării malurilor pietroase, interzicerea amplasării rampelelor în vecinătatea malurilor și interzicerea depozitării rumegușului;
12. Impactul aplicării planului de amenajare al pădurilor analizat nu va avea un impact semnificativ asupra populației de *Rosalia alpina* măsurile propuse (menținerea a aprox 5 arbori de fag per hectar) sunt în măsură să mențină pe termen lung populația din zonă.

Bibliografie

1. Micu I., 1998, Ursul brun. Aspecte eco-etologice -, Editura Ceres
2. *Comisia Europeană 1992 - Directiva 92/43/CEE privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatice
3. *Comisia Europeană - Natura 200 și pădurile - „Provocări și oportunități”- Ghid de interpretare - DG Mediu, Unitatea Natură și Biodiversitate, Secția Păduri și Agricultură

Anexa nr.3

„Stație fixă de emisie pentru telefonie mobilă, Semenic, Caraș-Severin”

Stația GSM cu înălțimea de 50 m, suprafață incintă releu 300 mp, drum acces 60 mp, este amplasată în interiorul ROSPA0086 „Munții Semenic - Cheile Carașului”.

În suprafață totală de 36.196,9 ha, SPA „Munții Semenic - Cheile Carașului” a fost desemnată în vederea conservării a 16 specii aparținând

avifaunei de interes comunitar.

ROSCI0226 „Semenic - Cheile Carașului” În suprafață totală de 37.730 ha, SCI „Semenic - Cheile Carașului” a fost desemnată în vederea menținerii statutului de conservare a nu mai puțin de 23 de tipuri de habitate de interes comunitar.

1. Impactului proiectului asupra speciilor de păsări identificate în zona amplasamentului proiectului în perioada construcției

Caracterizare impact	Degradare habitate	Disturbare specii	Interval de manifestare a impactului	
			În perioada de operare	În perioada de dezmembrare
Impactul construcției asupra păsărilor: - migratoare - pe timpul zilei	Nu	Da	Da	Nu
Impactul radiațiilor emise asupra: - speciilor de păsări din vecinătate - migrației păsărilor	Nu	Da	Da	Nu
Efectul cumulativ al radiațiilor emise, respectiv obstacolelor, asupra păsărilor: - migratoare - din imediata vecinătate	Nu	Da	Da	Nu
Impactul asupra speciilor/habitatelor ca urmare a amenajării organizării de șantier destinată dezmembrării stației de transmisie	Da	Da	Nu	Da
Impactul generat de zgomotul personalului și utilajelor pentru dezmembrare asupra speciilor de păsări de interes comunitar	Nu	Da	Nu	Da
Alterarea (modificarea, degradarea) habitatelor de turbărie din cauza suspensiilor sedimentabile generate de lucrările de dezmembrare	Da	Da	Nu	Da

Impactul asupra păsărilor:

a) migratoare

Mecanismele de orientare în spațiu ale păsărilor migratoare se bazează în principal pe electromagnetismul scoarței terestre și pe orientare vizuală. Atunci când condițiile meteo sunt favorabile păsările se orientează după bolta cerească. S-a observat că atunci când condițiile meteo sunt nefavorabile (ceață), păsările migratoare ale căror rute de migrare se află în imediata apropiere a turnurilor de comunicații manifestă modificări comportamentale. Aceste modificări se manifestă de obicei prin schimbarea direcției de zbor, urmată de „zborul spiralat” în jurul turnului de comunicații. Uneori, această modificare comportamentală nu se mai produce și întregul stol de păsări zboară direct spre turnul de comunicații, rezultatul fiind unul dezastros - mulți indivizi mor în urma coliziunii.

Numeroase studii au încercat să dea o explicație acestui fenomen și să găsească măsuri de reducere. Se pare că atunci când condițiile meteo sunt nefavorabile (ceață persistentă), particulele de ceață reflectă lumina provenită de la sistemul de iluminare al turnului de comunicație, iar intensitatea luminii este amplificată. Atunci când luminile de semnalizare ale turnului sunt de culoare roșie sau albă, păsările migratoare percep această luminescență ca fiind o stea, în acest sens direcționându-se și zborul către acest stimul.

Măsuri de reducere a impactului negativ al turnurilor de comunicație asupra păsărilor conform ghidului „Turnurile de comunicații: un pericol mortal pentru păsări” (Shire și col., 2000):

- reducerea numărului de turnuri de comunicație construite prin amplasarea antenelor pe turnuri mai vechi;
- în cazul în care un turn de comunicații trebuie neaparat construit, înălțimea acestuia nu trebuie să depășească 60 m.
- noile turnuri de comunicație trebuie construite în zone în care există mai multe asemenea construcții („ferme de antene”). Amplasamentul trebuie să fie departe de rutele de migrare ale păsărilor precum și departe de zone umede folosite de păsări ca habitate de cuibărire/hrănire;
- acolo unde respectarea limitei superioare de înălțime (60 m) este imposibilă, iluminarea turnului trebuie să fie minimă, cu respectarea limitei de semnalizare aprobate de autoritatea aeronautică;
- turnurile vechi de comunicație, abandonate se vor demonta cât mai repede cu putință;
- în scopul minimizării riscului de coliziune, în zonele populate de păsări răpitoare sau limnocolle se vor instala pe turn markeri vizuali;
- iluminarea de siguranță pentru clădirile ce adăpostesc echipamentul auxiliar trebuie minimizată, razele luminoase trebuind orientate în jos;
- beneficiarul este obligat să faciliteze accesul în apropierea turnurilor de comunicații în scopul monitorizării populațiilor de păsări migratoare;
- studiile existente evidențiază faptul că folosirea luminii albastre generate de tuburile de xenon pentru iluminarea turnului pe timp de noapte reduce mult riscul coliziunii cu turnul a păsărilor migratoare.

b) pe timpul zilei:

Numeroase studii de specialitate au evaluat impactul pozitiv pe care o construcție o are asupra comportamentului unora dintre

Impactul prognozat:

Conform planului de management al Parcului Național Semenic Cheile-Carașului, teritoriul parcului reprezintă locul de odihnă și hrană, dar și refugiul pentru cuibărit a numeroase specii migratoare. Se pot întâlni specii de păsări care vin și pleacă pe **drumul panono-bulgar** (care traversează țara între Ciuperceni - Cazanele Dunării - Cheile Nerei - Cheile Carașului - Satchinez). În urma analizei literaturii de specialitate precum și în urma consultărilor avute cu ornitologii se poate concluziona că amplasamentul studiat nu se află pe culoarul de migrație a păsărilor mai sus menționat.

Totodată, s-a constatat că cele mai multe coliziuni ale păsărilor cu turnurile de comunicație s-au produs acolo unde numărul și înălțimea acestora este mare (efect cumulativ), acestea ocupând o suprafață mare.

Conform proiectului tehnic analizat în prezentul studiu, „efectul cumulativ” poate fi probat parțial, în vecinătatea amplasamentului găsindu-se deja: o antenă de transmisie DRTV și alte antene de transmisie GSM Zapp, respectiv Orange, precum și stâlpi de înaltă tensiune. Cu toate acestea, suprafața mare pe care sunt amplasate aceste obiective, precum și distanțele mari dintre ele fac imposibilă creșterea mortalității generate de efectului cumulativ.

Conform ghidului „Turnurile de comunicații: un pericol mortal pentru păsări” (Shire și col., 2000) la capitolul măsuri de minimizare a

speciile de păsări. Păsările răpitoare de zi folosesc terenurile și construcțiile înalte în scopul localizării de la înălțime a prăzii.

impactului negativ al turnurilor de comunicație asupra păsărilor se recomandă ca turnurile noi să fie construite în zone în care există mai multe asemenea construcții („ferme de antene”). Amplasamentul trebuie să fie departe de rutele de migrație ale păsărilor precum și departe de zone umede folosite de păsări ca habitate de cuibărire/hrănire.

În cazul proiectului analizat ambele condiții au fost indeplinite, turnul a fost amplasat într-o zonă folosită în trecut și în prezent pentru amplasarea de infrastructură de transmisie de informații și transport energie și producere de energie (turbine eoliene). Amplasamentul se află la o distanță relativ convenabilă de culoarul de migrație a păsărilor mai sus amintit. De asemenea, ținând cont de măsurile de minimizare a impactului negativ enunțate anterior (Shire și col., 2000), înălțimea antenei (50 m) se află sub înălțimea maximă recomandată de specialiștii ornitologi (60 m).

Referitor la impactul proiectului asupra păsărilor pe timpul zilei putem concluziona că implementarea proiectului va avea un efect benefic indirect asupra răpitoarelor de zi. Având în vedere că vecinătățile proiectului sunt folosite ca habitate de hrănire, acestea vor folosi construcția pentru localizarea prăzii de la înălțime.

După Balmori, 2004, păsările cele mai afectate de radiațiile antenelor de comunicații sunt:

- Cele sedentare, care trăiesc în

mediul urban, în apropierea releelor de transmisie;

- Cele care cuibăresc și se hrănesc în apropierea releelor de transmisie;
- Cele care cuibăresc pe structuri aflate pe direcția de propagare a radiațiilor;
- Cele care își petrec noaptea pe structurile ce pot atenua radiațiile (ex: clădiri).

Zona nu este folosită ca habitat de cuibărire ci doar ca habitat de hrănire pentru răpitoarele de zi. Suprafețele aflate în vecinătatea amplasamentului sunt reprezentate de turbării active sau degradate, habitate favorabile pentru specii precum *Bombina variegata*, precum și alte specii de amfibieni și reptile, bază trofică pentru *Circaetus gallicus* (șerpar). Conform ecologiei speciei, habitatul de cuibărire este reprezentat de zonele muntoase xerofile cu stâncării, unde gasește păduri cu copaci bătrâni favorabili pentru amplasarea cuibului și habitate cu reptile, hrana lui preferată. Astfel de habitate se găsesc la o distanță de 750 m de amplasamentul proiectului. Se poate concluziona că în perioada de cuibărire această specie nu va fi afectată de funcționarea releului. De asemenea, conformația terenului propus pentru proiect (partea superioară a unei forme pozitive de relief) precum și înălțimea releului de transmisie, fac ca propagarea undelor să nu fie direcționată către suprafețele de teren de la baza dealului.

Restul speciilor de răpitoare de zi identificate în zona proiectului (*Pernis apivorus*, *Falco*

peregrinus) au apariții sporadice pe platou, nu cuibăresc în zonă și se hrănesc la distanță de amplasamentul proiectului (distanță cuprinsă între 200-500 m de proiect) acolo unde efectul radiațiilor este total nesemnificativ (descrierea ecologiei speciilor s-a făcut în cadrul anexei 1). Speciile de răpitoare cuibăresc în arborii din cele două trupuri de pădure. Distanțele dintre aceste habitate și antenă sunt mai mari de 750 m.

În urma vizitei în teren au fost identificate mai multe exemplare de păsări aparținând Ordinului Passeriforme și Piciforme, care cuibăresc/se hrănesc în zona amplasamentului proiectului.

Speciile identificate sunt următoarele: *Lanius collurio* - Sfrâncioc roșiatic, *Lanius minor* - Sfrâncioc cu frunte neagră, *Lullula arborea* - Ciocârlie de pădure, *Dendrocopos medius* - Ciocănitoare de stejar, *Dryocopus martius* - Ciocănitoare neagră.

Se constată că suprafețele folosite de acestea ca habitate de hrănire, respectiv cuibărire, sunt reprezentate de suprafețele împădurite din zona proiectului. Toate aceste suprafețe se află la mai mult de 750 de metri de amplasamentul proiectului. Întrucât distanțele sunt considerabile, iar nivelul de radiații emis de antenă se află sub pragul limită de răspuns fiziologic putem declara că impactul radiațiilor emise asupra acestor specii va fi absent.

2. Impactului proiectului asupra speciilor și habitatelor de importanță comunitară identificate în zona amplasamentului proiectului în faza de operare

În faza de operare a releului de transmisie impactul de orice natură asupra speciilor și habitatelor de interes național și comunitar pentru

care a fost declarat Parcul Natural Semenic - Cheile Carașului, respectiv SCI „Semenic - Cheile Carașului”, este inexistent. Stația este

automată, nu necesită personal permanent. Eventualele lucrări de întreținere sau de remediere a avariilor vor fi efectuate de către echipe destinate special acestor operațiuni. Accesul acestora pe amplasamentul releului se face pe drumul de acces destinat acestui scop. Din 28 de specii de interes conservativ doar una poate fi identificată în imediata vecinătate a

amplasamentului proiectului - *Bombina variegata*. Impactul proiectului în faza de operare este nesemnificativ, având în vedere raza relativ mică de radiație, precum și suprafața deosebit de mare existentă în cadrul sitului Natura 2000 care corespunde ca preferință de habitat acestui amfibian.

3. Impactul proiectului asupra speciilor și habitatelor de importanță comunitară identificate în zona amplasamentului proiectului în faza de dezmembrare

7110* Tinoave bombate active

Turbăria de lângă amplasament face parte dintr-un sistem de tinoave ce alimentează Pârâul Negarnița. Asupra celor aflate sub platoul analizat influența antropică nu s-a manifestat vizibil, iar compoziția specifică și implicit integritatea acestora nu a fost modificată. În schimb turbăria analizată a suferit modificări multiple de-a lungul timpului, neputând fi încadrată drept mlaștină reprezentativă. Cu toate acestea, ar trebui interzise orice fel de

intervenții care pot prejudicia direct sau indirect calitatea acesteia.

Lucrările de demontare a releelor din imediata vecinătate pot genera indirect anumite perturbări ale regimului acestei mlaștini. Lucrările de îndepărtare a releului, a fundației și platformei acestuia, precum și a utilităților, pot genera eliminarea de sedimente în turbăria din imediata vecinătate.

4. Impactului proiectului asupra speciilor de păsări identificate în zona amplasamentului proiectului în faza de dezafectare

Lucrări propuse a se desfășura în perimetrul analizat:

- eliminarea fundațiilor și dezmembrarea platformei betonate;
- demontarea turnului;
- demontarea suporturilor distanțieri;
- demontarea traseului de cabluri;
- demontarea împrejmuirii.

în tendința de retragere în zone limitrofe, motivul fiind ocuparea habitatului de către organizarea de șantier sau zgomotul generat de lucrările efective de dezmembrare.

Asociațiile vegetale prezente pe amplasamentul proiectului și în vecinătatea acestuia sunt caracteristice fitocenozelor semnificativ degradate din punct de vedere antropic. Acest tip de vegetație poate fi totuși considerat ca fiind habitat de hrănire pentru speciile de păsări identificate în zona proiectului. Prin urmare, putem concluziona că există posibilitatea ca prin dezinstalarea releului și a utilităților acestuia să se producă o degradare a

În general, în perioada de dezmembrare de construcții în cadrul habitatelor naturale (în cazul de față suprafețe din SPA și SCI respectiv parc național), este posibilă apariția unor factori perturbatori asupra florei și faunei. În cazul păsărilor, aceste efecte se pot concretiza

habitatelor de hrănire a speciilor de păsări de importanță comunitară, degradarea putând fi produsă prin amplasarea organizării de șantier în imediata apropiere a releului.

Un alt factor care este susceptibil de disturbarea speciilor de păsări este zgomotul produs de lucrările de demontare a releului și utilităților acestuia. Zgomotul este un agent de disturbare care se disipează mult în mediu. Deși este foarte greu de măsurat comparativ cu noxele și praful, acesta este considerat unul dintre factorii majori de poluare. Păsările par a fi foarte sensibile la zgomot, deoarece acesta

interferează în mod direct cu comunicarea intrespecifică prin intermediul sunetelor, în acest mod fiind afectate indirect comportamentul de teritorialitate și rata împerecherii (Reijnen and Floppen, 1994).

Se poate constata că în zona proiectului, nu sunt prezente habitate rare sau intens utilizate de către speciile de păsări de interes conservativ pentru care a fost declarat situl. Cu toate acestea, complexitatea lucrărilor de dezmembrare poate face posibilă disturbarea speciilor de păsări din vecinătate.

5. Măsuri de reducere a impactului asupra speciilor și habitatelor în perioada de operare, respectiv dezmembrare a obiectivului de investiție

Măsuri de diminuare a impactului în perioada de operare

În cazul în care se optează pentru menținerea operațională a releului, unica recomandare

este montarea unor avertizoare luminoase de xenon care emit lumină de culoare albastră.

Măsuri de reducere a impactului în perioada de dezmembrare

În cazul dezmembrării releului, se recomandă implementarea următoarelor măsuri specifice de diminuare a impactului:

- antreprenorul va delimita zona de lucru pentru a preveni/minimiza distrugerea suprafețelor vegetale;
- se va interzice afectarea de către infrastructura temporară, creată în perioada de defacare a proiectului, a altor suprafețe decât cele pentru care a fost întocmit prezentul studiu;
- suprafețele ocupate de organizarea de șantier vor fi reduse la minimul posibil;
- organizarea generală de șantier va fi localizată doar în imediata vecinătate a amplasamentului releului, iar accesul utilajelor de construcție pe amplasament se va

- face exclusiv pe drumul de acces existent;
- după finalizarea operațiunilor de dezmembrare, învelișul vegetal afectat va fi renaturat. Reconstrucția ecologică va avea în vedere evitarea sub orice formă a însămânțării de plante de proveniență alohtonă;
- se va interzice depozitarea componentelor dezansamblate ale releului și a deșeurilor atât în interiorul cât și în exteriorul perimetrului analizat;
- pentru a exclude orice posibilitate de disturbare a speciilor de păsări din vecinătate se recomandă ca lucrările să se desfășoare în afara perioadei de cuibărire a acestora, respectiv începând cu luna iunie.

Concluzii

- ✓ Nivelul de radiații emis de antenă se află sub pragul limită de răspuns fiziologic al speciilor de păsări. În acest sens se poate concluziona că impactul radiațiilor asupra păsărilor identificate în perimetrul proiectului va fi absent;
- ✓ Impactele identificate în perioada de operare nu au ca rezultat modificarea statutului de conservare al speciilor de păsări de interes conservativ;
- ✓ Având în vedere distanța semnificativă dintre amplasament și potențialele zone de cuibărit ale avifaunei de interes comunitar, proiectul nu poate conduce în faza de operare la impacte negative asupra acestor specii în perioada de împerechere, cuibărire și creștere a juvenililor;
- ✓ Deși înălțimea construcției este de 50 m, amplasarea acesteia nu afectează rutele de migrație a păsărilor;
- ✓ Proiectul, în faza de operare, nu poate induce fenomene de disturbare de nicio formă asupra speciilor de animale de interes conservativ și în mod special asupra speciilor de păsări și de chiroptere;
- ✓ Impactele identificate în perioada de operare nu au ca rezultat modificări ale habitatelor de interes conservativ situate în vecinătatea amplasamentului, nici sub aspectul structurii, nici din punct de vedere al suprafețelor;
- ✓ În perioada de dezafectare a proiectului se va face resimțită în mod evident disturbarea fonică asupra speciilor de păsări care, din necesități ecologice și etologice, utilizează zona învecinată amplasamentului releului;
- ✓ Habitatele de turbărie situate în imediata vecinătate a releului pot suferi degradări semnificative în urma implementării activităților de dezafectare, ca urmare a riscului de depunere de sedimente și de acumulare de diverse deșeuri;
- ✓ Refacerea cu succes a tipului natural de habitat pe perimetrul învecinat este improbabilă având în vedere implicațiile ce vor rezulta ca urmare a implementării fazei de dezafectare a proiectului; în plus, trebuie reamintit faptul că perimetrul studiat era din faza de construcție a proiectului degradat din punct de vedere antropic ca urmare a drumurilor situate în imediata vecinătate, precum și ca urmare a pășunatului practicat;
- ✓ În urma analizei impacturilor identificate se poate concluziona că menținerea acestui releu în operare aduce mai puține prejudicii capitalului natural decât dezafectarea acestuia;
- ✓ Pentru eliminarea oricăror impacturi accidentale, care pot să apară în perioada de operare sau de dezmembrare a obiectivelor proiectului, se impune respectarea măsurilor identificate în prezentul raport.

Bibliografie:

1. Avery, M. and T. Clement, 1972 Bird Mortality at 4 Towers in Eastern North Dakota: Fall 1972. *Prairie Naturalist*. 4:3/4 pp 87-95;
2. Balmori A., 2003 - The effects of microwave radiation on the wildlife. Preliminary results;
3. Baldwin, D. H. 1965. - Enquiry into the mass mortality of nocturnal migrants in Ontario. *Ontario Naturalist* 3: 3-11;
4. Erickson W., Johnson, G., Young D., A, 2005 - Summary and Comparison of Bird Mortality from Anthropogenic Causes with an Emphasis on Collisions, USDA Forest Service Gen. Tech. Rep. PSW-GTR-191;
5. Pop, E. 1960. Mlaștinile de turbă din Republica Populară Română. Ed. Academiei R.P.R., 511pp;
6. Gafta D., Mountford J., 2008- Manual de interpretare a habitatelor Natura 2000 din România;
7. Jaarsma, C. F. - van Langevelde, F. - Botma, H., 2006 - Flattened fauna and mitigation: Traffic victims related to road, traffic, vehicle, and species characteristics. - *Transportation Research Part D* 11: 264-276;
8. Laursen, K., 1981 - Birds on roadside verges and the effect of mowing on frequency and distribution. *Biol.Conserv.* 20, 59-68;
9. Liboff, A.R.; Jenrow, K.A., 2000 - New model for the avian magnetic compass. *Bioelectromagnetics*, 21, 555-565;
10. Meunier, F.D., Verheyden, C. and Jouventin, P., 1999 - Bird communities of highway verges: Influence of adjacent habitat and roadside management. *Acta Oecologica-International Journal Of Ecology* 20, 1-13;
11. Reijnen, R. and Foppen, R., 1994 - The effects of car traffic on breeding bird populations in woodland. 1. Evidence of reduced habitat quality for willow warblers (*Phylloscopus trochilus*) breeding close to a highway. *J.Appl.Ecol.* 31, 85-94;
12. Shire G., Brown K., Winegrad G., 2000 - „Turnurile de comunicații: un pericol mortal pentru păsări”, Asociația americană pentru conservarea păsărilor;
13. Warner, R.E., 1992 - Nest ecology of grassland Passerines on road right-of-ways in central Illinois. *Biol.Conserv.* 59, 1-7.

Anexa nr.4

„Valorificarea potențialului hidroenergetic al râului Cârțișoara după cascada Bâlea până în aval de cabana Bâlea Cascadă”

Amenajarea hidroenergetică de tip derivație este pe un sector de cca. 1058 m lungime, având o cădere brută totală de 250 m. Captarea, aducțiunea și microhidrocentrala sunt amplasate în ROSCI0122 Munții Făgăraș și în vecinătatea ROSPA0098 Piemontul Făgărașului.

Amplasamentul proiectului „Microhidrocentrala Bâlea” este inclus în ROSCI0122 „Munții Făgăraș”, cu o suprafață de 198.512ha, ce se întinde pe teritoriul administrativ al județelor Argeș, Brașov, Sibiu și Vâlcea. De asemenea, proiectul se învecinează și cu ROSPA0098 „Piemontul Făgăraș” .

Fig. nr. 1
Relația proiectului cu SCI „Munții Făgăraș”

1. Impactul proiectului asupra habitatelor de interes conservativ identificate în perimetrul proiectului

Din informațiile obținute în urma vizitei în teren, corelate cu datele din literatura de specialitate, s-a constatat că în perimetrul proiectului se regăsesc doar două habitate de interes conservativ pentru care a fost declarat situl „Munții Făgărașului”:

3220 - Vegetație herbacee de pe malurile râurilor montane;
4080 - Tufărișuri cu specii sub-arctice de salix.
Cea mai mare reprezentativitate a celor două habitate de interes comunitar raportată la amplasamentele obiectivelor de investiție se

întâlnește la nivelul pragului de captare apă, (obiectiv Nr. 1) respectiv de-a lungul „sectorului A” (obiectiv Nr. 2.) al conductei de aducțiune (fig. 4 și fig. 6).

Degradarea naturală permanentă din cauza avalanșelor frecvente a făcut ca pe acest sector de râu asociația *Saliceto (silesiaca)* - *Alnetum viridis* să fie bine reprezentată. În Valea Bâlii, în special pe pragul glaciar al văii, se găsește în jgheburile puternic înclinate parcurse frecvent de avalanșe de zăpadă

și pietriș (fig. nr. 2.). La edificarea cenozeelor participă cu constanță ridicată specii ale buruienilor de coastă ca *Salix silesiaca*, *Calamagrostis arudinacea*, *Senecio fuchsii*, *Senecio nemoralis*. Această asociație azonală ajunge în contact cu *Pinus mugo*, iar la limita inferioară, ca și în cazul de față, intră în contact cu molidișele din etajul montan superior. În stratul superior se evidențiază *Alnus viridis* și *Pinus mugo*, în cel mijlociu *Vaccinium myrtillus* și o serie de plante dicotiledonate, iar în cel inferior speciile de *Sphagnum*.

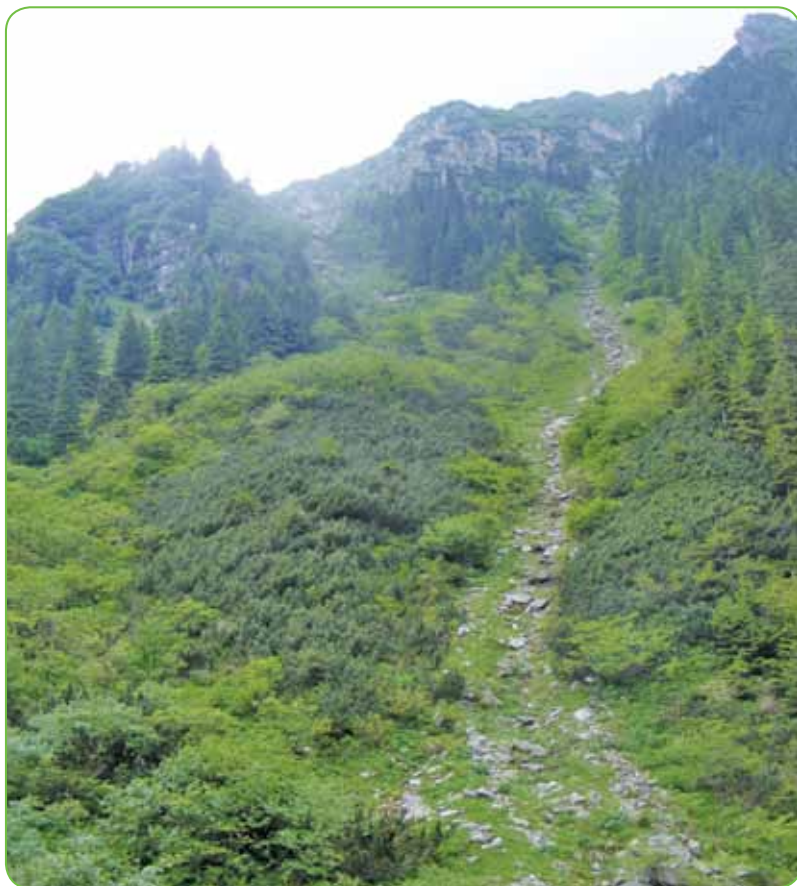

Fig. nr. 2
Pinus mugo și *Alnus viridis* în apropiere de cascada Bâlea

2. Impactul proiectului asupra habitatelor de interes conservativ în perioada de construcție a obiectivului de investiție

Obiectiv 1. Construcție captare apă

Lucrări propuse:

- prag fix din zidărie de piatră monolitizată cu mortar de ciment, dotat cu clapetă de evacuare debit permanent, deversoare, priză captare apă;
- protecții laterale pentru dirijarea apei la nivelele catastrofale;

Conform memoriului tehnic suprafața afectată de construcția obiectivului 1 este de 3350mp, lungimea pragului fix fiind de 50m.

Pentru menținerea condițiilor de dezvoltare a faunei și florei la nivelul condițiilor actuale se va avea în vedere ca în aval de captare să fie lăsat să se scurga liber debitul minim de servitute, iar pe timpul viiturilor stocul de apă să fie folosit pentru spălarea captării de eventuale depuneri de material solid.

În urma documentării în teren s-a constatat că reprezentativitatea asociației *Saliceto (sile-siacaе)* - *Alnetum viridis* este minimă pe suprafața destinată construcției pragului de de captare (fig. 5). Aceasta ocupă suprafețe restrânse și dispersate în funcție de preferințele ecologice, suprafețe localizate în imediata apropiere a albiei minore a râului, în apropierea suprafeței pe care a fost proiectat viitorul prag de captare.

În zona în care se vor construi facilitățile necesare captării apei (prag fix și protecții laterale pentru dirijarea apei la nivelele catastrofale),

având în vedere specificațiile tehnice, suprafața acumulării și pantele versanților văii, va fi inundată o suprafață de maxim 20m² acoperită de acest tip de habitat. Ponderea acestui tip de habitat de interes comunitar raportată la suprafața SCI „Făgăraș” (198.493ha) a fost estimată și validată de specialiști ca fiind de aproximativ 0,01% (cca. 19,84ha). Cu toate acestea, impactul proiectului în faza de construcție asupra acestui habitat de interes comunitar poate fi considerat ca fiind redus (doar aproximativ 0,008% din suprafața acestui tip de habitat existent în interiorul sitului Natura 2000 va fi afectată, iar o parte semnificativă din această suprafață cuantificată va fi afectată de proiect doar temporar).

Referitor la asociația vegetală *Calthaetum laetae* Krajina 1933, reprezentativitatea acesteia la nivelul suprafeței analizate este de asemenea mică, de câțiva metri pătrați, iar aceasta are o valoare conservativă redusă.

Asociațiile vegetale fontinale prezente momentan vor fi substituite de cele specifice acumulărilor de apă, porțiunile aflate în amonte de viitorul luciu de apă oferind condiții favorabile pentru reinstalarea acestor tipuri de asociații vegetale.

Se poate afirma că implementarea proiectului nu va afecta semnificativ starea de conservare a celor două tipuri de habitate.

Fig. nr. 4
Aspect lucrări proiectate pentru obiectivul 1
captare apă

Fig. nr. 5
Aspect vegetație în zona viitorului prag de captare

Obiectiv 2. Construcție conductă de aducțiune apă

Lucrări propuse:

Conform memoriului tehnic suprafața afectată de construcția obiectivului numărul 2 este de 2250mp , lățimea suprafeței afectate de montarea conductei fiind în medie de 2 m.

Traseul conductei de aducțiune cel mai recomandat este pe malul drept al râului Bâlea până la amplasamentul microhidrocentralei.

Fig. nr. 6. - Amplasarea obiectivelor proiectului - localizarea sectoarelor obiectivului nr. 2 - Sector A

Sectorul cuprins între captarea de apă și punctul B are o lungime de 590 m.

Suprafețele adiacente râului (2-3 m de-o parte și de alta a râului) sunt ocupate de asociația vegetală *Saliceto (silesiaca)* - *Alnetum viridis*. Pentru a diminua impactul lucrărilor asupra vegetației din zonă se recomandă poziționarea conductei „în umplutură adiacentă paramentului mal drept”, soluție constructivă propusă de proiectant. Având în vedere că cele două habitate de interes comunitar se află localizate în imediata apropiere a râului pe o bandă de aproximativ 2-3 m de o parte și alta a râului, se poate deduce că impactul montării conductei asupra acestor habitate va fi minim, pierderea temporară de habitat fiind de maxim 150 m².

Pe tot traseul conducta trebuie să fie îngropată sau acoperită astfel încât să se evite deteriorarea ei. Soluțiile tehnice de execuție a tronsonului de aducțiune au fost detaliate în cadrul proiectului tehnic iar analiza impactului asupra vegetației a acestor lucrări va fi abordată la nivel de sectoare de conductă (fig. nr. 6).

Pentru asigurarea condițiilor de refacere a habitatului în zona afectată este de asemenea necesară aplicarea următoarelor măsuri:

- vegetația lemnoasă nu va fi îndepărtată prin dezrădăcinare, îndepărtarea se va face prin executarea unei tăieturi la nivelul solului, asigurându-se astfel premisele unei bune drajonări și implicit regenerări naturale, tehnică utilizată cu succes în practica silvică în cazul speciilor din genul *Salix*;
- se va evita și minimiza îndepărtarea straturii de sol fertil de pe suprafața discutată, iar acolo unde nu este posibil, acesta se va readuce la condițiile inițiale la finalul execuției lucrărilor prin utilizarea solului fertil provenit din zonele ocupate

definitiv de amenajări (acest lucru este posibil fără eforturi mari, datorită suprafețelor reduse și distanțelor mici de transport < 10m)

Se poate concluziona că în situația aplicării măsurilor stabilite, suprafața de cca. 150 mp

ocupată în prezent de habitatul de interes comunitar 4080 (Tufărișuri subarctice de *Salix* spp.) va fi afectată doar temporar pe o perioadă de maxim 1-2 ani, refacerea acestuia realizându-se pe cale naturală încă din primele sezoane de vegetație.

Fig. nr. 7

Aspect versant drept Valea Bâlii - amplasament viitor traseu conductă de aducțiune

Fig. nr. 8

Aspect versant drept Valea Bâlii - amplasament viitor traseu conductă de aducțiune

Fig. nr. 9

Aspect versant drept Valea Bâlii - amplasament viitor traseu conductă de aducțiune

Fig. nr. 10
Aspect vegetație versant drept Valea Bâlii - am-
plasament viitor traseu conductă de aducțiune

Acolo unde soluția constructivă „în umplură adiacentă paramentului mal drept” nu este necesară (fig. 11, 12, 13) conducta se va poziționa „în săpătură”. Deși această soluție presupune decopertarea stratului vegetal și implicit degradarea asociațiilor vegetale,

refacerea acestora va fi posibilă în scurt timp. Poziționarea în săpătură se va realiza pe ultimul tronson al Secțiunii A, conducta având un traseu paralel cu poteca turistică. Pe aceste suprafețe habitatele de interes comunitar nu sunt prezente.

Fig. nr. 11
Aspect amplasament viitor traseu conductă de
aducțiune, soluție constructivă „în săpătură”

Fig. nr. 12
Aspect amplasament viitor traseu conductă de
aducțiune, soluție constructivă „în săpătură”

Sector B și C (cele două sectoare vor fi tratate împreună datorită similarității asociațiilor

vegetale prezente în zonă).

Fig. nr. 13

Aspect amplasament viitor traseu conductă de aducțiune, soluție constructivă „în săpătură”

În urma vizitei în teren s-au identificat asociațiile vegetale prezente pe Sectorul B și C. Acestea sunt caracteristice vegetației rudera- le ce se instalează la marginea drumurilor forestiere ce traversează pădurile de rășinoase. Vegetația din acest sector este supusă permanent presiunii și degradării provocate de turismul intens. Acest fapt a favorizat instalarea unor asociații vegetale de interes conservativ redus. Pentru a diminua impactul lucrărilor asupra vegetației din zonă se recomandă poziționarea conductei „în săpătură”.

Sector D și E (cele două sectoare vor fi tratate împreună datorită similarității asociațiilor vegetale prezente în zonă).

Informațiile obținute în urma vizitei în teren corelate cu datele din amenajamentele silvice sugerează că întreaga suprafață analizată este

reprezentată de asociații vegetale caracteristice pajiștilor secundare cu caracter azonal rezultate în urma tăierii la ras a pădurii în scopul amplasării obiectivelor turistice (Cabana Bâlea Cascadă, piloni telecabină spre Bâlea Lac) și a utilităților pentru acestea (alimentare cu curent electric) (fig. 14 și 15).

Diversitatea specifică a terenurilor degradate prin defrișări este scăzută. Acest fapt coroborat cu presiunea antropică excesivă din trecut și prezent au dus la instalarea pe această suprafață a unor asociații vegetale de interes conservativ redus. Asociațiile vegetale prezente în zonă sunt edificate de specii de plante cu valoare conservativă redusă, caracteristice pajiștilor secundare degradate antropic.

Pentru a reduce impactul lucrărilor asupra vegetației din zonă se recomandă poziționarea conductei „în săpătură”.

Fig. nr. 14

*Aspect amplasament viitor traseu conductă de
aducțiune, soluție constructivă „în săpătură”*

Sector F

Impactul lucrărilor pe acest tronson va fi minim, vegetația de pe acest sector fiind în mare parte degradată din cauza presiunii antropice generate în prezent de turism (în special depozitare de deșeuri) (fig. nr. 15). De asemenea,

în trecut zona a fost profund degradată de lucrările de construcție a cabanelor și a anexelor acestora. Soluția constructivă recomandată este poziționarea conductei „în săpătură”.

Fig. nr. 15

*Aspect amplasament viitor traseu conductă de
aducțiune, soluție constructivă „în săpătură”*

Obiectiv 3. Construcție centrală hidroelectrică

Din cauza lucrărilor efectuate în trecut pe suprafața destinată hidrocentralei nu se găsesc habitate de interes conservativ. În acest sens

se poate considera ca impactul asupra habitatelor fontinale va fi minim.

4. Analiza impactului proiectului asupra habitatelor de interes conservativ în perioada de operare a obiectivului de investiție

În perioada operațională a obiectivului de investiție impactul asupra habitatelor de interes conservativ va fi minim și se va rezuma doar la „Obiectivul nr. 1”. În urma construcției captării de apă, 0,335 ha vor fi transformate în lăcuș de apă, aspect ce va conduce la înlocuirea asociațiilor fontinale din acest perimetru. Având în vedere că obiectivul este complet automatizat, impactul ce va fi generat în faza de operare a acestui obiectiv va fi nesemnificativ și se rezumă doar la lucrări de întreținere sau

de reparații în caz de avarii.

Referitor la obiectivul nr. 2, conducta de aducțiune nu va induce impact semnificativ în timpul perioadei de operare. Pentru acest obiectiv vor fi necesare doar lucrări de întreținere sau de reparații în caz de avarii.

Cu privire la obiectivul nr. 3, impactul nu va fi semnificativ. Apa uzinată va fi redată cursului natural al râului după o prealabilă reducere a vitezei de curgere într-un bazin de liniștire a apei.

Impactul proiectului asupra habitatelor de interes conservativ identificate în vecinătatea amplasamentului proiectului

Referitor la tipul de habitat de interes comunitar 4070* - Tufişuri cu *Pinus mugo* și *Rhododendron myrtifolium* se impune lămurirea următoarelor aspecte:

- memoriul tehnic efectuat în vederea obținerii avizului Natura 2000 pentru proiectul în discuție descrie în general prezența acestui tip de habitat în Valea Bâlii, în zone ce la altitudini puțin superioare proiectului se învecinează cu asociația vegetală *Saliceto (silesiaca) - Alnetum viridis* („în special pe pragul glaciar al văii, se găsește în jgheburile puternic înclinate parcurse frecvent de avalanșe de zăpadă și pietriș”);
- insulă de *Pinus mugo* de dimensiuni considerabile (de peste 200 m²) a fost identificată pe malul tehnic stâng al râului Bâlea, în imediata vecinătate a Cascadei Bâlea, în zona amonte a proiectului (zona de captare); cu toate acestea, având în vedere diferența de nivel mare față de albia minoră, se poate afirma cu siguranță

că această suprafață nu va fi afectată nici în perioada de construcție (drumul de acces este situat pe versantul drept al văii), nici în cea de operare (acumularea de apă din zona captării nu va conduce la inundarea coloniei de jneapăn).

Cu privire la prezența speciei *Vaccinium myrtillus* în zona proiectului se impune de asemenea lămurirea următoarelor aspecte:

- memoriul tehnic prezintă relația de vecinătate a asociației *Saliceto (silesiaca) - Alnetum viridis* cu alte asociații vegetale (practic e vorba de o etajare ecologică a asociațiilor vegetale din cadrul unei văi montane);
- cu toate acestea, pe versantul drept al văii, versant supus disturbării în faza de construcție a proiectului, această specie se regăsește în prima treime amonte a zonei de interes a proiectului, pe suprafețe unde exemplarele de molid au fost exploatate. Pe aceste suprafețe specia *Vaccinium myrtillus* acoperă teritoriul în

funcție de valențele ecologice, în continență vecinătate cu specia *Rubus idaeus*;

- în zonele în care pădurea pură de molid este în stare de masiv, pe versantul drept al văii a fost identificată ca floră indicatoare în mod predominant specia *Oxalis acetosella*. Este evident faptul că existența celor două specii (*Vaccinium myrtillus* și *Oxalis acetosella*) în păduri de molid conduce la identificarea acestor habitate ca fiind de tipul 9410 - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea

montană (*Vaccinio-Piceetea*). Cu toate acestea, având în vedere ponderea acestui tip de habitat de interes comunitar în cadrul SCI „Munții Făgăraș”, care este aproximată de specialiști ca fiind de 23,1% (adică acoperă o suprafață de aproximativ 45.738ha), este evident faptul că impactul proiectului este absolut nesemnificativ în ceea ce privește afectarea stării de conservare a tipului de habitat pe termen scurt (perioada de construcție), cât și pe termen lung.

5. Măsurile de reducere a impactului asupra speciilor / habitatelor de interes comunitar

- Antreprenorul va delimita zona de lucru pentru a preveni/reduce distrugerea suprafețelor vegetale;
- Restrângerea la minimum posibil a suprafețelor ocupate de organizarea de șantier;
- Pentru obiectivul numărul 1 - Construcție captare apă:
  - vegetația lemnoasă din genul *Salix* nu va fi îndepărtată prin dezrădăcinare; îndepărtarea se va face prin executarea unei tăieturi la nivelul solului, asigurându-se astfel premisele unei bune drajonări și implicit regenerării naturale, tehnică utilizată cu succes în practica silvică în cazul speciilor din acest gen;
  - se va evita și minimiza îndepărtarea stratului de sol fertil de pe suprafața discutată, iar acolo unde nu este posibil, acesta se va readuce la condițiile inițiale la finalul execuției lucrărilor prin utilizarea solului fertil provenit din zonele ocupate definitiv de amenajări (acest lucru este posibil fără eforturi mari, datorită suprafețelor reduse și distanțelor mici de transport < 10 m);
- Pentru obiectivul numărul 2 - Amplasare conductă de aducțiune:
  - pentru „sectorul A” se vor folosi soluțiile tehnice enunțate anterior;
  - pentru sectoarele în aval de „sectorul A” se vor utiliza în funcție de caracteristicile terenului soluțiile tehnice „în umplutură adiacentă paramentului mal drept”, respectiv „în săpătură”;
- Evitarea afectării de către infrastructura temporară creată în perioada de desfășurare a proiectului a habitatelor naturale și semi-naturale din incinta SCI;
- Se interzice circulația autovehiculelor în afara drumurilor trasate pentru funcționarea șantierului (drumuri de acces, drumuri tehnologice), în scopul minimizării impactului acustic asupra speciilor de importanță comunitară;
- Șantierul, drumurile de acces provizoriu și toate suprafețele al căror înveliș

vegetal va fi afectat vor fi renaturate adecvat și redat folosinței lor inițiale, sub îndrumarea unui biolog, pentru a se evita posibilitatea introducerii de specii noi în aria vizată de proiect;

- Pe o perioadă de minim 3 ani se va verifica la începutul și sfârșitul perioadei de vegetație stadiul de refacere a habitatelor afectate, cu obligația beneficiarului de a interveni cu lucrările necesare de corectare;
- Se vor stabili măsuri de protecție împotriva poluării ecosistemelor acvatice, o atenție specială trebuind acordată poluării cu substanțe solide sedimentabile în timpul lucrărilor de construcție;
- Se va evita amplasarea directă pe sol a materialelor de construcție. Suprafețele destinate pentru depozitarea de materiale de construcție, de recipiente goliți și

depozitare temporară de deșeuri vor fi impermeabilizate;

- În cazul lucrărilor de întreținere obiective, antreprenorul va delimita zona de lucru pentru a preveni/minimiza distrugerea habitatelor;
- Constructorul se va obliga să folosească utilaje cât mai silențioase;
- Pentru a evita disturbarea păsărilor și mamiferelor din zonă, este recomandabil ca lucrările să se efectueze pe tronsoane scurte;
- Eventualele neconcordanțe între proiectul tehnic (în special pe traseul conductei de aducțiune) și situația din teren vor fi rezolvate prin identificarea altor soluții tehnice de execuție, fără a abate traseul conductei de pe traseul analizat în prezentul studiu;

Concluzii

- ✓ Lucrările proiectate să fi construite și apoi exploatate modifică într-o măsură nesemnificativă suprafața sitului. În urma evaluării posibilelor impacte ale proiectului se constată că integritatea sitului Natura 2000 nu va fi afectată;
- ✓ Impactele identificate sunt nesemnificative și nu modifică starea de conservare a speciilor/habitatelor de interes conservativ;
- ✓ Prin implementarea obiectivelor proiectului nu se vor genera impacte semnificative asupra habitatelor 3220 - Vegetație herbacee de pe malurile râurilor montane

respectiv 4080 - Tufărișuri cu specii subarctice de Salix, caracterul acestora va fi preponderent temporar;

- ✓ Realizarea investițiilor prevăzute prin proiect nu va avea impact semnificativ direct asupra speciilor/habitatelor de interes conservativ aflate în vecinătatea amplasamentului proiectului;
- ✓ Pentru eliminarea oricăror impacte accidentale care pot apărea în perioada de execuție, respectiv operare, a obiectivelor proiectului se impune respectarea măsurilor identificate în prezentul raport.

Bibliografie selectivă

1. Bănărescu P, Tatole V., 1991 - Ocrotirea naturii și a mediului înconjurător, nr. 35, pag. 5-13, Amenajările hidrotehnice și protecția faunei rofile în România
2. Doniță, N., Popescu, A., Paucă-Comănescu, M., Mihăilescu, S., Biriș, I.A., 2005 - „Habitatele din România”. Edit. Tehnică Silvică, București, 500 p. (ISBN 973-96001-4-X)
3. Nilsson, C. 1992 - Conservation management of riparian communities. Pages 352-372 in L. Hansson (ed.) Ecological principles of nature conservation. Elsevier, London.
4. Voik W., 1976 - „Vegetația alpină din Valea Șerbotei (Munții Făgărașului)”, Muzeul Brukenthal - Studii și comunicări St. Nat. 20:47-64, Sibiu

Anexa nr.5

„Modernizarea drumului DJ 106 pe tronsonul Sibiu-Agnita”

Proiectul își propune modernizarea drumului DJ 106 pe tronsonul Sibiu-Agnita, pe o lungime de 52,645 km, deoarece la ora actuală nu există un sistem rutier adecvat traficului.

Fiind vorba de lucrări de reabilitare ale acestui drum, a fost menținut traseul în plan și

platforma carosabilă, fiind modificate doar elementele verticale pentru aducerea drumului la normele și normativele în vigoare la data proiectării. Proiectul este amplasat în interiorul ROSPA0099 Podișul Hârtibaciului și în vecinătatea ROSCI0132 Oltul Mijociu-Cibin-Hârtibaci.

Fig. 1. -
Relația proiectului cu SPA „Podișul Hârtibaciului”

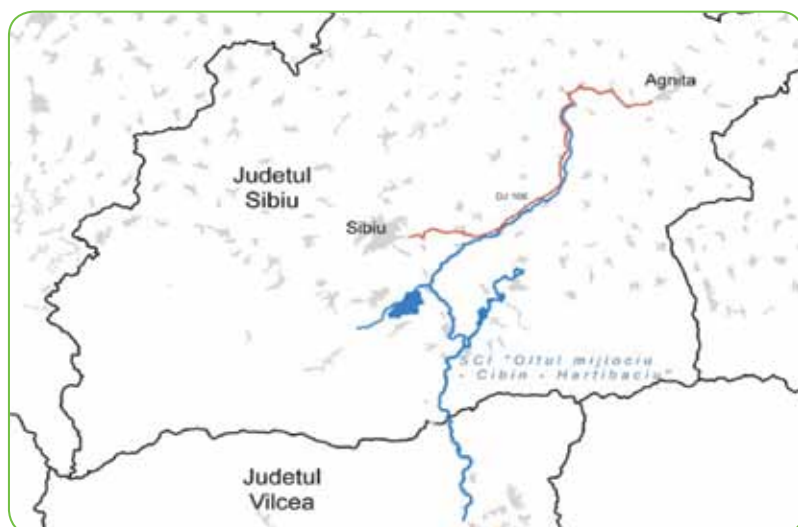

Fig. 2. -
Relația proiectului cu SCI „Oltul mijlociu - Cibin - Hârtibaci”

Descrierea succintă a ROSPA0099 Podișul Hârtibaciului

Importanța desemnării SPA „Podișul Hârtibaciului” constă în: C1 - efective importante pe plan global - 1 specie: cristel de câmp (*Crex crex*) C6 - populații importante din specii amenințate la nivelul Uniunii Europene - 10 specii: cristel de câmp (*Crex crex*), acvilă țipătoare mică (*Aquila pomarina*), viespar (*Pernis apivorus*), huhurez mare (*Strix*

uralensis), caprimulg (*Caprimulgus europaeus*), ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*), ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos syriacus*), ghionoaie sură (*Picus canus*), ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*), sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*). SPA „Podișul Hârtibaciului” se poate caracteriza prin abundența terenurilor semi-naturale - pajiști și fânețe extensive.

Descrierea succintă a ROSCI0132 Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu

Situl este reprezentat de sectorul Oltului de la barajul de acumulare de la Avrig și până la nivelul localității Racovița, județul Vâlcea. Situl mai include și afluentul de dreapta Râul Cibin împreună cu afluentul de ordinul II Râul Hârtibaciu. La acestea se mai adaugă și pădurea Tufarilor, inclusă în vederea conservării gastropodului terestru *Chilostoma banaticum*. În cazul de față, proiectul se află localizat în

imediată apropiere a râului Hârtibaci pe o lungime de aprox. 25 km. Zona este importantă pentru conservarea speciilor *Unio crassus*, *Chilostoma banaticum*, *Rhodeus sericeus amarus*. Deși aria reflectă efectele impactului antropocentric îndelungat, manifestat în perioada anilor 70-90 ai sec. XX, există încă unele zone umede care și-au păstrat aspectul și comunitățile remanente, fragmente ale structurilor originare.

Impactul proiectului asupra speciilor de interes conservativ pentru care a fost declarat SPA „Podișul Hârtibaciului” și SCI „Oltul mijlociu - Cibin - Hârtibaciu”

Întrucât nu există suficiente studii științifice care tratează în mod distinct relația între lucrările de reabilitare drumuri și efectul acestora asupra florei și faunei, a fost considerată oportună adaptarea principalelor efecte datorate reabilitării unui drum la metodologia de evaluare a impactului asupra mediului în cazul construcției unui drum nou.

După Seiler, A., 2002 principalele efecte negative asupra ecosistemelor datorate infrastructurii rutiere pot fi clasificate astfel:

1. **Pierderea de habitate** - construcția unui drum implică în mod direct pierdere de suprafețe de teren și implicit pierderea de habitate;
2. **Poluare directă și indirectă** - prezența

drumurilor afectează în mod direct mediul din punct de vedere fizic, chimic și în consecință, indirect, alterează disponibilitatea habitatelor pentru numeroase specii de plante și animale pe o suprafață mult mai mare decât cea efectiv ocupată de drum;

3. **Mortalitatea** - traficul rutier determină numeroase decese în rândul faunei care utilizează habitatele din vecinătatea drumului;
4. **Efectul de barieră** - pentru marea majoritate a speciilor de animale nezburaătoare drumurile constituie bariere de netrecut care au ca urmare izolarea populațiilor.

Căile pe care „Poluarea directă și indirectă” acționează asupra speciilor/habitatelor pot fi clasificate astfel (Jaarsma, et al. 2006):

1. **Poluare fizică:** generată de activitățile de construcție a drumului și de zgomotul produs de traficul rutier în perioada de operare a drumului;
2. **Poluare chimică:** generată de substanțele emantate de către motoarele cu combustie internă, substanțe petroliere provenite din accidente rutiere, precum și efectul pe care soluțiile folosite pentru mentenanța pe timp de iarnă a drumului îl au asupra speciilor/habitatelor din imediata vecinătate;

3. **Efectul indirect asupra ecosistemelor:** alterarea biologică a habitatelor disponibile pentru speciile adiacente drumului (efectul de margine).

Întrucât proiectul analizat implică reabilitarea unui drum existent (fără modificarea categoriei de drum, conform reglementărilor în vigoare) efectele potențial negative analizate vor face referire doar la impactul negativ pe care îl are zgomotul traficului asupra speciilor prioritare precum și impactul pe care apele meteorice îl au asupra habitatelor, atât în perioada de reabilitare a drumului cât și în perioada de operare a acestuia.

I. Impactul scurgerii apelor meteorice în perioada de reabilitare

Potențialii poluanți care pot afecta în mod direct speciile/habitatele țintă pentru care a fost declarat ROSCI Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaci sunt:

- a. produse petroliere provenite de la accidente în timpul lucrărilor de reabilitare;
- b. lucrări desfășurate pe șantier și trafic greu sunt producătoare de noxe (NO_x, CO, SO_x), pulberi care prin intermediul ploilor care spală suprafața șantierului și drumurile de acces se pot depune în apele de suprafață;
- c. sedimente rezultate în urma lucrărilor efectuate la podețele aferente principalelor afluenți.

Conform proiectului tehnic de execuție, vor fi reabilitate podețele ce traversează afluenții de stânga ai Hârtibaciului. Aceste lucrări pot afecta în mod direct calitatea albiei râului pe aceste sectoare și implicit calitatea apelor în aval de aceste porțiuni de râu. Este posibil ca afluenții afectați de lucrările de reabilitare podețe (pârâurile Daia, Zăvoi, Lacul Roșia, Tichindeal, Vurpăr, Hîrța, Vecerd), ce au o curgere constantă pe timpul anului, să aibă un spectru specific asemănător râului Hârtibaciu. În acest sens este recomandabilă efectuarea de lucrări de refacere podețe fără a aduce prejudicii majore albiilor afluenților, o atenție sporită trebuind acordată substanțelor solide sedimentabile.

II. Impactul scurgerii apelor meteorice în perioada de operare

Potențialii poluanți care pot afecta în mod direct speciile țintă pentru care a fost declarat ROSCI Oltul Mijlociu- Cibin-Hârtibaciu sunt următorii:

1. produse petroliere provenite de la accidente rutiere;
2. metale grele provenite din arderea carburanților;

3. soluții pentru menținerea funcționalității drumului pe timp de iarnă (NaCl, CaCl₂).

Sistemul de mentenanță al drumului poate afecta în mod direct habitatele și speciile din apropierea drumului, prin efectul pe care substanțele folosite pentru menținerea funcționalității drumului pe timp de iarnă (NaCl, CaCl₂) îl au asupra mobilizării metalelor grele provenite din combustia internă a motoarelor autoturismelor. Aceste substanțe au proprietatea de a mobiliza poluanții care se acumulează în apropierea drumului, metale grele (în special Pb) (Reck and Kaule, 1993; Bauske and Goetz, 1993).

Conform proiectului tehnic și din investigațiile efectuate în teren, sistemul de colectare a apelor meteorice de pe suprafața drumului se bazează în mare parte pe șanțuri de gardă și rigole de colectare a apelor existente la momentul de față în teren. Proiectul de reabilitare propune reamenajarea acestor șanțuri și construirea altora în zonele în care acestea sunt inexistente. Apele meteorice colectate de pe suprafața drumului se vor dirija spre emisari la nivelul podețelor și polipodețelor existente.

Receptorii naturali din zonă, cu curgere constantă de-a lungul anului, în care se vor

descărca apele meteorice colectate sunt: pârurile Daia, Zăvoi, Lacul Roșia, Tichindeal, Vurpăr, Hîrța, Vecerd, afluenți de stanga ai Hârtibaciului.

Distanța medie (calculată pe baza datelor georeferențiate utilizând softuri specifice) între suprafața drumului și SCI Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaci este de cca. 200 m. Deși calitatea apelor descărcate se încadrează în normele de calitate în vigoare (NTPA 001), pentru eliminarea oricăror efecte negative asupra speciilor de interes comunitar se recomandă amplasarea de decantoare și separatoare de grasimi la nivelul principalilor afluenți ai Hârtibaciului (pârurile Daia, Zăvoi, Lacul Roșia, Tichindeal, Vurpăr, Hîrța, Vecerd).

Acolo unde deversarea la nivel de receptor natural nu este posibilă, apele meteorice vor fi deversate în canalele de drenaj existente în zonă. Pe baza studiilor din teren efectuate în perioada martie-aprilie (foto 1) marea majoritate a terenurilor aflate pe partea dreaptă a drumului (direcția Sibiu-Agnita) au fost desecate și transformate în terenuri agricole de către Agenția de Îmbunătățiri Funciare. În concluzie debitul apelor la nivelul canalelor de drenaj este dependent de aportul de ape meteorice de la nivelul drumului.

Foto 1

Canal de drenaj DJ 106 scurgere directă în SCI
Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaci

Conform celor enunțate anterior distanța medie între suprafața drumului și SCI Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu fiind de cca. 200 m, considerăm că scurgerea apei meteorice (ce se încadrează în normele de calitate în vigoare) pe această distanță poate favoriza absorbția și disiparea principalelor elemente poluante fără a aduce prejudicii speciilor prioritare din situl de importanță comunitară vizat de studiul de față.

Întrucât situl analizat a fost propus pentru specii puternic vagile (8 specii de pești) și o singură specie slab vagilă (*Unio crassus*) considerăm

importantă analiza impactului pe care apele meteorice colectate de pe suprafața drumului l-ar putea avea asupra speciilor slab vagile, în cazul analizat *Unio crassus*.

Deși calitatea apelor descărcate se încadrează în normele de calitate în vigoare atât la descărcarea lor în receptorii naturali cât și la nivelul canalelor de drenaj, pentru evitarea impactului asupra speciei, fie el și minor, recomandăm amplasarea de decantoare și separatoare de grăsimi la nivelul principalilor afluenți ai Hârtibaciului, întrucât aceste dispozitive pot limita creșterile accidentale de poluanți.

III. Impactul zgomotului asupra speciilor și habitatelor de interes comunitar în perioada de reabilitare a drumului

Potențialul agent perturbator care poate afecta în mod direct speciile de păsări țintă pentru care a fost declarat ROSPA Podișul Hârtibaciului este zgomotul produs de utilajele folosite pentru reabilitarea drumului.

Una dintre speciile de mare importanță pentru SPA Podișul Hârtibaciului este *Crex crex*.

Preferințele ecologice ale acestei specii sunt foarte limitate, în mod deosebit în perioada de cuibărire. În urma analizei habitatelor adiacente drumului, pentru această specie a fost identificată o suprafață de 1131 ha habitat potențial favorabil.

Foto 2. -
Tip de habitat favorabil *Crex crex*, în imediata vecinătate a drumului

În aceste zone un nivel de decibeli crescut, atât în perioada de rehabilitare cât și în cea de operare a drumului, poate genera un impact semnificativ asupra populației de *Crex crex*. Este recomandabil ca impactul fonic asupra speciei, în special în perioada de reproducere, să fie minim. Întrucât lucrările de rehabilitare se vor realiza pe tronsoane în imediata apropiere a habitatelor favorabile speciei (foto 2), iar zgomotul rezultat poate genera un impact negativ asupra speciei, este recomandată evitarea lucrărilor pe acest tip de tronson în timpul perioadei de reproducere (mai-iunie). În urma analizei hărților satelitare și a vizitelor în teren s-au delimitat două tronsoane de drum ce traversează habitate favorabile *Crex*

crex pentru care trebuie impuse măsuri de conservare în timpul perioadei de rehabilitare (Fig. 5). Tronsoanele de drum pentru care este necesară evitarea lucrărilor de șantier în perioada mai-iunie sunt cuprinse între km 21+300 m -27+400 m și km 29-30+600 m.

Trebuie menționat faptul că aceste tronsoane se găsesc în imediata apropiere a singurelor trupuri de pădure ce găzduiesc specii de păsări corticole pentru care a fost desemnat SPA Podișul Hârtibaciului. În acest mod limitarea temporală a lucrărilor pe aceste tronsoane va avea efect benefic dublu, atât pentru *Crex crex* cât și pentru alte specii de interes comunitar.

Fig. 5
Tronson de drum pentru care se recomandă limitarea în timp a lucrărilor de rehabilitare

IV. Impactul zgomotului asupra speciilor/habitatelor de interes comunitar în perioada de operare a drumului

Potențialul poluant care poate afecta în mod direct speciile de păsări țintă pentru care a fost declarat ROSPA Podișul Hârtibaciului este zgomotul produs de traficul rutier.

Zgomotul este un agent de disturbare care se disipează mult în mediu. Deși este foarte greu

de măsurat comparativ cu noxele și praful, acesta este considerat unul dintre factorii majori de poluare. Cu toate acestea particularitățile terenului precum și tipurile de habitate de pe marginea drumului pot influența propagarea zgomotului și implicit densitatea

populațiilor de păsări. Dacă pe marginea drumului se găsesc habitate rare care lipsesc din restul sitului, densitățile populaționale ale speciilor pot rămâne constante chiar dacă poluarea și disturbarea reduc calitatea habitatului respectiv (Laursen, 1981, Warner, 1992, Meunier et al. 1999).

În cazul de față, calitatea habitatului nu va

avea de suferit, proiectul analizat propunând reabilitarea unui drum existent fără a schimba categoria de drum (cat. IV) și implicit viteza de rulare. Prin urmare nu se va modifica nivelul de decibeli generat de traficul rutier, iar impactul asupra speciilor de păsări prioritare va fi minim (foto. 4).

Foto 2. -

Tronson DJ 106, habitat de pădure în imediata vecinătate a drumului

3. Măsuri de reducere a impactului asupra speciilor posibil afectate din SPA „Podișul Hârtibaciului” și SCI „Oltul mijlociu - Cibin - Hârtibaciu” în perioada de reabilitare și de operare

I. Măsuri de reducere a impactului în perioada de reabilitare

- în vederea protejării speciei *Crex crex* este necesară evitarea lucrărilor de șantier în perioada mai-iunie între km 21+300m -27+400m și km 29-30+600m;
- evitarea afectării de către infrastructura temporară creată în perioada de construcție a drumului a habitatelor naturale și semi-naturale din incinta SPA-ului;
- construcțiile de organizare de șantier și de șantier propriu-zis să nu fie implementate pe suprafața SPA-ului Podișul Hârtibaciului și nici pe raza de 0,5 km în jurul acestuia;
- gropile de împrumut nu se vor face în incinta SPA-ului, reparațiile la utilaje și mijloacele de transport în afara incintelor specializate legale va fi interzisă;
- drumurile de acces și tehnologice, toate suprafețele a căror suprafață (învelișul vegetal) a fost afectat, vor fi refăcute și vor fi redade folosințelor inițiale;
- modificările de orice fel ale substratului

afluenților Hârtibaciului se vor face conform aprobarilor legale de la Apele Române;

- efectuarea de lucrări de refacere podețe

fără a aduce prejudicii majore albiilor afluenților;

- măsuri de protecție împotriva poluării râului, cu substanțe solide sedimentabile.

II. Măsuri de reducere a impactului în perioada de operare

- se vor amplasa decantoare și separatoare de grăsimi la nivelul podețelor ce traversează afluenții de stanga ai râului Hârtibaci (pârâurile Daia, Zăvoi, Lacul Roșia, Tichindeal, Vurpăr, Hîrța, Vecerd)

Bibliografie selectivă

1. Bauske, B. and Goetz, D., 1993 - Effects on de-icing salts on heavy metal mobility. *Acta Hydrochimica Et Hydrobiologica* 21, 38-42;
2. Jaarsma, C. F. - van Langevelde, F. - Botma, H., 2006 - Flattened fauna and mitigation: Traffic victims related to road, traffic, vehicle, and species characteristics. - *Transportation Research Part D* 11: 264-276;
3. Laursen, K., 1981 - Birds on roadside verges and the effect of mowing on frequency and distribution. *Biol.Conserv.* 20, 59-68;
4. Meunier, F.D., Verheyden, C. and Jouventin, P., 1999 - Bird communities of highway verges: Influence of adjacent habitat and roadside management. *Acta Oecologica-International Journal Of Ecology* 20, 1-13;
5. Reck, H. and Kaule, G., 1993 - *Strassen und Lebensräume: Ermittlung und Beurteilung strassenbedingter Auswirkungen auf Pflanzen, Tiere und ihre Lebensräume.* Bonn-Bad Godesberg, Germany.: Bundesministerium für Verkehr, Abteilung Strassenbau;
6. Reijnen, R. and Foppen, R., 1994 - The effects of car traffic on breeding bird populations in woodland. 1. Evidence of reduced habitat quality for willow warblers (*Phylloscopus trochilus*) breeding close to a highway. *J.Appl.Ecol.* 31, 85-94;
7. Sárkány-Kiss, A., Fodor, A., Ponta, M., 1997 - Bioacumulation of certain heavy metals by unionidae molluscs in Criș/Körös rivers. *TISCIA - Monograph series*, Szolnok - Szeged - Tg.Mureș, 209 - 219;
8. Seiler, A., 2002 - Effects of infrastructure on nature. In: Anonymus, 2003. COST 341. Habitat fragmentation due to transportation infrastructure. The European review. European Commission, Directorate-General for Research, Brussel;
9. Sîrbu, I., 2004 - *Studiu asupra moluștelor acvatice din Transilvania, Maramureș, Crișana și Banat.* Teză de doctorat. Institutul de Biologie al Academiei Române, București;
10. Warner, R.E., 1992 - Nest ecology of grassland Passerines on road right-of-ways in central Illinois. *Biol.Conserv.* 59, 1-7.

Anexa nr. 6

Evaluare adecvată pentru un parc eolian cu o putere estimată de 400 MW propus într-o zonă desemnată ca SPA și SCI

Durata de funcționare a proiectului: 20 -25 de ani

Informații privind ariile naturale protejate de interes comunitar afectate de implementarea proiectului

Zona de studiu a cuprins un SPA și un SCI. Vecinătatea siturilor Natura 2000 a fost inclusă în zona de studiu pentru că potențialul impact asupra populațiilor de păsări și lilieci poate depăși arealul proiectului. Astfel, o suprafață cuprinsă de la câteva sute de metri până la cațiva km a fost luată în calcul, în funcție de speciile pentru care a fost desemnat situl și în funcție de rezultatele observațiilor de teren derulate sistematic pe parcursul unui întreg an calendaristic.

Rezultatele obținute ca urmare a activității de teren au fost raportate la informația cuprinsă în Formularele Standard Natura 2000 ale siturilor analizate, la rapoartele publicate (Ariile

de Importanță Avifaunistică/AIA) și la lucrările publicate de-a lungul timpului pentru aceasta zonă. Datele disponibile cu privire la habitatele existente, populațiile de păsări, lilieci și mamifere au fost organizate, analizate și verificate pe teren iar ulterior transpuse pe hărți în coordonate geografice.

Studiile efectuate asupra florei s-au centrat pe stabilirea posibilului impact generat de amplasarea parcului eolian în zona studiată cu accent asupra siturilor Natura 2000 și pe identificarea de măsuri care să asigure menținerea stării favorabile de conservare a habitatelor și speciilor de plante.

Metodologie

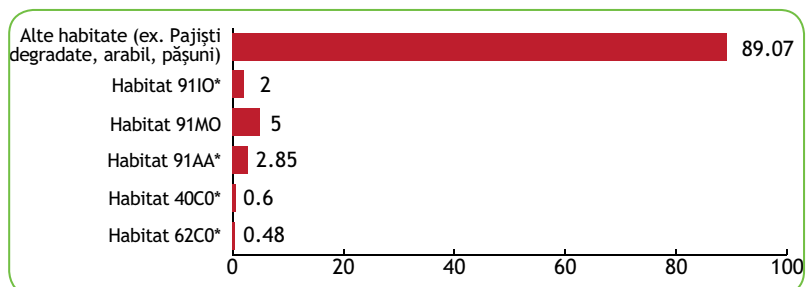
Tipuri de habitate naturale

Au fost identificate, descrise și cantificate (Figura 2) tipurile de habitate prioritare (9110* Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus* spp, 91AA* Păduri est-europene

de stejar pufos, 40 CO* Tufărișuri caducifoliolate ponto-sarmatice, 62 CO* Habitate ponto-sarmatice).

Fig. 2
Repartiția procentuală a habitatelor identificate

Pajiște ponto-sarmatică pe dealul Tălășman

Pajiște degradată pe dealul Tălășman (dominată de Artemisia austriaca)

Specii de mamifere-chiroptere

Începând din luna august 2009 s-a derulat activitatea de monitorizare a populațiilor de lilieci prezente în perioada de împerechere (august-septembrie), migrația de toamnă către adăposturile de hibernare (septembrie-octombrie) și constituirea adăposturilor prehibernale și hibernale (octombrie-noiembrie), migrația de primăvară către adăposturile de vară, precum și constituirea coloniilor de naștere. Informațiile privind grupul chiropterelor incluse în acest raport au fost colectate prin vizite lunare în fiecare locație. De exemplu,

pentru migrația de toamnă și constituirea coloniilor de hibernare au fost efectuate vizite în august, septembrie și octombrie. După 22 octombrie temperaturile au coborât noaptea sub 10°C, activitatea chiropterelor fiind redusă. Observațiile au fost făcute în spații deschise agricole sau drumuri, spații semideschise ca liziera pădurilor, spații închise în zone de pădure, interiorul localităților întâlnite în perimetrul viitorului parc eolian. Speciile identificate sunt prezentate în tabelul de mai jos.

Specii de chiroptere înregistrate în timpul migrației de toamnă (sept-oct 2009)

Specia	Habitat			
	Culturi agricole/ terenuri deschise	Lizieră de pădure	Pădure	Localitate
1. <i>Nyctalus noctula</i>	X	X	X	X
2. <i>Nyctalus leisleri</i>	-	X	-	-
3. <i>Eptesicus serotinus</i>	X	X	X	X
4. <i>Vespertilio murinus</i>	X	X	-	-
5. <i>Myotis daubentonii</i>	-	X	-	-
6. <i>Pipistrellus pipistrellus</i>	-	-	-	X
7. <i>Pipistrellus nathusii</i>	-	X	X	-
8. <i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	-	X	-	X

Specii de păsări

Studiul avifaunistic s-a concentrat asupra speciilor de păsări pentru care a fost desemnat situl Natura 2000 - *specii cheie*. Observațiile s-au efectuat prin deplasări care au acoperit zona de studiu de câte 2 ori în fiecare lună. Astfel au fost colectate date cu privire la populațiile de păsări observate în timpul migrației de toamnă, în perioada iernării, a migrației de primăvară și a cuibăritului.

În perioada migrației de toamnă au fost observate 73 de specii de păsări ce aparțin la 8

ordine: *Ciconiiformes* - 1 specie, *Falconiformes* - 17 specii, *Charadriiformes* - 1 specie, *Strigiformes* - 1 specie, *Columbiformes* - 4 specii, *Coraciiformes* - 3 specii, *Piciformes* - 2 specii, *Passeriformes* - 44 specii.

În tabelul de mai jos sunt prezentate observațiile efectuate în perioada septembrie - octombrie 2009. Observațiile au fost continuate pe parcursul a 12 luni, iar tabele similare au fost elaborate pentru perioada de iarnă, migrația de primăvară și cuibărit.

Speciile de păsări migratoare observate în septembrie - octombrie 2009

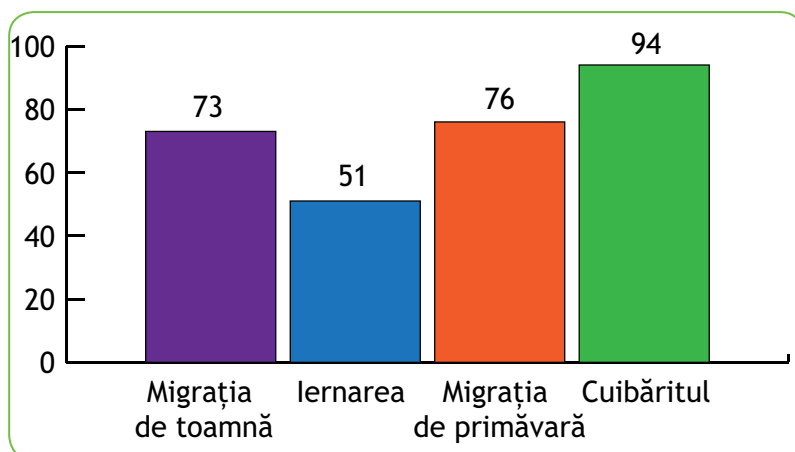
Specia	08.09.09	05.09.09	12.09.09	13.09.09	21.09.09	22.09.09	10.10.09	11.10.09	15.10.09	Total
1 <i>Ciconia nigra</i>			1							1
2 <i>Aquila heliaca</i>			1							1
3 <i>Aquila pomarina</i>		1	17		1					19
4 <i>Hiraeetus pennatus</i>			1							1
5 <i>Circaetus gallicus</i>	5	3	4	2						14
6 <i>Buteo buteo</i>	1	2	8	5	2	3	18	2	1	42
7 <i>Buteo vulpinus</i>		2		2	1	5	2		17	29
8 <i>Buteo rufinus</i>	3	3	7	5	2	4	1		8	33
9 <i>Pernis apivorus</i>			1	1						2
10 <i>Accipiter gentilis</i>					3	3	2	2	3	13
11 <i>Accipiter nisus</i>			1	2	2	3	2	0	4	14
12 <i>Accipiter brevipes</i>		1			1	1				3
13 <i>Milvus migrans</i>			1							1
14 <i>Circus aeruginosus</i>		1	39	6					1	47
15 <i>Circus pygargus</i>		1	6						1	8
16 <i>Circus macrourus</i>				1			1		1	3
17 <i>Falco columbarius</i>							3		1	4
18 <i>Falco tinnunculus</i>	9	10	4	3	4	4		5	6	45
19 <i>Larus chachinans</i>	313			33		61	31	86	223	745
20 <i>Athene noctua</i>		1								1
21 <i>Columba palumbus</i>									1528	1528
22 <i>Columba livia</i>							54	76		130
23 <i>Streptopelia turtur</i>	247	10	14	5		1				277
24 <i>Streptopelia decaocto</i>	2	10				15	4	10		41
25 <i>Coracias garullus</i>	15	1								16
26 <i>Merops apiaster</i>	179	357	691	91	0					1318
27 <i>Upupa epops</i>	4			1	1					6
28 <i>Picus canus</i>						1				1
29 <i>Dendrocopos major</i>						2				2
30 <i>Calandrella brachydactyla</i>					50					50
31 <i>Galerida cristata</i>	3	61	4	43	2		24	27	3	157
32 <i>Melanocorypha cal.</i>		11			15	306	374	65	320	1091
33 <i>Alauda arvensis</i>	1	92	55	69	70	314	577	379	446	2003
34 <i>Lullula arborea</i>						3	1	6		30
35 <i>Riparia riparia</i>	9	842	388	34						1273
36 <i>Hirundo rustica</i>	172	523	2423	28	231	445			3	3825
37 <i>Anthus trivialis</i>					35					35
38 <i>Anthus pratensis</i>					1				4	5

Specia	08.09.09	05.09.09	12.09.09	13.09.09	21.09.09	22.09.09	10.10.09	11.10.09	15.10.09	Total
39 <i>Anthus campestris</i>	32	38	1	3	18					92
40 <i>Motacilla flava</i>		94	7	21	85	4				211
41 <i>Motacilla alba</i>		1			22	12	84	104	33	256
42 <i>Motacilla cinerea</i>							12			12
43 <i>Lanius collurio</i>	55	59		1						115
44 <i>Lanius minor</i>	19	18								37
45 <i>Lanius senator</i>		1								1
46 <i>Sturnus vulgaris</i>			13	452	17	14	309	353	1000	2158
47 <i>Garrulus glandarius</i>			1	0		6	5	7		19
48 <i>Pica pica</i>	112	30		7			71	54		274
49 <i>Corvus monedula</i>		18		128			42	94		282
50 <i>Corvus frugilegus</i>	751	74		385		350	90	162	976	2788
51 <i>Corvus corax</i>	1	2	4		2		15	12	3	39
52 <i>Corvus cornix</i>	16	3								19
53 <i>Phylloscopus collybita</i>		9							1	10
54 <i>Phylloscopus trochilus</i>		2			1	1		1		5
55 <i>Oenanthe oenanthe</i>	26	19				1				46
56 <i>Oenanthe isabellina</i>	11	8								19
57 <i>Saxicola rubetra</i>		44		7						51
58 <i>Phoenicurus pphoephoenicurus</i>						1				1
59 <i>Turdus merula</i>		1							2	3
60 <i>Sylvia communis</i>		2								2
61 <i>Sylvia atricapilla</i>		2								2
62 <i>Muscicapa striata</i>		3								3
63 <i>Parus major</i>						1	1	7	3	12
64 <i>Passer domesticus</i>	60	177					92	153		485
65 <i>Passer montanus</i>	2	102		90			39	59	65	378
66 <i>Fringilla coelebs</i>						5	926	273	353	1557
67 <i>Carduelis chloris</i>		4				2	6	1	64	77
68 <i>Carduelis carduelis</i>						8	136	104	191	439
69 <i>Carduelis spinus</i>								34		34
70 <i>Carduelis cannabina</i>		28				12		156	71	267
71 <i>Emberiza hortulana</i>	3									3
72 <i>Emberiza cmelanocephala</i>		2								2
73 <i>Miliaria calandra</i>			687	27	105	302	346	254	373	2094
Total nr. specii	2072	2673	4379	1452	671	1890	3268	2486	5705	24596

Numărul speciilor observate a variat foarte mult pe parcursul perioadelor analizate fiind mai redus în perioada iernii (51 de specii) și crescând mult în celelalte sezoane. Maximul numărului de specii observate a fost în perioada cuibăritului (94 specii). Analizând datele

pentru speciile de iarnă majoritatea speciilor identificate în zona de studiu au fost reprezentate de păsări care tranzitau zona în cautarea hranei sau care se odihneau pe terenurile agricole, foarte puține utilizând zona ca areal de hrănire pe perioada iernii.

Figura 3.
Numărul de specii observate în fiecare sezon

În perioada migrației de primăvara cea mai mare diversitate a fost înregistrată de grupul *Passeriformelor* cu 42 de specii și de grupul *Falconiformelor* (răpitoare de zi) reprezentat de 20 de specii.

Pe durata monitorizării perioadei de cuibărit (iulie 2009, aprilie - mai - iunie 2010) au

fost identificate 94 de specii de păsări, care aparțin la 9 ordine: *Ciconiiformes* - 1 specie, *Falconiformes* - 18 specii, *Galliformes* - 4 specii, *Charadriiformes* - 1 specie, *Strigiformes* - 1 specie, *Columbiformes* - 3 specii, *Cuculiformes* - 1 specie, *Piciformes* - 1 specie, *Passeriformes* - 64 specii.

Statutul de conservare a habitatelor și speciilor de plante de interes comunitar și național identificate în zona de studiu și evaluarea stării actuale.

Pentru fiecare din habitatele și speciile de interes comunitar au fost descrise statutul de conservare, starea actuală a acestuia cât și perspectivele. Ca exemplificare este prezentată descrierea pentru unul din habitatele prioritare 62 CO* Stepa ponto-sarmatică.

Statut de conservare - reprezentativă pentru bioregiunea stepică este protejată la nivel european ca zonă de tip prioritar (Anexa I, Directiva Habitate). La nivel național este listată pe anexa 2 OUG 57/2007 cu modificări.

Stare actuală de conservare - nefavorabilă. Suprafața acoperită se reduce permanent din cauza speciilor alohtone.

Perspective - suprafețele acestui habitat riscă degradarea prin pășunat intensiv, prin invazia unor specii alohtone, prin colonizarea cu specii arbustive autohtone (ex. *Crataegus monogyna*).

În cazul păsărilor statutul de conservare a speciilor pentru care a fost desemnat SPA-ul este ilustrat în tabelul de mai jos.

Zona de studiu	Directiva Păsări	Convenția Berna	Convenția Bonn	IUCN	Categoria SPEC	Statutul de periclitate European
<i>Nycticorax nycticorax</i>	I	II		LC	3	S
<i>Ciconia nigra</i>	I	II	II	LC	3	R
<i>Ciconia ciconia</i>	I	II	II	LC	2	Depl
<i>Anser albifrons</i>	I/II-B/III-A	III	II	LC		S
<i>Branta ruficollis</i>	I	II	I/II	En A1bcd+3bcd+4bcd ¹	1	L
<i>Aquila heliaca</i>	I	II	I/II	VU C2a(II)	1	R
<i>Aquila pomarina</i>	I	II	II	LC	2	Decl
<i>Hiraeetus pennatus</i>	I	II	II	LC	3	R
<i>Circaerus gallicus</i>	I	II	II	LC	3	S
<i>Buteo rufinus</i>	I	II	II	LC	3	S
<i>Pernis apivorus</i>	I	II	II	LC		S
<i>Accipiter brevipes</i>	I	II	II	LC	2	R
<i>Milvus migrans</i>	I	II	II	LC	3	S
<i>Pandion haliaetus</i>	I	II	II	LC	3	S
<i>Circus aeruginosus</i>	I	II	II	LC	-	S
<i>Circus pygargus</i>	I	II	II	LC	-	S
<i>Circus macrourus</i>	I	II	II	NT	3	En
<i>Circus cyaneus</i>	I	II	II	LC	3	Decl
<i>Falco vestertinus</i>	I	II	II	NT	3	En
<i>Falco columbarius</i>	I	II	II	LC	-	Depl
<i>Falco peregrinus</i>	I	II	II	LC	-	S
<i>Falco cherrug</i>	I	II	II	En A2bcd+3cd+4bcd	3	Vu
<i>Caprimulgus eurpeus</i>	I	II	II	LC	2	Depl
<i>Burhinus oedicephalus</i>	I	II	II	LC	3	Vu
<i>Glareola pratincola</i>	I	II	II	LC	3	Decl
<i>Coracias garullus</i>	I	II	II	NT	2	Vu
<i>Picus canus</i>	I	II	-	LC	3	Depl
<i>Dendrocopos medius</i>	I	II	-	LC	-	S
<i>Dendrocopos syriacus</i>	I	II	-	LC	-	S
<i>Calandrella brachydactyla</i>	I	II	-	LC	3	VU
<i>Melanocorypha calandra</i>	I	II	-	LC	3	Depl
<i>Lullula arborea</i>	I	III	-	LC	2	Depl
<i>Anthus campestris</i>	I	II	-	LC	3	Depl
<i>Lanius collurio</i>	I	II	-	LC	3	Depl
<i>Lanius minor</i>	I	II	-	LC	2	VU
<i>Ficedula albicollis</i>	I	II	II	LC	-	S
<i>Ficedula parva</i>	I	II	II	LC	-	S
<i>Emberiza hortulana</i>	I	III	-	LC	2	Decl

În cazul populațiilor de păsări pentru câteva specii cum sunt *Ciconia ciconia*, *Circus aeruginosus*, *Lanius collurio* starea de conservare

este favorabilă dar pentru cele mai multe specii starea de conservare este nefavorabilă.

Statutul de conservare a speciilor de chiroptere observate în zona de studiu

Nr. crt	Specia	Convenția Berna	Convenția Bonn	Cartea Roșie România	Eurobats	Directiva Habitate
1	<i>Nyctalus noctula</i>	Anexa 2	Anexa 2	-	+	Anexa 4
2	<i>Nyctalus leisleri</i>	Anexa 2	Anexa 2	P	+	Anexa 4
3	<i>Eptesicus serotinus</i>	Anexa 2	Anexa 2	V	+	Anexa 4
4	<i>Vespertilio murinus</i>	Anexa 2	Anexa 2	P	+	Anexa 4
5	<i>Myotis daubentonii</i>	Anexa 2	Anexa 2	CP	+	Anexa 4
6	<i>Myotis emarginatus?</i>	Anexa 2	Anexa 2	P	+	Anexa 2 & 4
7	<i>Myotis nattereri</i>	Anexa 2	Anexa 2	P	+	Anexa 4
8	<i>Myotis myotis</i>	Anexa 2	Anexa 2	P	+	Anexa 4
9	<i>Myotis oxyghnatus</i>	Anexa 2	Anexa 2	P	+	Anexa 4
10	<i>Myotis sp. (dasycneme?)</i>	Anexa 3	Anexa 2	CP	+	Anexa 2 & 4
11	<i>Barbastella barbastellus</i>	Anexa 2	Anexa 2	V	+	Anexa 2 & 4
12	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Anexa 3	Anexa 2	-	+	Anexa 4
13	<i>Pipistrellus nathusii</i>	Anexa 2	Anexa 2	P	+	Anexa 4
14	<i>Pipistrellus kuhlii</i>	Anexa 2	Anexa 2	P	+	Anexa 4
15	<i>Plecotus austriacus</i>	Anexa 2	Anexa 2	P	+	Anexa 4
16	<i>Miniopterus schreibersii</i>	Anexa 2	Anexa 2	P	+	Anexa 4
17	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	Anexa 2	Anexa 2	P	+	Anexa 4
18	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	Anexa 2	Anexa 2	V	+	Anexa 4
19	<i>Rhinolophus euryale</i>	Anexa 2	Anexa 2	V	+	Anexa 4
20	<i>Rhinolophus mehelyi</i>	Anexa 2	Anexa 2	V	+	Anexa 4

Legendă: CP - specie critic periclitată; P - specie periclitată; V - specie vulnerabilă.

În cazul lilieciilor se consideră că toate speciile au un statut nefavorabil de conservare la nivel european și internațional.

emillii-popii au în prezent o stare nefavorabilă de conservare. În tabelul de mai jos este ilustrat faptul că activitățile economice umane determină degradarea și reducerea suprafeței.

Habitatele prioritare și specia *Potentilla*

Habitat și specii Directiva Habitat	Starea de conservare în zona de studiu	Amenințări	Tendențe
Habitat 62C0*	Nefavorabilă	Pașunat Construcții Împăduriri Procese naturale	Degradare Reducerea suprafeței
Habitat 40C0*	Nefavorabilă	Pașunat Împăduriri Cariere Drumuri de exploatare	Degradare Reducerea suprafeței
Habitat 91AA*	Nefavorabilă	Pașunat Împăduriri	Degradare Plantări artificiale
<i>Potentilla emillii-popii</i>	Nefavorabila	Pașunat Împăduriri Exploatare cariere, Drumuri de exploatare Procese naturale	Reducere ca urmare a amenințărilor

Presiuni și amenințări asupra habitatelor și speciilor de plante identificate în zona de studiu

În absența unui plan de management care (prin implicarea autorităților și a populației locale, a comunității de afaceri și a instituțiilor responsabile de protecția mediului, împreună cu

ONG-urile de mediu locale) să asigure o dezvoltare durabilă a zonei, presiunile și amenințările asupra habitatelor și speciilor de plante și animale sălbatice protejate se vor intensifica.

Nr.	Activitate	Manifestare în/vecinătatea sitului	Impact
1	Activități agricole, silvice și creșterea animalelor Pașunat Plantarea arborilor	număr mare de animale nerespectarea Codului de bune practici în agricultură <i>Robinia pseudacacia</i> , <i>Gleditsia triacanthos</i> pe dealurile lui Văleanu și Cucuruzului. <i>Gleditsia triacanthos</i> în interiorul pădurilor din zonă	îmburuienarea unor suprafețe fenomene de eroziune a solului reducerea suprafețelor de tufărișuri pontosarmatice și a pajiștilor stepice
2	Activități de pescuit, vânătoare și cules Culegere de plante	recoltarea de <i>Paeonia peregrina</i> în perioada de anteză	restrângerea suprafețelor acoperite
3	Activități miniere și extragere de minereuri	cariera de la Șipotetele	afectarea tufărișurilor pontosarmatice și a speciilor cum sunt spre ex. <i>Potentilla emillii-popii</i> , <i>Testudo graeca iberica</i>
4	Procese naturale (biotice și abiotice)	Invazie de <i>Ailanthus altissima</i> , <i>Elaeagnus angustifolia</i> , <i>Lycium barbarum</i> , <i>Phasianus colchicus</i> etc.	afectarea habitatelor și speciilor caracteristice
5	Transport și comunicații	amenajarea prin extindere a unor drumuri de exploatare necesare pentru deplasarea și instalarea părților componente ale turbinelor (pilon de susținere, pale, etc.)	diminuarea suprafețelor unor habitate protejate

Identificarea, evaluarea impactului și măsuri de reducere a acestuia

Impactul din faza de construcție, de operare și de dezafectare

În faza de construcție, impactul va fi negativ asupra habitatelor (care nu sunt de interes conservativ comunitar) care se suprapun pe cele 82,45 ha (73,49 ha + 8,96 ha) pe care se va realiza proiectul. În faza de operare, impactul va fi negativ asupra a 41,74 ha ocupate de habitate care nu sunt de interes conservativ comunitar. În faza de dezafectare, impactul va fi temporar asupra habitatelor prezente în zona amplasamentelor turbinelor care vor fi dezafectate.

Procentul din suprafața habitatului care va fi pierdut și procentul din suprafețele habitatelor folosite pentru necesitățile de hrană, odihnă și reproducere ale speciilor de interes comunitar.

Deoarece până în prezent nu s-au efectuat în România studii cu privire la posibilul impact al parcurilor eoliene asupra populațiilor de chiroptere, estimarea acestuia s-a făcut pe baza literaturii de specialitate. În acest sens se apreciază că riscul de coliziune cu structurile turbinelor este cel mai ridicat și este influențat de poziția parcului. Zonele cu păduri prezintă riscul cel mai ridicat iar cele agricole riscul cel mai scăzut. Populațiile din zona studiată sunt semnificative și a fost identificată o rută de migrație ce urmează direcția șoselei Adamclisi - Abrud. S-au descoperit câteva colonii de hibernare și 3 colonii de naștere nesemnificate în literatura de specialitate. Astfel, în baza informației colectate au fost excluse turbinele propuse a fi amplasate în zone care prezentau risc de coliziune cu populațiile de chiroptere.

Literatura de specialitate indică faptul că efectele pe care le poate avea un parc eolian asupra păsărilor sunt: perturbarea (deranjul),

pierderea de habitat, efectul de barieră și mortalitatea generată de coliziune.

Efectele atribuite eolienei asupra păsărilor sunt variabile în funcție de specie, de sezon și zonă. *Perturbarea* poate duce la înlocuirea și excluderea acestora din habitatele adecvate ducând în final la *pierderea habitatului*. Acest factor poate conduce la scăderea ratei de reproducere sau de supraviețuire, mai ales dacă speciile sunt în imposibilitatea de a găsi alternative adecvate. Analiza posibilului impact asupra păsărilor identificate în zona de studiu s-a făcut pe grupe de păsări specifice zonei, răpitoare, anseriforme, passeriforme dar și alte specii de interes comunitar luând în considerare toate tipurile de impact descrise mai sus.

Din numărul total de 18 specii de răpitoare de interes comunitar identificate în zona studiată un număr de 6 specii sunt cuibăritoare (*Aquila pomarina*, *Hieraaetus pennatus*, *Circaetus gallicus*, *Buteo rufinus*, *Accipiter brevipes*, *Circus pygargus*). Pentru unele din aceste specii s-a analizat prezența sezonieră și distribuția relaționată cu ecologia speciei. Spre exemplu acvila țipătoare mică (*Aquila pomarina*) a fost observată în perioada de cuibărit și în timpul pasajelor de primăvară și toamnă. Este o specie teritorială ce cuibărește solitar în zone împădurite și este ușor de observat datorită zborurilor circulare executate deasupra teritoriului pe care îl stăpânește. Pădurea Molciova asigură în zona studiată un loc de odihnă preferat pentru exemplarele aflate în migrație primăvara și toamna. Se apreciază prezența în zona studiată a cel puțin 2 perechi cuibăritoare de acvilă țipătoare mică fiind observate frecvent zboruri teritoriale. La nivel european

specia are o stare nefavorabilă de conservare.

Efectele negative produse de prezența turbinelor se pot extinde pe o distanță cuprinsă între 50 și 600 m în jurul acestora și pot conduce la o reducere/excludere a utilizării teritoriului de către păsări. În timpul colectării datelor s-a analizat și folosința habitatelor de către păsări pentru a putea aprecia într-o formă preliminară preferința acestora pentru diferite habitate. Astfel a fost considerată distanța de 150 m ca zonă minimă de deranj pentru păsări și s-a calculat suprafața exclusă ca loc de hrănire în jurul acestora. O turbină asociată cu infrastructura sa (drum de racordare, platformă) ocupă conform specificațiilor tehnice o suprafață permanentă de 0,22 ha. Prin urmare rezultă în total 16,06 ha ce vor fi ocupate permanent și vor reduce suprafața disponibilă de hrănire. Calculând suprafața unui pătrat cu latura de 150 m în jurul fiecărei turbine rezultă un teritoriu de 164,2 ha, în care speciile de răpitoare vor fi deranjate și există o probabilitate mare să evite zona.

În cazul răpitoarelor, prin excluderea turbinelor din pășunile cu habitate prioritare s-a redus impactul posibil asupra zonelor de hrănire de la 28,6% la 14,1 % (din suprafața totală a pajiștilor în sit, rămânând amplasate doar pe pajiști degradate). De asemenea prin excluderea turbinelor din teritoriile agricole folosite preponderent de răpitoare s-a redus posibilul impact de la 28,24 % la 21,4 %.

Efectul de barieră depinde de mărimea parcului eolian și de spațierea turbinelor. Proiectarea corespunzătoare a parcului eolian poate atenua efectul de barieră prin crearea de coridoare largi de circulație între grupurile de turbine. Efectele cumulative ale parcurilor de

turbine mari pot fi considerabile dacă traseele de migrație a păsărilor sunt modificate, ceea ce determină un consum crescut de energie din partea păsărilor. Prin analiza datelor colectate în timpul perioadelor de pasaj de primăvară și toamnă s-a constatat că zona nu e traversată de efective numerice semnificative/zi pentru grupurile de specii analizate. Cele mai mari efective s-au înregistrat la passeriforme la care înălțimea de migrație variază între 100 și 300 m. Deoarece multe dintre speciile de răpitoare migrează solitar există posibilitatea ca numărul acestora să fie chiar mai ridicat decât cel exprimat de datele colectate mai ales că altitudinea de zbor este influențată de distanța de zbor, condițiile meteorologice, viteza și direcția vântului. Urmărind modul de utilizare a teritoriului și activitatea de zbor a păsărilor răpitoare în timpul migrației de primăvară, s-a constatat că acestea traversează zona dinspre S - V și se îndreaptă spre N- NE folosind pădurea Molciovă pentru odihnă.

Majoritatea studiilor realizate până în prezent au citat rate scăzute de *mortalitate din cauza coliziunii/turbină*, dar în multe cazuri acestea sunt bazate doar pe cadavrele găsite, care au o probabilitate ridicată de a subestima numărul real de coliziuni. Chiar și în cazul în care ratele de coliziune pe turbină sunt mici, acest lucru nu înseamnă neapărat că mortalitatea cauzată de coliziuni este nesemnificativă, în special în parcurile eoliene mari. Chiar și creșteri relativ mici ale ratei mortalității pot fi semnificative pentru unele populații de păsări, mai ales pentru cele de talie mare, cu durată lungă de viață și (re)productivitate scăzută. Rata de coliziune variază de la un parc eolian la altul. Pentru unele parcuri eoliene nu se menționează coliziuni ale păsărilor cu turbinele.

Pentru alte parcuri eoliene, coliziunile apar cu o frecvență de 30 ori/an/turbină. În baza a mai multor studii realizate s-a constatat că rata medie de coliziune pe an/turbină este de 1,7 păsări, iar maximul este de 8,1 victime/turbină/an. Pentru păsările răpitoare media este 0,3, iar maximul de 0,6/an/turbină.

În zona de studio, prin analiza activității de zbor a păsărilor de interes comunitar, s-au

identificat speciile cu cel mai ridicat risc de coliziune: *Aquila pomarina*, *Hieraaetus pennatus*, *Buteo rufinus*, *Accipiter brevipes*, *Circus aeruginosus*, *Falco vespertinus*, *Falco tinnunculus* și de asemenea unele specii de passeriforme cu risc de coliziune mai scăzut: *Anthus campestris*, *Calandrella brachydactyla*, *Melanocorypha calandra*, *Carduelis cannabina*, *Miliaria calandra*.

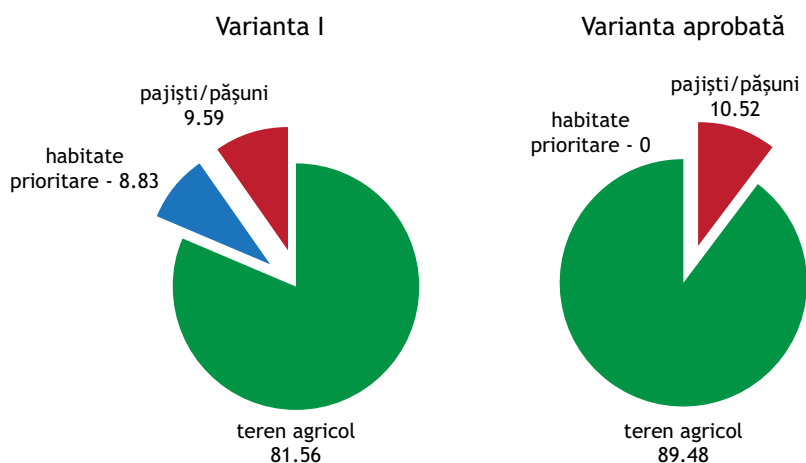
Au fost identificate următoarele măsuri de reducere a impactului:

1. Excluderea turbinelor eoliene din habitatele prioritare (9110* Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus* spp, 91AA* Păduri est-europene de stejar pufos, 40 CO* Tufărișuri caducifoliolate ponto-sarmatice, 62 CO* Habitate ponto-sarmatice);
2. Excluderea turbinelor eoliene din vecinătatea pădurilor care asigură teritorii de cuibărit în special pentru păsările răpitoare și teritorii de hrănire pentru răpitoare și chiroptere;
3. Excluderea turbinelor eoliene în pajiști naturale ce constituie teritorii de hrănire pentru răpitoare, passeriforme și lilieci
4. Reducerea numărului de turbine în pajiști și terenuri agricole folosite preponderent de passeriforme pentru cuibărit, hrănire și odihnă (*Alauda arvensis*, *Calandrella brachydactyla*, *Anthus pratensis*, *Melanocorypha calandra* și *Miliaria calandra*)
5. Excluderea turbinelor eoliene din zonele traversate constant de un număr ridicat de păsări răpitoare și chiroptere.

În varianta I de amplasare a parcului eolian, 8,83 % dintre turbine erau propuse spre amplasare în habitate prioritare, 9,59 % dintre

turbine pe pajiști degradate iar 81,56 % pe teren agricol.

În varianta aprobată s-au eliminat 121 de turbine care puteau avea un efect negativ asupra habitatelor de interes comunitar sau/și asupra populațiilor de păsări sălbatice și chiroptere. Astfel, turbinele s-au aprobat spre amplasare numai pe pajiști degradate (10,52%) și în teren agricol (89,47%).

Anexa nr. 7

Opiniile Comisiei Europene cu privire la articolul 6(4) din Directiva „Habitare”

Opiniile, împreună cu recomandările, sunt menționate în mod expres în articolul 249 din Tratatul UE ca reprezentând instrumente ale politicii Uniunii Europene, fără forță obligatorie. În practică, astfel de opinii sunt emise de către Parlamentul European, Comitetul Economic și Social sau Regional, Avocatul General în cauze deferite spre soluționare CEJ și CE. Statele membre și instituțiile europene au deplină libertate privind aplicarea unei opinii. Cu toate acestea, având în vedere rolul CE în raport cu respectarea dreptului Uniunii, opiniile sunt cel mai adesea urmate de către statele membre și constituie un instrument de interpretare și aplicare a dispozițiilor legale la nivel comunitar. Nu toate opiniile CE sunt publicate în Jurnalul Oficial al UE, o parte fiind confidențiale și regăsindu-se doar în registrul CE sub clasificarea „*document confidențial*”.

Obligația prevăzută de articolul 6(4) din Directiva „Habitare” privind informarea CE cu privire la măsurile compensatorii adoptate în cazul implementării unui PP din motive

cruciale de interes public major, constituie o instituție a procedurilor comunitare, obligatorie, chiar dacă metodologia nu este prevăzută în mod detaliat. În cazul omisiunii, este inevitabilă acțiunea CE privind încălcarea obligațiilor asumate în temeiului tratatului UE de către statul membru. Opinia CE constituie un instrument care pune la adăpost statele membre de eventuale acțiuni în fața instanței și de sancțiuni pecuniare aferente. Cu toate acestea, emiterea unei opinii favorabile nu elimină posibilitatea CE sau a altei persoane (în sensul cel mai larg) de a iniția acțiuni în fața CEJ generate de monitorizarea implementării PP, de aplicarea măsurilor compensatorii sau chiar în contestarea opiniei emise. Cu alte cuvinte nu este suficient să propui o abordare potrivit reglementărilor comunitare, ci și acțiunile ulterioare de implementare și operare a proiectelor trebuie să respecte obligațiile și măsurile asumate de statele membre în procedura de solicitare a opiniei CE.

1. C (2002) 1079

Opinia CE cu privire la construirea aeroportului Mühlenberger Loch în Germania

În octombrie 1999 Germania a solicitat CE o opinie cu privire la proiectul de extindere a unei fabrici industriale prin construirea unei noi unități de producție care să permită

construirea unei aeronave jumbo Airbus A3XXX, mai precis asamblarea componentelor produse la fabrica Airbus din Toulouse. Proiectul viza extinderea pe o suprafață de 171 de hectare

din perimetrului unei zone de protecție specială, care a fost declarată de către Germania ca deltă de importanță internațională potrivit Convenției de la Ramsar din 1971 și sit de importanță comunitară în temeiul directivei

a) Evaluarea impactului asupra mediului/studiul de evaluare adecvată

Potrivit evaluării impactului asupra mediului efectuată de Germania, proiectul preconizat produce efecte negative semnificative asupra sitului. CE apreciază că studiul efectuat

b) Soluții alternative și măsuri compensatorii

În ciuda rezultatului evaluării, Germania informează CE că din rațiuni economice (costuri ridicate) și de ordin funcțional nu există alternative privind locația noii unități de producție, a cărei implementare se justifică din motive cruciale de interes public major, pe care le prezintă CE. Germania furnizează, deopotrivă, referințe cu privire la măsurile compensatorii pe care le propune în implementarea proiectului. CE reține că Germania nu și-a îndeplinit obligația privind desemnarea numărului de situri pentru rețeaua Natura 2000, că au fost

c) Motive cruciale de interes public major

Cu referire la motivele cruciale de interes public major, CE apreciază că prin documentele puse la dispoziție Germania a demonstrat importanța proiectului pentru regiunea Hamburg și pentru zona de Nord a Germaniei, și, nu în ultimul rând, pentru industria aerospațială Europeană, întrucât proiectul va genera un număr mare de noi locuri de muncă care va contrabalansa trendul crescător al ratei șomajului în zonele menționate. De asemenea, va

habitate. Situl în cauză adăpostește mai multe habitate și specii protejate prin Directiva Păsări și Directiva Habitate, clasificate deopotrivă ca specii prioritare.

întrunește cerințele metodologice și științifice în raport cu obiectivele de mediu și măsurile compensatorii propuse.

inițiate proceduri privind încălcarea dreptului comunitar pentru transpunere insuficientă a reglementărilor de mediu în baza cărora a fost instituită rețeaua. În absența propunerilor privind desemnarea de noi situri, CE nu poate aprecia relevanța măsurilor compensatorii cu referire la scopul și obiectivele rețelei Natura 2000, chiar dacă autoritățile germane au propus crearea de noi habitate, a căror suprafață depășește perimetrul supus implementării proiectului.

avea un impact pozitiv asupra competitivității industriei aerospațiale Europene atât în cadrul comunitar dar și în raport cu industria mondială, va contribui la dezvoltarea tehnologică și va stimula cooperarea economică în sectorul aeronautic European și implicit creșterea economică în industriile interdependente. Având în vedere aceste argumente, CE a emis o opinie favorabilă proiectului.

Concluzii

CE a acceptat lipsa soluțiilor alternative declarată de către autoritățile germane, cu toate

că în cazul C-239/04 lipsa acestora a condus la condamnarea Portugaliei pentru încălcarea

procedurilor de derogare. În plus, CE a acceptat motivele cruciale de interes major justificate prin creșterea locurilor de muncă, chiar dacă realitățile politico-economice indică faptul că Mühlenberger Loch este situat în regiunea Hamburg, una dintre cele mai bogate regiuni ale Germaniei, cu un procent mic al ratei șomajului.

În opinia noastră, absența soluțiilor alternative nu a fost suficient analizată, principala justificare constituind-o impactul economic pozitiv asupra industriei aeronautice la nivel european, avantajul tehnologic și, nu în ultimul rând, competiția Europei cu giganții americani din acest sector. Aceste motive sunt la granița dintre rațiunile de ordin politic și economic și considerentele de interes public

major. Potrivit ghidului privind interpretarea și aplicarea prevederilor articolului 6(4) din Directiva „Habitat”, proiectele care servesc exclusiv interese private nu pot fi considerate de interes public major. Un alt aspect criticabil îl constituie abținerea CE de la evaluarea măsurilor compensatorii, luând în considerare impactul negativ identificat și necesitatea monitorizării acestor măsuri în raport cu obiectivele directivei. Trebuie să punctăm faptul că inițial opinia CE a fost clasificată ca document confidențial, fapt care a condus la deschiderea unei acțiuni în instanță de către o organizație neguvernamentală pentru declasificarea acestor documente.

C (2003) 1304

Extinderea unei mine de exploatare a cărbunelui în Germania

a) Evaluarea impactului asupra mediului/studiul de evaluare adecvată

În 2002 Germania raportează CE că planurile de extindere a unei mine de exploatare a cărbunelui deteriorează și produc perturbări la scară largă în cadrul a două habitate prioritare, calificate corespunzător. CE apreciază

că evaluarea adecvată a impactului asupra mediului satisface cerințele metodologice și științifice în raport cu categoria și tipul ariilor protejate, a speciilor și habitatelor terestre și acvatiche analizate.

b) Soluțiile alternative și măsurile compensatorii

Germania informează CE că au fost căutate soluții alternative, dar niciun plan alternativ nu este fezabil și nu oferă rezultatele preconizate, întrucât nicio altă exploatare minieră din Germania nu oferă aceleași condiții geologice și de morfologie minieră pe care le prezintă mina Prosper Haniel. Având în vedere rezultatele evaluării impactului asupra mediului și absența soluțiilor alternative, Germania propune CE o serie de măsuri compensatorii

care urmează să fie realizate în mod progresiv, corespunzător etapelor proiectului, printre care se numără: crearea și administrarea unui habitat pentru stejari și fagi pe o suprafață de 125-150 de hectare, stimularea culturilor și restaurarea pădurilor aluviale, și implicit a speciilor care trăiesc în cadrul acestor habitate, restaurarea și popularea albiilor de apă din habitatele afectate și noile habitate create.

c) Motive cruciale de interes public major

Germania argumentează necesitatea implementării proiectului pentru motive cruciale de interes major, susținând că, în cazul în care extinderea nu se realizează, exploatarea minieră va trebui închisă, fapt care ar genera pierderea a 4400 de locuri de muncă în cadrul exploatării și a peste 6000 de locuri de muncă în industriile și serviciile interdependente de operațiunile supuse închiderii. Mai mult, extinderea exploatării miniere va genera rezultate economice benefice pentru regiunea în cauză și, totodată, va permite Germaniei să își mențină poziția de lider în cadrul industriei miniere Europene și ca producător de energie din combustibili fosili. Exploatarea minieră a cărbunelui reprezintă parte a politicii energetice pe termen lung a Germaniei, care ar fi de asemenea serios afectată prin închiderea operațiunilor. Germania invocă faptul că prin neavizarea proiectului de extindere este accelerată închiderea minei fapt care va produce perturbări semnificative asupra mediului social și economic local și din regiune pe termen scurt.

CE consideră că Germania a demonstrat absența soluțiilor alternative și acceptă acest argument necesar pentru implementarea unui proiect în condițiile articolului 6(4) din Directiva „Habitat”. De asemenea, CE se abține de la a analiza și/sau a propune soluții alternative prin expertii proprii. Cu privire la motivele cruciale de interes major, CE susține că exploatarile miniere de cărbune nu reprezintă o activitate competitivă și sustenabilă

Concluzii

Opinia favorabilă privind implementarea proiectului poate fi criticată de lipsa perspectivei pe termen lung a măsurilor autorizate,

atât în Germania cât și la nivel european, prin urmare pierderea locurilor de muncă este inevitabilă și recomandă ca banii rezultați din închiderea minei să fie utilizați pentru crearea de noi locuri de muncă în regiune și relocarea muncitorilor afectați. Cu privire la efectele asupra producerii și furnizării de energie electrică, CE apreciază că resursele miniere în discuție reprezintă doar 1% din necesarul surselor de producție ale Germaniei și 10% din sursele de cărbune utilizate în producerea de energie, iar cărbunele este disponibil pe piața mondială la prețuri competitive. CE consideră că argumentele privind poziția de lider a Germaniei în industria minieră și contribuția la tehnologia de producere a energiei din aceste surse nu reprezintă un motiv crucial de interes major. În lumina acestor argumente, CE apreciază că extinderea minei nu se justifică.

Cu toate acestea, CE reține faptul că pe termen scurt efectele negative asupra mediului social și economic la nivel local și regional sunt iminente și accelerate prin închiderea exploatării miniere, acestea din urmă constituindu-se în motive cruciale de interes major având în vedere impactul și anvergura socială și economică asupra regiunii și altor industrii. Întrucât măsurile compensatorii satisfac cerințele CE și având în vedere existența motivelor cruciale de interes major, CE emite o opinie favorabilă privind implementarea proiectului de extindere a exploatării miniere.

Întrucât principala justificare o reprezintă impactul negativ economic și social pe termen scurt.

3. C (2003) 1308

Extinderea portului Rotterdam (Olanda)

Autoritățile olandeze au elaborat un plan de lărgire și extindere a portului Rotterdam în contextul unui plan regional de dezvoltare economică. Proiectul vizează utilizarea eficientă a spațiilor portuare deja existente prin reconfigurare, expansiunea terenului pe o suprafața marină de 2500 ha și extinderea terestră pe 750 ha. Scopul îl reprezintă majorarea cu 20%

a) Evaluarea impactului asupra mediului/studiul de evaluare adecvată

Studiul de evaluare a impactului asupra mediului evidențiază efecte negative cu impact semnificativ asupra celor trei situri, care se înscriu în trei mari categorii: potențiale efecte morfologice ale solului generate de extinderea terestră în spațiul marin și perturbări ale habitatului marin, efecte asupra operațiunilor de extracție de sare marină, efecte asupra

b) Soluțiile alternative și măsurile compensatorii

În elaborarea proiectului, autoritățile olandeze au analizat două alternative ale proiectului: prima fiind concentrată pe utilizarea cu mai mare eficiență a suprafeței portuare existente, a doua soluție alternativă fiind concentrată pe câștigarea de spațiu terestru din suprafața marină. Prima alternativă a fost abandonată din cauza costurilor foarte mari de implementare și ineficienței operațiunilor portuare. Mai mult implementarea acestei soluții ar fi determinat o multitudine de conflicte de natură ecologică, socială și economică care nu au fost detaliate. A doua alternativă nu a fost prezentată CE, aceasta din urmă fiind limitată la analizarea proiectului final prezentat de Olanda în iunie 2002 pentru emiterea unei

a dimensiunii actuale, insuficientă pentru volumul de tranzit, creșterea tranzitului portuar și dezvoltarea operațiunilor de cargo pentru industria petrolieră, produse agricole și alte mărfuri. Proiectul afectează în mod direct trei situri din cadrul rețelei natura 2000, cu precădere 19.5 ha dintr-un habitat prioritar.

deltei (perturbări ale habitatelor avifaunistice, terestre și marine, diminuarea salinității în aer etc). Suplimentar identificării acestor efecte, studiul apreciază că măsurile compensatorii propuse trebuie monitorizate constant pe parcursul implementării proiectului pentru a satisface coerența globală a rețelei Natura 2000.

opinii în perspectiva prevederilor derogatorii ale Articolului 6(4) din Directiva „Habitat”. Măsurile compensatorii au vizat cu precădere crearea și administrarea unui nou habitat de dune marine pe o suprafață de 100 ha, inclusiv popularea specifică, restricții severe de pescuit, diminuarea perturbărilor în habitatul marin și crearea de habitate noi pentru protejarea speciilor protejate.

CE apreciază că măsurile compensatorii sunt satisfăcătoare cu condiția să fie implementate corespondent fiecărei faze de dezvoltare a proiectului, iar monitorizarea și administrarea ulterioară să satisfacă scopurile și obiectivele rețelei Natura 2000 pe termen lung.

c) Motive cruciale de interes public major

În susținerea acestor motive Olanda a argumentat faptul că portul Rotterdam este piatra de temelie al conomiei olandeze, operațiunile acestuia având repercursiuni asupra întregii economii a țării. De asemenea, a susținut că extinderea era necesară pentru menținerea pe o poziție competitivă a portului față alte porturi europene (Hamburg și Le Havre), că portul reprezintă un punct de acces în Europa și un important nod de trafic al rețelei trans-europene de transport, dezvoltarea acestuia

Concluzii

În acest caz evaluarea impactului asupra mediului și măsurile compensatorii propuse au fost determinante pentru justificarea opiniei favorabile din partea CE. Cu toate acestea, una din soluțiile alternative nu a fost prezentată și implicit lipsa acesteia nu a fost demonstrată potrivit reglementărilor procedurale confirmate de CEJ.

fiind un proiect de importanță comunitară. Mai mult, proiectul a fost elaborat astfel încât să îmbine necesitățile umane și economice cu cerințele ecologice ale regiunii Rotterdam. Având în vedere argumentele prezentate mai sus, CE emite o opinie favorabilă implementării proiectului din motive cruciale de interes public major, cu condiția ca măsurile compensatorii să asigure coerența și protecția rețelei Natura 2000.

În ciuda opiniei favorabile, proiectul de extindere a fost contestat în fața instanțelor naționale de către organizații ecologice, asociații științifice și cetățenești, multe din etapele proiectului fiind blocate de proceduri judiciare naționale care au afectat și implementarea măsurilor compensatorii potrivit graficului prezentat CE.

4.C (2003) 1309

Construirea liniei de cale ferată Botniabenen - Suedia

Suedia a decis construirea unei căi ferate între orașele Nordmaling și Umeaa, al cărei traseu traversează și afectează câteva habitate din

rețeaua Natura 2000, dintre care unul este clasificat ca habitat prioritar.

a) Evaluarea impactului asupra mediului/studiul de evaluare adecvată

Potrivit studiului de evaluare a impactului asupra mediului elaborat de autoritățile suedeze, toate aceste situri sunt afectate negativ

de derularea proiectului, fiind identificate deteriorări și perturbări semnificative specifice fiecărui habitat.

b) Soluțiile alternative și măsurile compensatorii

În considerarea efectelor negative au fost propuse două soluții alternative de abordare a proiectelor care limitau gradul de impact asupra mediului. Ambele alternative nu erau abordabile din punctul de vedere al autorităților suedeze întrucât rutele propuse prezentau dificultăți de operare a căii ferate. În plus, guvernul suedez a prezentat date potrivit cărora rutele alternative chiar dacă nu necesitau costuri suplimentare în procesul de implementare, urmau să genereze încasări mai mici și profit diminuat în procesul de operare, întrucât nu serveau rute și trasee cu potențial economic. Având în vedere aceste argumente, autoritățile suedeze apreciază că traseul propus este singura alternativă viabilă din punct

de vedere tehnic, social și economic.

CE este de acord cu argumentele propuse de Suedia și reține că alternativele propuse prelungesc timpul de călătorie cu 10-20%, iar operațiunile de transport și transfer se complică. Un alt factor, care elimină fezabilitatea acestor rute, este transformarea gării Umeaa într-o gară moartă în loc de un punct de trafic și operare intens, precum și limitarea serviciilor feroviare la un anumit număr condiționat de conexiunile respective.

Cu privire la măsurile compensatorii, la data solicitării opiniei guvernul suedez nu a prezentat măsuri compensatorii întrucât consultările interne cu publicul și organizațiile de mediu nu au fost finalizate.

c) Motive cruciale de interes public major

Guvernul suedez argumentează aceste motive după cum urmează:

- calea ferată contribuie la creșterea competitivității regionale în raport cu infrastructura țării, elimină decalajul regional și asigură un serviciu de transport la standarde internaționale, cu efecte relevante din punct de vedere social și economic;
- proiectul are o importanță semnificativă

pentru dezvoltarea regională contribuind la dinamismul relațiilor economice și determinând creșterea cooperării între orașele și regiunile din nordul Suediei;

- proiectul constituie o alternativă de transport favorabilă mediului înconjurător în această regiune cu o rată demografică scăzută;
- funcționalitatea proiectului este relevantă atât pe termen scurt cât și pe termen lung.

CE a acceptat toate argumentele prezentate de autoritățile suedeze și a emis o opinie favorabilă proiectului cu condiția ca măsurile

compensatorii să fie propuse în scurt timp și implementate corespunzător.

Concluzii

Din descrierea de mai sus reiese în mod cert că la data avizării de către CE autoritățile suedeze nu au prezentat măsurile compensatorii și prin urmare evaluarea contribuției pe care o asigură acestea la diminuarea impactului negativ și asigurarea coerenței globale a sistemului Natura 2000 nu poate fi apreciată de CE, potrivit cerințelor procedurale ale Articolului 6 din Directiva „Habitat”. Inițial și această

opinie a fost clasificată ca document confidențial, acțiuni ulterioare în fața CEJ pentru accesul la aceste documente fiind inițiate de organizații neguvernamentale. În plus motivele cruciale de interes public invocate de autoritățile suedeze și necombătute de către CE sunt criticabile în lumina ghidului de aplicare a prevederilor articolului 6(4) din Directiva „Habitat” emis de CE.

Impactul reglementărilor Natura 2000 asupra planurilor/proiectelor, potrivit jurisprudenței CEJ și opiniilor CE

Considerăm că prezintă o deosebită importanță faptul că acțiunile în încălcarea dreptului Uniunii oferă și o procedură necontencioasă, prealabilă, de rezolvare a „disputelor” dintre CE și statele membre cu privire la aplicarea dreptului comunitar, dând posibilitatea rezolvării pe cale amiabilă a divergențelor. Importanța procedurii prealabile rezidă în caracterul confidențial al acesteia, aspect ce duce la facilitarea soluționării amicale, 90% din cele aproape 200 de cazuri pe an fiind rezolvate pe cale amiabilă, înainte de a se sesiza CEJ.

Hotărârea CEJ în constatarea neîndeplinirii obligațiilor asumate de statele membre în Tratat este pur declaratorie. Aceasta doar stabilește existența încălcării, iar în sarcina

autorităților naționale revin măsurile care trebuie luate în vederea executării hotărârii. De asemenea, CEJ nu are competența de a suspenda și anula acțiunile statului atacate prin acțiunea în constatarea încălcării dreptului comunitar și nici de a stabili măsurile concrete la care să fie obligat statul pârât. Hotărârea CEJ va obliga statul în cauză să-și modifice legislația, adaptând-o în mod corespunzător și fără întârzieri măsurilor dispuse. Cu toate că hotărârea CEJ nu se bucură de autoritate de lucru judecat decât între părți, particularii vor putea invoca o regulă comunitară al cărei sens și aplicabilitate au fost definite de CEJ. Hotărârile CEJ au avut un rol important în îmbunătățirea aplicării legislației comunitare în materie de mediu.

Decizii ale CEJ/Opinii ale CE cu privire la aplicarea Art. 6 din Directiva Habitate

1. Cauza C-239/04:

CE împotriva Republicii Portugalia. Neîndeplinirea obligațiilor de către un stat membru - Directiva „Habitat”/CEE - Conservarea habitatelor naturale de faună și floră sălbatică - Articolul 6 alineatul (4) - Aria de protecție specială Castro Verde - Absența soluțiilor alternative.

Situația de fapt, procedura precontencioasă

Construcția autostrăzii A 2 Lisabona - Regiunea Algarve, atribuită în 1997 companiei BRISA, a necesitat elaborarea unui studiu de evaluare adecvată privind impactul proiectului asupra zonei Castro Verde, în scopul autorizării lucrărilor de către autoritățile naționale de resort. În septembrie 1999 studiul de evaluare adecvată privind traseul și rutele adiacente ale autostrăzii a fost înaintat Ministerului Mediului din Portugalia. În aceeași lună regiunea Castro Verde a fost clasificată ca zonă de protecție specială potrivit Directivei 79/409. În ianuarie 2000, Ministerul Mediului a aprobat raportul de evaluare adecvată și a autorizat construcția autostrăzii în forma propusă de constructori. În octombrie 2000, pe baza unei sesizări potrivit căreia Ministerul Mediului a autorizat construcția autostrăzii în pofida efectelor negative ale impactului asupra suprazonei de protecție specială Castro Verde, CE a solicitat Portugaliei expunerea unui punct de vedere în termen de două luni. Observațiile solicitate au fost înaintate CE în decembrie 2000 și ianuarie 2001. În urma analizei observațiilor comunicate de Portugalia, CE a emis o opinie motivată în care a susținut că prin neidentificarea unor soluții alternative constând în rute ocolitoare ale autostrăzii în afara sitului Castro Verde

statul membru a încălcat prevederile art. 6(4) din Directiva Habitate și, de asemenea, a impus Portugaliei adoptarea de măsuri reparatorii în termen de 2 luni de la data notificării.

Întrucât CE nu a fost satisfăcută de măsurile adoptate de Portugalia în termenul notificat, a înaintat CEJ Europene de Justiție o cerere introductivă prin care solicită:

- să constate că prin autorizarea construirii autostrăzii A2, al cărei traseu, inclusiv căi adiacente, traversează Castro Verde SPA, în pofida evaluării negative a impactului asupra mediului și fără identificarea unor soluții alternative, Republica Portugalia nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul Articolului 6(4) al Directivei 92/43/EEC a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a faunei și florei sălbatice, modificată prin Directiva 97/62/CEE din 27 octombrie 1997;
- să oblige Republica Portugalia la plata cheltuielilor de judecată;

La rândul său, Portugalia respinge acțiunea introdusă de către CE și solicită obligarea CE la achitarea cheltuielilor de judecată.

Argumentele părților

CE susține că rezultatele evaluării de mediu indică în mod neîndoielnic faptul că ruta autostrăzii propusă și autorizată de către autoritățile portugheze produce efecte negative semnificative asupra unui număr de 17 specii de păsări listate în Anexa II din Directiva Păsări și implicit asupra habitatului în care acestea trăiesc.

Republica Portugheză obiectează, susținând că abordarea CE are la bază observații cu caracter general extrase dintr-un studiu de evaluare adecvată, fără a demonstra modalitatea prin care traseul autostrăzii produce în fapt efecte negative semnificative asupra mediului înconjurător. În opinia statului membru se impune analizarea impactului negativ potențial asupra Castro Verde SPA în baza efectelor negative deja generate, precum și evaluarea posibilității ca, în fapt, după implementarea autostrăzii, efectele evaluate să nu se producă sau impactul acestora să fie diminuat.

CE apreciază că în baza rezultatelor evaluării Portugalia avea două opțiuni: fie să refuze autorizarea proiectului, fie să autorizeze proiectul cu condiția respectării prevederilor Art. 6(4) din Directiva „Habitat”. În acest sens, Portugalia ar fi trebuit să analizeze posibilitatea unor rute alternative fără impact

Aprecierea instanței

În ceea ce privește autorizarea planurilor sau a proiectelor susceptibile de a afecta direct sau indirect ariile protejate, instanța reține că potrivit art. 6(3) din Directiva „Habitat” autoritățile naționale pot autoriza aceste proiecte/planuri pe baza evaluării corespunzătoare ale cărei rezultate indică în mod neîndoielnic faptul că implementarea planului/proiectului nu va afecta negativ integritatea sitului în cauză.

semnificativ asupra sitului Castro Verde. Mai mult, CE evidențiază faptul că exista posibilitatea implementării unor astfel de rute fără dificultăți tehnice sau costuri financiare nejustificate.

Cu privire la aceste argumente, Portugalia susține că este de datoria CE să propună ruta alternativă și, mai mult, să argumenteze această posibilitate, astfel încât să poată fi demonstrată posibilitatea și viabilitatea implementării unei soluții alternative cu impact diminuat asupra mediului înconjurător. Cu privire la această cerință, CE nu pune la dispoziția CEJ detalii suplimentare. În opinia Portugaliei, soluția invocată de CE nu poate fi considerată o soluție alternativă în lumina prevederilor Articolului 6(4) din Directiva „Habitat”. Astfel, Portugalia consideră că noțiunea de soluție alternativă nu se referă doar la o soluție teoretică a cărei fezabilitate poate fi combătută, ci și la potențialele efecte negative pe care o astfel de soluție le poate produce. Potrivit susținerilor Portugaliei, implementarea rutei indicate de către CE ar produce repercursiuni de natură social-economică și asupra mediului înconjurător mult mai serioase decât proiectul autorizat.

Este evident că potrivit rezultaților evaluării efectuate autoritățile portugheze nu erau îndreptățite să autorizeze construcția autostrăzii A2 și, implicit, să considere că proiectul nu produce efecte negative asupra integrității sitului. Aprecierea potrivit căreia după implementare există posibilitatea ca proiectul să nu producă în fapt efectele preconizate prin evaluare nu este relevantă pentru instanță. Potrivit

hotărârilor anterioare^[1], autoritatea națională trebuie să dovedească dincolo de orice îndoială științifică că activitățile propuse prin proiect/plan nu dăunează integrității sitului la data autorizării și nu în perspectivă.

Articolul 6 alineatul (4) din Directiva „Habitat” prevede că, în cazul în care, în ciuda unui rezultat negativ al evaluării efectuate în temeiul primei teze din articolul 6 alineatul (3) și în lipsa unor soluții alternative, planul sau proiectul trebuie realizat din motive cruciale de interes public major, statul membru ia toate măsurile compensatorii necesare pentru a proteja coerența globală a sistemului Natura 2000. Astfel rezultă că implementarea unui proiect în condițiile articolului 6(4) este condiționat de absența unor soluții alternative.

Hotărârea CEJ

- 1) Prin autorizarea proiectului de construire a autostrăzii A 2, care traversează zona de protecție specială Castro Verde, în pofida rezultatelor negative ale evaluării impactului asupra mediului înconjurător și fără identificarea unor soluții

Cu privire la soluțiile alternative invocate de către CE și respinse de Portugalia, CEJ reține că este de datoria autorităților naționale competente să identifice soluții alternative mai puțin dăunătoare, iar în lipsa acestora să demonstreze lipsa acestor alternative și caracterul necesar al planului sau proiectului în cauză din motive cruciale de interes public major. În cauza prezentă, prin faptul că Portugalia nu a examinat posibilitatea implementării unor soluții alternative, nu este demonstrată lipsa unor alternative mai puțin dăunătoare și totodată nu se impune considerarea motivelor cruciale de interes public care să justifice implementarea proiectului în forma propusă.

- alternative, Republica Portugalia nu și-a îndeplinit obligațiile ce îi revin în temeiul Articolului 6(4) al Directivei „Habitat”;
- 2) Obligă republica Portugalia la plata cheltuielilor de judecată.

Concluzii

Implementarea unui plan sau proiect în temeiul articolului 6 alineatul (4) din Directiva „Habitat” este supusă condiției demonstrării absenței soluțiilor alternative. Prevederile Articolului 6(4) din Directiva „Habitat”, care permite ca un plan sau proiect care a generat o evaluare negativă în temeiul primei teze din aceeași directivă să fie implementat în aceleași condiții reprezintă o derogare de la criteriul de autorizare prevăzut în cea de-a doua teză din articolul 6 alineatul (3) și trebuie supuse unei stricte interpretări. Este evident că atunci când un stat membru implementează

un proiect contrar evaluării negative a impactului asupra mediului și fără să demonstreze absența soluțiilor alternative, nu își îndeplinește obligațiile în temeiul articolului 6 alineatul (4) din Directiva „Habitat”. În plus, pe parcursul efectuării evaluării, este important de amintit că accentul cade asupra „posibilității” unor efecte care pot fi semnificative în perspectiva realizării proiectului - și nu asupra certitudinii în realizarea acestuia.

2. Cauza C 304/05.

CE versus Republica Italiană. Neîndeplinirea obligațiilor de către un stat membru - Directiva „Habitatare”/CEE - Conservarea habitatelor naturale de faună și floră sălbatică - Evaluarea impactului asupra mediului înconjurător

Situația de fapt, procedura precontencioasă și argumentele părților

La 4 Octombrie 1999, autoritățile regionale ale regiunii Lombardia au depus un proiect de lucrări pentru reamenajarea zonei de schi Santa Caterina Valfura, precum și a infrastructurii anexe, în vederea campionatelor mondiale de schi alpin din 2005, în aria de protecție specială IT 2040044, Parco Nazionale dello Stelvio (denumit în continuare „parc”): Proiectul implică realizarea unei piste de schi într-o zonă de schi forestieră, construirea unei telecabine, a unui telescaun cu monocablu, precum și o serie de lucrări strâns legate de reamenajarea preconizată constând în stații de plecare, stadion de schi, parcare, modificarea pistelor existente, construirea unui pod peste râul Frodolfo și a unui refugiu, inclusiv a unor drumuri de deservire și instalații de zăpadă artificială.

La nivel național, parcul a fost creat prin Legea nr. 740/1935, în scopul de a proteja și promova flora, de a spori fauna și de a ocroti formațiunile geologice speciale, precum și frumusețea peisajelor. În 1998, parcul a fost clasificat ca SPA, fiind desemnat cu numărul IT 2040044 în capitolul „Regione Lombardia”. În anul 2000, autoritățile din Lombardia, pe baza unui studiu realizat de către un arhitect la solicitarea contractorilor, a emis un aviz favorabil privind compatibilitatea proiectului cu mediul, sub rezerva respectării unor condiții cu caracter general și a unor condiții specifice privind realizarea diverselor elemente ale

proiectului. În decretul de autorizare se impune verificarea respectării condițiilor respective, a anumitor interdicții și a compensațiilor prevăzute în domeniul mediului.

În cadrul studiului, în baza căruia autoritățile regionale au emis avizul favorabil, efectele asupra mediului referitoare la măsuri de moderare, compensare și monitorizare a efectelor lucrărilor prevăzute asupra diverselor componente de mediu au fost examinate în mod sumar. Elementele *floră, vegetație și habitate* nu au fost analizate decât în mod punctual, iar o serie de posibile consecințe asupra speciilor nu au fost luate în considerare.

Pe scurt, studiul stipulează o serie de condiții și măsuri compensatorii pentru lucrările preconizate, printre care menționăm:

- în ceea ce privește hidrogeologia, vor trebui analizate problemele referitoare la consecințele realizării pistelor de schi și la impactul șantierelor asupra regimului hidrogeologic al teritoriului în Valle dell’Alpe și asupra versantului sud al Costa Sobretta;
- vor trebui realizate analize specifice privind regimul hidrogeologic și geomecânica, cu studii privind circulația apelor subterane;
- va trebui realizată o verificare corespunzătoare a alterării valorilor geomorfologice ale aflorimentelor situate pe stânci.

În septembrie 2000, regiunea Lombardia a însărcinat *Instituto di Ricerca per l'Ecologia e l'Economia Applicate alle Aree Alpine* (Institutul de Cercetare pentru Ecologie și Economie Aplicate Regiunilor Alpine, denumit în continuare „IREALP”) să elaboreze un raport referitor la evaluarea efectelor proiectului respectiv asupra mediului. În septembrie 2002, IREALP a făcut public raportul său privind evaluarea efectelor măsurilor preconizate. Acest raport menționa, printre principalele efecte ale proiectului în faza lucrărilor: *„reducerea habitatului forestier ce adăpostește cuiburile speciilor care prezintă un interes pentru conservare o regenerare lentă”*. Din concluziile raportului elaborat de IREALP rezultă că liniile directoare pe care studiul le-a putut lua în considerare nu erau încă definite complet, ci făceau obiectul unei evaluări progresive, în special pe baza cunoștințelor și a datelor precise care apăreau în cursul procesului de realizare a proiectului respectiv. Se mai arăta, totodată, că raportul reprezenta prilejul de a introduce alte propuneri de îmbunătățire a bilanțului de mediu al gestionării întregului domeniu de schi. Raportul nu conținea informațiile și concluziile necesare pentru a putea fi considerat un studiu de evaluarea a impactului asupra mediului, fiind mai degrabă un document orientativ, care punea în evidență riscuri și furniza sugestii pentru a soluționa problemele, decât o evaluare exactă a impactului pe care lucrările preconizate îl vor avea asupra mediului, specificând în mod clar că: *„aprecieri mai exacte ale acestui impact [...] vor putea fi furnizate în viitor, în cadrul studiilor referitoare la impactul asupra mediului care vor însoți evoluția liniilor directoare actuale [...]”*.

La 14 februarie 2003, autoritățile locale au emis o autorizație privind proiectul de extindere și amenajare a pistelor de schi alpin, precum și a infrastructurii anexe în localitatea Santa Caterina Valfurva (denumită în continuare „autorizația din 14 februarie 2003”). Autorizația menționată era condiționată de respectarea unor condiții și cerințe, fiind valabilă atât timp cât subzista o conformitate cu raportul.

Începând cu luna februarie 2003, au fost tăiați aproape 2500 de arbori pe o suprafață de 50 de metri lățime și 500 de metri lungime, iar amenajarea pistelor și a infrastructurii de schi în interiorul ariei de protecție specială IT 2040044 a avut ca efect scindarea completă a habitatului păsărilor prezente în acest sit.

La 19 iunie 2003, în urma recomandărilor din raportul elaborat de IREALP, a fost publicat un nou proiect, însoțit de un studiu complementar al comunei Valfurva privind impactul de mediu. În iulie 2003 a fost inițiată o procedură de evaluare a impactului asupra mediului. Aceasta a fost finalizată printr-un aviz referitor la partea proiectului situată între Plaghera, Costa Sobretta și Valle dell'Alpe.

La 20 august 2003, autoritățile locale au emis un aviz negativ privind compatibilitatea proiectului cu mediul, ca urmare a nerespectării recomandărilor expuse în raportul elaborat de IREALP. La 16 octombrie 2003, a fost semnat un acord între regiunea Lombardia, autoritățile de resort, comitetul organizator al campionatelor mondiale de schi și responsabilul programului-cadru referitor la proiect pentru a pune la punct elementele controversate ale acestuia. Acest acord prevedea:

- determinarea modalităților de obținere a avizelor în vederea finalizării procedurilor regionale de evaluare;
- adoptarea unei viziuni de ansamblu a intervențiilor supuse verificării, coordonând procedurile respective în măsura posibilului;
- garantarea respectării condițiilor stabilite de consiliul director al Consorzio;
- confirmarea localizării stației intermediare în Plaghera și a refugiului în Valle dell'Alpe;
- reverificarea și adaptarea proiectelor privind intervențiile asupra sitului Santa Caterina-Plaghera în funcție de cerințele de control stabilite de Consorzio.

Prin Decretul nr. 20789 din 28 noiembrie 2003, regiunea Lombardia a constatat că proiectul de reamenajare a instalațiilor de urcare și a serviciilor anexe pe teritoriul comunei Valfurva era compatibil cu mediul înconjurător specific ariei de protecție specială IT 2040044.

La data de 19 decembrie 2003, CE a invitat Republica Italiană să îi comunice observațiile cu privire la situația ariei de protecție specială IT 2040044. Întrucât nu a primit niciun răspuns la această scrisoare, CE a adresat Republicii Italiene un aviz motivat datat 9 iulie 2004. Republica Italiană a răspuns motivelor formulate de CE prin transmiterea mai multor comunicări ministeriale. Considerând că răspunsurile furnizate nu erau satisfăcătoare, CE a introdus prezenta cerere introductivă.

Prin cererea introductivă, CE solicită CEJ să constate că, în cadrul proiectului referitor la extinderea și amenajarea zonei de schi

Santa Caterina Valfurva și la realizarea unor infrastructurii anexe în vederea campionatelor mondiale de schi alpin din 2005 în aria de protecție specială IT 2040044, Parco Nazionale dello Stelvio:

- prin faptul că a autorizat măsuri de natură să aibă un impact semnificativ asupra ariei menționate fără a supune unei evaluări corespunzătoare efectele acestora asupra sitului respectiv în raport cu obiectivele de conservare a ariei respective și, în orice caz, fără a respecta prevederile care nu permit realizarea unui proiect, în pofida unui rezultat negativ al evaluării efectelor și în lipsa altor soluții, decât pentru motive cruciale de interes public major și numai după adoptarea și comunicarea către CE a oricărei măsuri compensatorii necesare pentru a proteja coerența globală a sistemului Natura 2000;
- prin faptul că nu a adoptat măsuri pentru a evita deteriorarea habitatelor naturale și a habitatelor speciilor, precum și perturbările speciilor pentru care a fost desemnată această arie și
- prin faptul că nu a conferit ariei respective un statut juridic de protecție de natură să asigure în special supraviețuirea și reproducerea speciilor de păsări menționate în anexa I la Directiva „Păsări”, precum și reproducerea, schimbarea penelor și migrarea speciilor migratoare care nu sunt menționate în anexa respectivă și care apar în mod regulat, Republica Italiană nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 6 alineatele (2)-(4) și al articolului 7 din Directiva „Habitat”.

Argumentele părților

Cu privire la primul motiv, întemeiat pe încălcarea prevederilor coroborate ale articolului 6 alineatul (3) și ale articolului 7 din Directiva „Habitat”

CE consideră că autorizația din 14 februarie 2003 nu se baza pe o evaluare corespunzătoare a efectelor de mediu determinate de extinderea pistelor de schi și de construirea infrastructurii anexe. CE subliniază că raportul elaborat de IREALP nu conține o evaluare corespunzătoare a efectelor lucrărilor preconizate asupra ariei de protecție specială IT 2040044 și arată că aria menționată adăpostește numeroase specii protejate de păsări, după cum reiese din datele care figurează în *Atlas of European Breeding Birds*. CE observă, în plus, că în măsura în care raportul elaborat de IREALP include recomandări utile, acestea nu au fost luate în considerare în mod corespunzător în cadrul autorizației din 14 februarie 2003.

CE concluzionează că autorizația menționată a fost acordată fără ca autoritățile naționale să fi dobândit certitudinea că lucrările preconizate erau lipsite de efecte negative asupra integrității ariei respective de protecție specială.

Aprecierea CEJ

Cu titlu preliminar, trebuie să se constate că părțile sunt de acord asupra faptului că lucrările de amenajare a pistelor de schi și de construire a infrastructurii anexe erau de natură a da naștere obligației de a realiza o evaluare prealabilă a efectelor asupra mediului, în conformitate cu articolul 6 alineatul (3) din Directiva „Habitat”, potrivit căruia orice plan sau proiect care nu are o legătură directă

Republica Italiană susține că trebuie distinse două tipuri de lucrări, și anume, pe de o parte, lucrările pentru care a avut loc procedura de evaluare a efectelor asupra mediului și pentru care au fost indicate măsurile ce trebuie adoptate pentru a limita aceste efecte și, pe de altă parte, lucrările pentru care au fost prevăzute ajustări, pe baza raportului elaborat de IREALP. Republica Italiană arată că pentru prima categorie de lucrări trebuie să se determine dacă autoritățile competente au procedat la o evaluare a intereselor de mediu existente în aria de protecție specială IT 2040044. Pentru celelalte lucrări ar trebui să se verifice dacă s-a derulat aceeași procedură și dacă trimiterea la o fază ulterioară de definitivare a proiectului pentru determinarea măsurilor de reducere a repercusiunilor asupra mediului este conformă cu Directiva „Habitat”.

Republica Italiană susține că Decretul regional nr. 13879 din 30 mai 2000 a fost adoptat după o analiză a elementelor de referință prevăzute în această directivă, rezultând că evaluarea care stă la baza acestui decret este vitală pentru orice decizie ulterioară de autorizare.

cu sau nu este necesar pentru gestionarea sitului, dar care ar putea afecta în mod semnificativ aria respectivă, nu este autorizat decât în măsura în care nu va avea efecte negative asupra integrității acestui sit.

În ceea ce privește noțiunea „*evaluare corespunzătoare*” în sensul articolului 6 alineatul (3) din Directiva „Habitat”, se impune să se

arate că aceasta din urmă nu definește nicio metodă specifică pentru realizarea unei astfel de evaluări.

În ceea ce privește elementele pe baza cărora autoritățile competente pot dobândi certitudinea necesară, CEJ a precizat că nu trebuie să existe nicio îndoială rezonabilă din punct de vedere științific, considerându-se că autoritățile respective trebuie să se bazeze pe cele mai bune cunoștințe științifice în domeniu, în sensul studiilor de evaluare a impactului asupra mediului înconjurător.

În acest sens, CEJ reține că studiul efectuat de un arhitect pentru contractori în anul 2000 nu reprezintă o evaluare corespunzătoare pe care autoritățile naționale se puteau întemeia în vederea acordării autorizației pentru lucrările în litigiu în conformitate cu articolul 6 alineatul (3) din Directiva „Habitat”, din cauza caracterului sumar și punctual al analizei repercusiunilor de mediu ale extinderii pistelor de schi și ale construirii infrastructurii anexe.

În ceea ce privește raportul elaborat de IREALP prezentat în 2002, CEJ apreciază că nici raportul elaborat de IREALP nu poate fi considerat o

evaluare corespunzătoare a efectelor lucrărilor în litigiu asupra ariei de protecție specială IT 2040044, întrucât acesta conține numeroase constatări cu caracter preliminar și nu cuprinde concluzii definitive, fiind conceput ca un studiu preliminar, prilej de a formula alte propuneri de îmbunătățire a bilanțului de mediu al operațiunilor preconizate.

Atât studiul din 2000, cât și raportul din 2002 sunt caracterizate de lacune și de lipsa unor constatări și concluzii complete, precise și definitive, de natură să înlăture orice îndoială științifică rezonabilă cu privire la efectele lucrărilor preconizate asupra ariei de protecție specială în cauză. Pentru ca autoritățile competente să fi fost în măsură să dobândească certitudinea necesară pentru a lua decizia de autorizare a lucrărilor respective erau indispensabile constatări și concluzii de o asemenea natură.

În aceste condiții, autorizația din 14 februarie 2003 nu era conformă cu articolul 6. Prin urmare, se impune să se considere că a fost probată neîndeplinirea obligațiilor care rezultă din articolul 6 alineatul (3) din Directiva „Habitat”.

Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe încălcarea prevederilor coroborate ale articolului 6 alineatul (4) și ale articolului 7 din Directiva „Habitat”

Argumentele părților

CE consideră că era evident că lucrările preconizate riscau să aibă efecte negative grave asupra integrității ariei respective și ar fi trebuit luate în considerare alternative ale lucrărilor preconizate. În acest sens se menționează faptul că Decretul regional nr. 13879 din 30 mai 2000 ar fi evocat posibilitatea de a nu

amenaja noi piste de schi, ci mai degrabă de a menține traseul actual în măsura posibilului, însă ulterior a înlăturat această alternativă. CE deduce din aceasta că proiectul a fost autorizat, deși existau alte soluții mai puțin prejudiciabile pentru mediul înconjurător specific ariei respective, care totuși nu au fost luate în

considerare de autoritățile naționale.

CE arată că realizarea lucrărilor nu se justifică prin motive cruciale de interes public major și, în plus, nu ar fi fost prevăzută nicio măsură compensatorie.

Republica Italiană susține că lucrările în litigiu au făcut obiectul unei duble proceduri de autorizare în temeiul Decretului regional

Aprecierea CEJ

Luând în considerare temeinicia motivului întemeiat pe încălcarea articolului 6 alineatul (3) din Directiva „Habitat”, trebuie să se stabilească dacă autorizația din 14 februarie 2003 era conformă cu obligațiile prevăzute la articolul 6 alineatul (4) din directivă.

Această dispoziție prevede că, în cazul în care, în pofida unui rezultat negativ al evaluării efectuate în conformitate cu articolul 6 alineatul (3) prima teză din această directivă, planul sau proiectul trebuie realizat din motive cruciale de interes public major, inclusiv din rațiuni de ordin social sau economic, și în lipsa unei soluții alternative, statul membru ia toate măsurile compensatorii necesare pentru a proteja coerența globală a sistemului Natura 2000. După cum a subliniat CEJ în Cauza C-239/04, articolul 6 alineatul (4) din directiva menționată trebuie să facă obiectul unei interpretări stricte, având în vedere că reprezintă o dispoziție derogatorie de la criteriul autorizării prevăzut în a doua teză a alineatului (3) al respectivului articol.

În plus, se impune să se arate că articolul 6 alineatul (4) din Directiva „Habitat” nu este aplicabil decât după ce efectele unui plan sau ale unui proiect au fost analizate în conformitate

nr. 13879 din 30 mai 2000, completat cu un aviz favorabil ulterior al Consiliului Regional din Lombardia, respectiv în temeiul Decretului regional nr. 20789 din 28 noiembrie 2003. Republica Italiană precizează că autoritățile competente au dobândit convingerea că era necesar să fie supuse evaluării efectelor de mediu toate lucrările, inclusiv cele autorizate prin decretul regional menționat.

cu articolul 6 alineatul (3) din această directivă. Într-adevăr, cunoașterea acestor efecte în raport cu obiectivele de conservare referitoare la situl respectiv reprezintă o condiție prealabilă indispensabilă pentru aplicarea articolului 6 alineatul (4) menționat, întrucât, în lipsa acestor elemente, nu poate fi evaluată nicio condiție de aplicare a acestei dispoziții derogatorii. Analizarea unor eventuale motive cruciale de interes public major și a existenței unor alternative mai puțin prejudiciabile necesită o punere în balanță în raport cu efectele negative produse asupra sitului de planul sau proiectul avut în vedere. În plus, pentru a determina natura unor eventuale măsuri compensatorii, trebuie identificate cu precizie efectele negative produse asupra sitului respectiv.

Din considerațiile de mai sus reiese că autoritățile naționale nu dispuneau de aceste date în momentul în care a fost luată decizia de a acorda autorizația din 14 februarie 2003. Rezultă că această autorizație nu se poate întemeia pe articolul 6 alineatul (4) din Directiva „Habitat”. În consecință, autorizația din 14 februarie 2003 nu era conformă cu articolul 6 alineatul (4) din Directiva „Habitat”. Prin urmare, acțiunea CE este întemeiată și cu privire la acest punct.

Cu privire la al treilea motiv, întemeiat pe încălcarea prevederilor coroborate ale articolului 6 alineatul (2) și ale articolului 7 din Directiva „Habitat”

Argumentele părților

CE arată că autoritățile naționale nu erau abilitate să acorde autorizația pentru lucrările de extindere și de amenajare a zonei de schi alpin în măsura în care aceste lucrări erau de natură să aibă efecte negative grave în privința integrității parcului. De asemenea, subliniază că zona respectivă a suferit o degradare semnificativă ca urmare a lucrărilor autorizate de Consorzio.

Republica Italiană arată că faptul că realizarea lucrărilor în litigiu a implicat anumite aspecte critice și că acestea nu au fost încă

remediate nu înseamnă că intervențiile precizate nu au fost corect evaluate. Într-adevăr, atunci când sunt necesare lucrări publice care implică efecte negative asupra mediului, dispozițiile Directiva „Habitat” nu ar implica o interdicție de a realiza aceste lucrări, ci obligația de a adopta măsuri compensatorii adecvate. Republica Italiană apreciază că astfel de măsuri trebuie puse în aplicare, în funcție de posibilități, înainte, în cursul și după realizarea lucrărilor respective.

Aprecierea CEJ

Pentru a determina temeinicia motivului invocat, se impune să se examineze dacă activitățile care au efecte negative asupra unei arii de protecție specială pot încălca atât articolul 6 alineatele (3) și (4) din Directiva „Habitat”, după cum s-a constatat mai sus.

În această privință, este necesar să se observe că această ultimă dispoziție stabilește obligația statelor membre de a lua măsuri de protecție corespunzătoare pentru a evita deteriorări, precum și perturbări care ar putea fi relevante în sensul obiectivelor Directivei Habitat. În ceea ce privește prezenta cauză, se impune să se amintească faptul că au fost

tăiați aproape 2 500 de arbori într-un masiv forestier din interiorul ariei respective, care reprezintă habitatul pentru mai multe specii de păsări protejate.

Este necesar să se constate că lucrările menționate și repercusiunile asupra ariei de protecție specială IT 2040044 care au rezultat din acestea erau incompatibile cu statutul juridic de protecție de care ar fi trebuit să beneficieze aria respectivă în temeiul articolului 6 alineatul (2) din Directiva „Habitat”. Prin urmare, se impune admiterea acțiunii CE și cu privire la acest aspect.

Cu privire la al patrulea motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 4 alineatele (1) și (2) din Directiva „Păsări” CEJ respinge acțiunea CE

Hotărârea CEJ

Pentru aceste motive CEJ (Camera a patra) declară și hotărăște:

- (1) prin faptul că a autorizat măsuri de natură să aibă un impact semnificativ asupra ariei de protecție specială IT 2040044, Parco Nazionale dello Stelvio, fără a supune unei evaluări corespunzătoare efectele acestora în raport cu obiectivele de conservare a ariei respective;
- (2) prin faptul că a autorizat astfel de măsuri fără a respecta prevederile care nu permit realizarea unui proiect, în pofida unui rezultat negativ al evaluării efectelor și în lipsa altor soluții, decât pentru motive cruciale de interes public major și aceasta numai după adoptarea și comunicarea către CE a oricărei măsuri compensatorii necesare pentru a proteja coerența globală

Concluzii

Speța prezentată mai sus, invocată ulterior în mod frecvent în jurisprudența CEJ, ilustrează faptul că dispozițiile articolului 6, alineat 4 își găsesc aplicare numai după ce efectele proiectului au fost cercetate potrivit articolului 6 alineatul (3) din Directiva „Habitat” și, prin urmare, acestea sunt stabilite în măsura în care această constatare este posibilă din punct de vedere științific.

Cunoașterea efectelor negative, în baza unor studii științifice elaborate pentru și în scopul obiectivelor de conservare impuse de reglementările comunitare, reprezintă o condiție prealabilă esențială pentru aplicarea articolului 6 alineatul (4) din Directiva „Habitat”, întrucât, în caz contrar, niciuna dintre condițiile

a sistemului Natura 2000, și

- (3) prin faptul că s-a abținut să adopte măsuri pentru a evita deteriorarea habitatelor naturale și a habitatelor speciilor, precum și perturbările speciilor pentru care a fost desemnată aria de protecție specială IT 2040044, Parco Nazionale dello Stelvio,

Republica Italiană nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 6 alineatele (2)~(4) din Directiva „Habitat” coroborat cu articolul 7 din această directivă, precum și cu articolului 4 alineatele (1) și (2) din Directiva „Păsări”.

- 1) Respinge acțiunea cu privire la restul motivelor;
- 2) Obligă Republica Italiană la plata cheltuielilor de judecată.

de aplicare a acestei norme de excepție nu poate fi examinată. Dacă există îndoieli privind importanța efectelor, atunci trebuie efectuată o evaluare corespunzătoare pentru a asigura că efectele potențiale pot fi studiate în întregime. Lipsa de informații sau date nu poate fi invocată drept motiv pentru neefectuarea unei evaluări corespunzătoare. Existența alternativelor mai puțin prejudiciabile pentru sit poate fi analizată, de asemenea, numai având în vedere atingerea adusă sitului stabilită prin studiul de evaluare adecvată. În ceea ce privește măsurile compensatorii, acestea presupun cunoașterea efectelor negative care trebuie să fie compensate, potrivit concluziilor studiului.

3. Cauza C-2/10:

Azienda Agro-Zootecnica Franchini Sarl, Eolica di Altamura Srl împotriva Regione Puglia. Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea Directivei „Habitat” - Directivei „Păsări” - Arie speciale de conservare care fac parte din rețeaua ecologică europeană Natura 2000 - Directivele 2009/28/CE și 2001/77/CE - Surse regenerabile de energie - Norme naționale - Interdicție de instalare a generatoarelor eoliene care nu sunt destinate consumului propriu - Lipsa evaluării efectelor proiectului asupra mediului”

Acțiunea principală în fața instanțelor naționale și întrebarea preliminară

Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Azienda Agro Zootecnica Franchini Sarl (denumită în continuare „Azienda Agro Zootecnica Franchini”) și Eolica di Altamura Srl (denumită în continuare „Eolica di Altamura”), pe de o parte, și Regione Puglia, pe de altă parte, cu privire la refuzul acordării autorizației pentru instalarea de generatoare eoliene, care nu sunt destinate consumului propriu, pe terenuri situate în perimetrul Parcului național Alta Murgia, arie protejată și clasificată ca sit de importanță comunitară (denumit în continuare „SCI”) și arie de protecție specială avifaunistică (denumită în continuare „SPA”) care face parte din rețeaua ecologică europeană Natura 2000 (denumită în continuare „Natura 2000”), în condițiile în care nu fusese efectuată nicio evaluare prealabilă a efectelor proiectului asupra mediului în situl vizat în mod specific.

Societatea Eolica di Altamura declară că a achiziționat de la societatea Alburni Srl drepturile privind un proiect de înființare a unui parc eolian, care nu este destinat consumului propriu, pe terenuri care aparțin societății Azienda Agro-Zootecnica Franchini și care sunt incluse în perimetrul Parcului național Alta Murgia, arie protejată și clasificată ca SCI și SPA. Atât cererea privind lipsa unei opoziții

prealabile a organismului însărcinat cu administrarea parcului, cât și cererea de compatibilitate cu mediul depusă la Regione Puglia au fost respinse prin decizia din 1 septembrie 2006 a organismului însărcinat cu administrarea parcului, respectiv prin decizia din 4 iulie 2007 adoptată de Regione Puglia.

Refuzul opus de aceasta din urmă a fost motivat prin invocarea dispozițiilor regionale relevante potrivit cărora, pe de o parte, în ceea ce privește alegerea amplasamentului generatoarelor eoliene, siturile SCI și SPA prevăzute de Directiva „Habitat” și de Directiva „Păsări” sunt total „necorespunzătoare” și, pe de altă parte, în lipsa unui plan de reglementare a instalațiilor eoliene, SCI și SPA mai sus menționate sunt considerate situri „neadaptate”.

Potrivit reglementărilor naționale *Construirea și exploatarea instalațiilor de producere a electricității alimentate de surse regenerabile [...] fac obiectul unei autorizații unice, eliberate de regiunea sau de provinciile delegate, cu respectarea reglementărilor în vigoare în materie de protecție a mediului, de protecție a peisajului și a patrimoniului istoric și artistic, care constituie, dacă este necesar, o derogare de la legislația în materie de urbanism [...].* Mai mult, la nivel național în

conformitate cu articolele 6 și 7 din Directiva „Habitat”, precum și cu articolele 4 și 6 din regulamentul de punere în aplicare, prevăzut de Decretul nr.357 al Președintelui Republicii din 8 septembrie 1997, cu modificările ulterioare [...], instalarea generatoarelor eoliene care nu sunt destinate consumului propriu este interzisă în SCI și în SPA care fac parte din rețeaua [...] Natura 2000 [...].

Societățile Azienda Agro Zootecnica Franchini și Eolica di Altamura au formulat o acțiune la *Tribunale amministrativo regionale per la Puglia* împotriva deciziilor de refuz și a normelor administrative relevante ale Regiunii Puglia. Prin decizia din 17 septembrie 2008, această instanță a admis acțiunea și, în consecință, a anulat normele administrative prin care Regione Puglia prevăzuse interdicția absolută de a înființa instalații eoliene în SCI și SPA prevăzute de Directiva „Habitat” și de Directiva „Păsări”.

În acțiunea principală aflată pe rolul instanței naționale, societățile Azienda Agro Zootecnica Franchini și Eolica di Altamura urmăresc astfel anularea deciziilor prin care este interzisă înființarea de noi instalații eoliene în toate SPA care constituie rețeaua Natura 2000, inclusiv într-o zonă tampon de 500 de metri. Aceste societăți invocă în special o încălcare a principiilor prevăzute de Directiva 2001/77.

Regione Puglia a solicitat respingerea acțiunii ca inadmisibilă și nefondată. În cursul acțiunii principale, a intrat în vigoare Legea regională nr. 31 care prevede interdicția de a construi noi instalații eoliene, care nu sunt destinate consumului propriu, în toate siturile din rețeaua

Natura 2000, cu alte cuvinte și în siturile de importanță comunitară desemnate în conformitate cu Directiva Habitat. Instanța națională consideră că articolul 2 alineatul 6 din legea regională menționată este de imediată aplicare pentru proiectul de parc eolian prezentat de societățile Azienda Agro-Zootecnica Franchini și Eolica di Altamura. Astfel, această dispoziție se aplică cererii de autorizare și de compatibilitate cu mediul depusă de aceste societăți de la intrarea în vigoare cu legislația națională, independent de orice evaluare specifică a impactului sau a efectului asupra mediului. În aceste condiții, Tribunalul Administrativ din Puglia, a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Dispozițiile coroborate ale articolului 1 alineatul 1226 din Legea nr. 296 [...], ale articolului 5 alineatul 1 din Decretul [...] din 17 octombrie 2007 și ale articolului 2 alineatul 6 din Legea [regională] nr. 31 [...] sunt compatibile cu dreptul [Uniunii] și în special cu principiile care decurg din Directivele 2001/77[...] și 2009/28[...] și din Directiva [păsări] și din Directiva [habitat], în măsura în care interzic în mod absolut și nediferențiat amplasarea de generatoare eoliene care nu sunt destinate consumului propriu în cadrul SCI și SPA care constituie rețeaua [Natura 2000], în loc să prevadă realizarea unei evaluări adecvate a efectelor asupra mediului care să analizeze impactul proiectului avut în vedere asupra sitului vizat în mod specific de această intervenție?” având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 267 Tratatul UE de Tribunale amministrativo regionale per la Puglia (Italia).

Cu privire la întrebarea preliminară

În cadrul unei trimiteri preliminare, deși nu este de competența CE să se pronunțe cu privire la compatibilitatea cu dreptul UE a unei dispoziții naționale, aceasta este totuși competentă să furnizeze toate elementele de interpretare a dreptului UE care sunt de natură să permită instanței naționale să aprecieze această compatibilitate în vederea soluționării cauzei supuse judecății sale. Din această perspectivă, trebuie să se considere

că instanța de trimitere solicită CE, în esență, să stabilească dacă Directiva „Habitat”, Directiva „Păsări” și Directivele 2001/77 și 2009/28 trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări care interzice instalarea de generatoare eoliene care nu sunt destinate consumului propriu în situri din rețeaua Natura 2000, fără nicio evaluare prealabilă a efectelor proiectului asupra mediului în situl vizat în mod specific.

Cu privire la interpretarea Directivei Habitat și a Directivei Păsări

Pentru a răspunde la întrebarea adresată, trebuie să se examineze în primul rând dacă Directiva Păsări și Directiva Habitat, mai precis articolul 6 alineatul (3) din aceasta din urmă, se opun unei reglementări precum cea în cauză în acțiunea principală.

CE și Regione Puglia contestă această argumentație. Acestea susțin că articolul 6 alineatul (3) din Directiva „Habitat” nu este aplicabil atunci când un plan sau un proiect este interzis într-o arie care face parte din rețeaua Natura 2000, indicând faptul că, dacă anumite activități pot fi autorizate în interiorul siturilor care fac parte din rețeaua menționată, nu înseamnă totuși că aceste intervenții trebuie să aibă întotdeauna loc. CE amintește că potrivit legislației uniunii este permis statelor membre să mențină sau să stabilească, cu anumite condiții, măsuri de protecție a mediului mai stricte decât cele ale uniunii.

În opinia societăților reclamante, acest tip de reglementare nu respectă sistemul instituit prin Directiva „Habitat”, acestea susținând că regimul de protecție instituit de aceste directive nu interzice orice activitate în interiorul siturilor care fac parte din rețeaua Natura 2000, ci doar condiționează autorizarea activităților menționate de efectuarea unei evaluări prelabile a efectelor asupra mediului în temeiul articolului 6 alineatul (3) din Directiva „Habitat”. O reglementare precum cea în cauză în acțiunea principală, care interzice în mod absolut instalarea de noi generatoare eoliene în siturile care fac parte din rețeaua menționată fără nicio evaluare prealabilă a planului sau a proiectului într-un anumit sit, ar avea drept consecință golirea de orice conținut a sistemului prevăzut de Directiva „Habitat” și de Directiva „Păsări”, respectiv rețeaua Natura 2000.

Reclamantele din acțiunea principală susțin că obiectivul privind dezvoltarea de noi surse de energie și energii regenerabile, astfel cum este prevăzut în Tratatul UE, ar trebui să prevaleze față de obiectivele de protecție a mediului urmărite de Directiva „Habitat” și de Directiva „Păsări”.

Nu este mai puțin adevărat că măsurile de protecție mai stricte puse în aplicare prin reglementarea națională și regională în cauză în acțiunea principală trebuie să respecte de asemenea celelalte dispoziții ale Tratatului UE.

Aprecierile CEJ

Potrivit jurisprudenței constatate declanșarea mecanismului de protecție a mediului prevăzut la articolul 6 alineatul (3) din Directiva „Habitat” impune existența unei probabilități sau a unui risc ca un plan sau un proiect să afecteze situl respectiv în mod semnificativ. Prin urmare, rezultă că legiuitorul a intenționat să creeze un mecanism de protecție care nu este declanșat decât în cazul unui plan sau al unui proiect care prezintă un risc pentru un sit care face parte din rețeaua Natura 2000.

În cazul interdicției instituite de autoritățile italiene, o asemenea reglementare presupune interdicția de a construi noi generatoare eoliene care nu sunt destinate consumului propriu în cadrul oricărui sit care face parte din rețeaua Natura 2000. Această reglementare are drept consecință respingerea automată a oricărui plan sau a oricărui proiect care are ca obiect o nouă instalație eoliană în unul dintre aceste situri, fără să fie efectuată o evaluare a efectelor asupra mediului ale planului sau proiectului specific în situl concret. Prin urmare reglementarea în cauză stabilește un regim de protecție a siturilor care fac parte din rețeaua Natura 2000 mai strict decât cel instituit de Directiva „Habitat” și de Directiva „Păsări”. Cu privire la acest aspect, jurisprudența CEJ a stabilit „în cadrul politicii comunitare a mediului, dacă o măsură națională urmărește aceleași obiective cu cele ale unei directive, articolul 176 CE prevede și autorizează depășirea cerințelor minime stabilite în

respectiva directivă în condițiile prevăzute la acest articol”.

În speța prezentă, reglementarea disputată în acțiunea principală urmărește aceleași obiective ca Directiva „Habitat”, însă în măsura în care stabilește un regim mai strict decât cel instituit prin articolul 6 din această directivă, reglementarea reprezintă o măsură de protecție mai strictă în sensul articolului 193 Tratatului UE și implică obligația de a notifica CE măsurile de protecție mai stricte pe care intenționează să le mențină sau să le stabilească în materie de mediu, dar nu condiționează punerea în aplicare a măsurilor avute în vedere de acordul sau de lipsa unei opoziții din partea CE.

Din documentele prezente în dosar nu rezultă că guvernul italian a notificat CE aceste măsuri conform articolului 193 al Tratatului UE. Lipsa notificării nu determină, prin ea însăși, nelegalitatea măsurilor de protecție mai stricte adoptate.

CEJ apreciază că Directiva „Păsări” și Directiva „Habitat”, în special articolul 6 alineatul (3) din aceasta din urmă nu se opun unei măsuri naționale de protecție mai stricte care prevede interdicția absolută de a înființa instalații eoliene care nu sunt destinate consumului propriu în interiorul ariilor aparținând rețelei Natura 2000, fără nicio evaluare a efectelor asupra mediului ale proiectului sau planului specific în situl vizat care face parte din rețeaua menționată.

Cu privire la interpretarea Directivelor 2001/77 și 2009/28

CEJ a examinat dacă Directivele 2001/77 și 2009/28 trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări precum cea în cauză în acțiunea principală. În acest scop, articolul

6 alineatul (1) din Directiva 2001/77 obligă statele membre să evalueze cadrul legislativ și normativ privind procedurile administrative, în special de autorizare, aplicabile instalațiilor

de producere a electricității din surse regenerabile de energie. Această procedură de evaluare vizează obiective de raționalizare și de reducere a obstacolelor administrative, precum și asigurarea faptului că normele sunt obiective, transparente și nediscriminatorii.

Reclamantele din acțiunea principală au susținut, pe de altă parte, că o asemenea reglementare ar prezenta un caracter discriminatoriu în ceea ce privește instalațiile eoliene în raport cu alte activități industriale supuse regimului de evaluare prealabilă instituit de articolul 6 alineatul (3) din Directiva „Habitare”.

În această privință, trebuie remarcat, mai întâi, că o interdicție totală de a construi noi generatoare eoliene în siturile Natura 2000, care rezultă dintr-o dispoziție legislativă, nu este contrară obiectivelor de raționalizare și de reducere a obstacolelor administrative și reprezintă în principiu o procedură suficient de transparentă și obiectivă. Astfel, trebuie amintit că principiul proporționalității prevăzut la articolul 13 din Directiva 2009/28, care se numără printre principiile generale

Hotărârea CEJ

Directiva „Habitare”, Directiva „Păsări”, Directiva 2001/77/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 27 septembrie 2001 privind promovarea electricității produse din surse de energie regenerabile pe piața internă a electricității și Directiva 2009/28/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, de modificare și ulterior de abrogare a Directivelor 2001/77/

ale dreptului UE, impune ca măsurile adoptate de statele membre în acest domeniu să nu depășească limitele a ceea ce este adecvat și necesar pentru realizarea obiectivelor legitime urmărite de reglementarea în cauză, fiind stabilit că, atunci când este posibilă alegerea între mai multe măsuri adecvate, trebuie să se recurgă la cea mai puțin constrângătoare și că inconveniente cauzate nu trebuie să fie disproporționate în raport cu scopurile vizate. CEJ reține că este de competența instanței de trimitere să verifice proporționalitatea măsurii naționale în cauză.

În continuare, în ceea ce privește caracterul discriminatoriu al măsurii, trebuie amintit că interdicția discriminării prevăzută la articolul 6 alineatul (1) din Directiva 2001/77 nu este decât expresia specifică a principiului general al egalității, care face parte din principiile fundamentale ale dreptului UE și care interzice ca situații comparabile să fie tratate în mod diferit sau ca situații diferite să fie tratate în același mod, cu excepția cazului în care astfel de tratamente sunt justificate în mod obiectiv.

CE și 2003/30/CE, trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări care interzice instalarea de generatoare eoliene care nu sunt destinate consumului propriu în situri care fac parte din rețeaua ecologică europeană Natura 2000, fără nicio evaluare prealabilă a efectelor asupra mediului ale proiectului în situl vizat în mod specific, în măsura în care principiile nediscriminării și proporționalității sunt respectate.

Concluzii

Din toate cele de mai sus rezultă că Directiva „Habitat”, special articolul 6 alineatul (3) nu se opune unei reglementări care interzice instalarea de generatoare eoliene care nu sunt destinate consumului propriu în situri care fac

parte din rețeaua Natura 2000, fără nicio evaluare prealabilă a efectelor asupra mediului ale proiectului în situl vizat în mod specific, în măsura în care principiile nediscriminării și proporționalității sunt respectate.

4. Cauza C-374/98.

CE versus Republica Franța. Neîndeplinirea obligațiilor către un stat membru - Directiva „Păsări” și Directiva „Habitat”

Situația de fapt, procedura precontencioasă

La data de 2 iulie 1996, CE a notificat guvernul francez cu privire la neîndeplinirea obligațiilor asumate în temeiul Directivei „Păsări” și al Directivei „Habitat”, în legătură cu situl Basses Corbières. Prin notificare CE a comunicat că se apreciază încălcarea în raport cu nedeclararea sitului ca SPA și începerea lucrărilor de exploatare a unui zăcământ de calcar fără respectarea condițiilor prelabile potrivit reglementărilor comunitare de mediu.

Prin răspunsul la notificare, Franța a argumentat că au fost luate măsurile necesare pentru protejarea speciilor din SPA de către municipalitățile orașelor Vingrau și Tautavel, și de asemenea, pentru declararea sitului de către autoritățile guvernamentale ca SPA. În plus, a subliniat că societatea OMYA operează de câțiva ani un zăcământ de calcar în zona Tautavel, a cărui extindere a determinat compania să solicite municipalității Vingrau avizul pentru operarea lucrărilor în apropiere de Vingrau. În acest sens, autoritățile franceze susțin că prin anularea avizului acordat de municipalitățile din Vingrau de către instanța de apel din Bordeaux sunt îndeplinite cerințele asumate sub Directiva „Păsări”.

La data de 19 Decembrie 1997, CE a emis o opinie motivată în care a susținut că Franța nu a clasificat situl Basses Corbier ca arie de protecție specială, contrar prevederilor articolului (4), alineat (2) din Directiva Păsări, și, de asemenea, nu a adoptat măsurile speciale de conservare pentru evitarea perturbărilor asupra speciilor protejate din situl menționat și deteriorarea habitatului, sau orice alt efect negativ, în ceea ce privește lucrările din cadrul carierei de calcar din zona municipalităților Tautavel and Vingrau, contrar prevederilor articolului 6(2-4) din Directiva „Habitat”, fiind îndeplinite condițiile pentru a se constata încălcarea obligațiilor asumate în temeiul Tratatului UE. CE somează Franța ca în termen de 2 luni să ia măsurile necesare pentru respectarea prevederilor comunitare invocate.

Franța răspunde printr-o scrisoare datată 22 iulie 1998, indicând că a fost efectuat un studiu de evaluare a impactului asupra mediului asupra carierei în discuție, în urma căruia au fost luate măsuri compensatorii pentru diminuarea efectelor negative asupra habitatului protejat. Se comunică, totodată, că prin decizia emisă de către Consiliul de Stat la data

de 18 decembrie 1996, confirmată de către Tribunalul Administrativ din Montpellier în ianuarie 1998, compania OMYA a fost autorizată să instaleze echipamente în carieră. Autoritățile franceze arată că sunt în derulare consultări publice, la finalul cărora se va deschide procedura de clasificare a sitului ca SPA.

Întrucât CE nu a fost satisfăcută de măsurile adoptate de Republica Franța în termenul notificat, a înaintat CEJ Europene de Justiție

o cerere introductivă prin care solicită să se constate i) *neîndeplinirea obligațiilor asumate prin Directiva „Păsări” privind clasificarea ariei Basses Corbières ca SPA*, ii) *neîndeplinirea obligațiilor asumate prin Directiva „Habitat”, respectiv prevederile articolului 6 (2-4) privind adoptarea măsurilor adecvate pentru a evita deteriorarea habitatelor naturale și a habitatelor speciilor, precum și perturbările speciilor.*

Cu privire la încălcarea prevederilor din Directiva Păsări,

CEJ reține că un stat membru nu poate invoca prevederi, practici și circumstanțe din cadrul juridic intern pentru a justifica neîndeplinirea obligațiilor care îi revin în temeiul Tratatului UE în raport cu perioada de transpunere agregată și notificările CE. În plus, circumstanțele invocate se apreciază la terminarea perioadei de implementare a legislației uniunii asumate de către statul membru, nu pe durata acestui

termen. Mai mult, Franța a beneficiat de informații ale CE cu privire la necesitatea clasificării și de un termen de clasificare comunicat prin opinia motivată a Comisiei. CEJ constată că autoritățile din Franța nu au clasificat situl Basses Corbières ca SPA în termenele prevăzute, fiind probată neîndeplinirea obligațiilor ce îi revin sub Directiva Păsări.

Cu privire la încălcarea dispozițiilor articolului 6, alineatele (2-4) din Directiva „Habitat” prin efectuarea lucrărilor în cadrul carierei de calcar

Argumentele părților

Potrivit CE, chiar dacă la data implementării Directivei „Habitat”, respectiv 10 iunie 1994, situl Basses Corbières nu era declarat SPA, obligațiile asumate sub articolul 6 (2-6) în temeiul Directivei „Habitat” ar fi trebuit respectate. CE susține că realizarea lucrărilor de exploatare a calcarului în cadrul sitului este susceptibilă de a genera efecte negative semnificative asupra speciilor prezente în sit și de a deteriora habitatul natural al acestora, enumerând, totodată speciile afectate prin zgomotul, poluarea și riscurile vitale produse de lucrări. În aceste condiții, CE susține că se impunea realizarea unui studiu de evaluare a impactului asupra mediului în concordanță cu

cerințele și scopul directivei, întrucât studiul elaborat anterior anului 1994 nu întrunea rigorile metodice și științifice în acest scop. În plus, Franța nu a adoptat măsurile compensatorii pentru a diminua și a evita deteriorarea habitatelor naturale și a speciilor prezente, măsurile prezentate de Franța fiind insuficiente. CE susține că având în vedere că nu a fost efectuat un studiu de evaluare a impactului asupra mediului, iar efectele negative sunt predictibile și vizibile, autoritățile franceze ar fi trebuit să refuze autorizarea proiectului, în condițiile în care nu au fost înaintate soluții alternative ale lucrărilor din cariera de piatră. Acest argument este probat cu studii și

rapoarte de specialitate care confirma posibilitatea implementării unor soluții alternative, ignorate atât de către autoritățile locale cât și de către companie.

Franța susține că motivele CE nu sunt bazate pe argumente și probe științifice și neagă faptul că prin lucrările efectuate sunt determinate efecte negative semnificative asupra habitatelor din perimetrul sitului. În plus, prezintă măsurile compensatorii adoptate în scopul evitării posibilelor efecte negative. Guvernul francez susține că monitorizarea efectuată nu a ilustrat perturbări semnificative asupra

habitatelor și speciilor protejate în cauză. Cu privire la soluțiile alternative, Franța argumentează că acestea au fost luate în discuție însă în urma analizei s-a concluzionat că nu sunt viabile pentru implementare în cariera de calcar. Referitor la aplicarea prevederilor articolului 6, alineat (2-4) Franța argumentează că din interpretarea literală a prevederilor articolului 7 din Directiva „Habitat”, aplicabil în raport cu data implementării directivei în cadrul legislativ național, numai ariile clasificate ca arii speciale de protecție se supun dispozițiilor articolului 6 alineat (2-4) din Directiva „Habitat”.

Aprecierile CEJ

În raport cu aplicabilitatea prevederilor articolului 6, alineat (2-4) din Directiva Habitat, CEJ reține că întrucât nu au fost luate măsuri oficiale pentru clasificarea sitului ca arie de protecție specială, potrivit articolului 155 (211) din Tratatul UE, care permite monitorizarea aplicării de către statele membre a procedurii instituite prin articolul 6 alineat (3) și (4) din Directiva Habitat pentru stabilirea posibilelor încălcări ale obligațiilor prevăzute de acestea și având în vedere dualitatea

regimului juridic aplicabil sitului care conferă posibilitatea statului membru să îndeplinească procedura de clasificare necesară nu este interzisă, prin extensie fiind permisă implementarea unor proiecte cu impact negativ asupra mediului pentru motive imperative de interes general major, CEJ constată că dispozițiile articolului 6(2) și (4) din Directiva „Habitat” nu se aplică și nu se impun siturilor care nu au fost clasificate ca SPA.

Hotărârea CEJ

- Prin neclasificarea sitului Basses Corebieres ca arie de protecție specială și neadoptarea măsurilor de protecție care decurg, Republica Franța nu și-a îndeplinit obligațiile ce îi revin în temeiul Directivei „Păsări”;
- Respinge acțiunea pentru constatarea nedeplinirii obligațiilor asumate în temeiul articolului 6(2-4) din Directiva „Habitat”;
- Obligă părțile la plata cheltuielilor de judecată corespondente fiecăruia.

Concluzii

Cu referire la aplicabilitatea prevederilor articolului 6, alineat (2) și (4) din Directiva „Habitat”, CEJ a statuat că prevederile

menționate nu se aplică siturilor care nu au fost clasificate ca SPA până la data autorizării planului și/sau lucrărilor susceptibile de

a afecta situl în cauză. Prin această hotărâre instanța a confirmat caracterul flexibil al directivei, care lasă posibilitatea autorităților naționale de a demara procedura de clasificare a sitului ca SPA și implicit de a putea implementa proiect/planuri în virtutea prevederilor

articolului 6 (2-4), acolo unde se impun, cu monitorizările necesare în considerarea obiectivelor de mediu. Neclasificarea corespunzătoare nu elimină sancțiunile care decurg din neîndeplinirea acestei obligații de către statul membru.

5. Cauza C-209/04:

CE versus Austria. Neîndeplinirea obligațiilor de către un stat membru - Directiva „Păsări” - Protejarea păsărilor sălbatice în SPA Lauteracher Ried national nature reserve - excluderea siturilor Soren și Gleggen-Köblern - Neîndeplinirea obligațiilor de către un stat membru Directiva „Habitat”. Încălcarea procedurilor privind evaluarea impactului asupra mediului a traseului rutier al șoselei S 18 din Austria - Aplicarea Directivei „Habitat”

Situația de fapt și procedura precontencioasă

Lauteracher Ried a fost declarată SPA în Iunie 1995. Siturile Soren și Gleggen-Köblern nu sunt incluse în perimetrul SPA. Proiectul șoselei S 18 a fost inițiat în 1992, forma finală a traseului propus fiind stabilită în 1997 de către Ministerul Economiei din Austria, autoritățile austriece stabilind totodată că nu există rute alternative pentru construcția șoselei S 18. La data de 27 ianuarie 1999, procedura pentru autorizarea construcției șoselei a fost demarată, iar prin decizia datată 6 iulie 2011 a fost autorizată de către autoritățile administrative ale districtului Bregenz și Dornbirn. Decizia de autorizare a fost contestată, iar în 21 februarie 2003 autoritățile guvernamentale au confirmat autorizarea emisă, dar executarea deciziei de confirmare a fost suspendată la data de 29 august 2003 de către CEJ Administrativă, fapt care a determinat blocarea lucrărilor la construcția șoselei S 18.

Urmare a unei petiții datată 12 Noiembrie 2001, CE a adresat Austriei o scrisoare privind insuficiența clasificare a ariei de protecție specială Lauteracher Ried din punct de vedere ornitologic și a indicat temeri cu privire la

posibilitatea unor efecte negative semnificative asupra speciilor de păsări din SPA. După evaluarea răspunsului transmis de autoritățile austriece la data de 27 iunie 2002, CE a emis o notificare Republicii Austria. Mai mult, CE a emis o opinie motivată prin care a solicitat autorităților austriece conformarea cu prevederile comunitare în termen de două luni de la aviz. Considerând insuficiente și nesatisfăcătoare argumentele prezentate de Austria la data 26 septembrie 2003, CE a înaintat prezenta cerere prin care solicită CEJ să constate:

- contrar prevederilor articolului 4 (1) și (2) din Directiva „Păsări”, Austria nu a inclus în SPA Lauteracher Ried siturile Soren și Gleggen-Köblern, care potrivit criteriilor științifice sunt calificate, împreună cu SPA, ca reprezentând SPA recomandate, pentru și în scopul prevăzut de directiva menționată;
- contrar prevederilor Articolului 6(4) din Directiva „Habitat”, Austria a autorizat construirea șoselei federale cu tramă dublă (șoseaua S 18) în pofida evaluării negative a impactului asupra mediului înconjurător.

Cu privire la încălcarea Directivei Păsări

Aprecierea CEJ

CEJ consideră că în lumina datelor științifice și a probelor depuse la dosar de către CE și a monitorizării corespunzătoare efectuate, situările Soren și Gleggen-Köblern nu au beneficiat

de protecția oferită de prevederile articolului 4 (1) și (2) din Directiva „Păsări”, prin urmare se justifică cererea înaintată de către CE.

cu privire la neîndeplinirea obligațiilor asumate în temeiul Articolului 6(4) din Directiva Habitate

Argumentele părților

CE indică faptul că autorizarea șoselei S 18 s-a efectuat contrar prevederilor invocate și de asemenea că autoritățile austriece nu au evaluat impactul asupra mediului determinat de lucrările proiectate înainte de mai 2000. Mai mult, subliniază că evaluarea ulterioară lunii mai 2000 a condus la emiterea unei opinii negative din partea experților provinciei. În pofida efectelor negative relevate, autoritățile nu au luat măsuri pentru identificarea unor soluții alternative pentru traseul șoselei.

Totodată, nu au fost prezentate măsuri compensatorii de moderare și diminuare a impactului evaluat.

Austria contestă argumentele CE invocând aplicabilitatea cu caracter temporal a Directivei „Habitat”, întrucât procedura de autorizare a fost inițiată înainte de data aderării la UE, respectivă 1 Ianuarie 1995. Potrivit tratatului UE, obligațiile de aplicare a directivei menționate incumbă Austriei după data aderării.

Aprecierea CEJ

Având în vedere data declanșării procedurii de autorizare în raport cu obligațiile care incumbă Austriei în baza Tratatului de aderare și potrivit jurisprudenței CEJ în cazuri similare, dispozițiile directivei nu se aplică atunci când

procedura de autorizare a fost inițiată înainte de data intrării în vigoare a directivei, chiar dacă decizia privind proiectul a fost luată ulterior. Prin urmare respinge acțiunea CE cu privire la acest capăt de cerere.

Hotărârea CEJ

1) prin nedesemnarea ca SPA a Lauteracher Ried siturile Soren și Gleggen-Köblern, care potrivit criteriilor științifice sunt sunt calificate, fiind recomandate în raport numărul și suprafața ca SPA, Republica Austria nu și-a îndeplinit obligațiile asumate potrivit articolului 4 (1)

și (2) din Directiva „Păsări”;

- 2) respinge acțiunea CE cu privire la neîndeplinirea obligațiilor asumate în temeiul Articolului 6(4) din Directiva „Habitat”;
- 3) Dispune părților plata propriilor cheltuieli de judecată.

6. Cauza C-226/08:

Stadt Papenburg împotriva Bundesrepublik Deutschland. (cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată de Verwaltungsgericht Oldenburg – Germania) – Stadt Papenburg/Republica Federală Germania (Directiva „Habitare– Decizia statului membru interesat de a și exprima acordul privind proiectul de listă a SCI stabilit de CE - Interese economice ale unei municipalități, legate de exploatarea unui port fluvial, care pot fi afectate prin eventuala desemnare a sitului respectiv ca SCI – Interese și puncte de vedere ce trebuie luate în considerare de către statul membru respectiv cu ocazia deciziei de a da acordul pentru proiectul listei de SCI stabilit de CE

Situația de fapt și întrebările preliminare

Stadt Papenburg este un oraș portuar din landul Saxonia Inferioară aflat pe malurile fluviului Ems și care găzduiește un șantier naval. De fiecare dată când o navă cu pescaj de 7,3 metri urmează să navigheze între șantierul naval și Marea Nordului, este necesară creșterea adâncimii Emsului prin „dragări necesare”. Printr-o decizie din 31 mai 1994 a Wasser- und Schifffahrtsdirektion Nordwest (Direcția Apelor și a Navigației Nord-Vest), Stadt Papenburg, Landkreis Emsland și Wasser- und Schifffahrtsamt Emden (Oficiul Apelor și al Navigației Emden) au fost autorizate să efectueze lucrări de dragare a fluviului, atunci când acest lucru se dovedește necesar. Decizia respectivă este definitivă și implică, conform dreptului german, faptul că „dragările necesare” ulterioare sunt considerate autorizate.

Potrivit Stadt Papenburg, planurile și investițiile acestuia, precum și dezvoltarea sa economică în calitate de oraș portuar în care se găsește un șantier naval depind de posibilitatea pe care orașul o oferă navelor de dimensiuni mari de a continua navigația pe Ems.

La 17 februarie 2006, Bundesrepublik Deutschland a notificat CE anumite părți ale fluviului situate în aval de teritoriul

Stadt Papenburg și denumite „Unterems und Außenems” (Emsul inferior și Emsul exterior), ca potențiale SCI în sensul Directivei „Habitare”. CE a înscris aceste părți ale Emsului în proiectul său de listă a SCI. Aceasta a solicitat Bundesrepublik Deutschland să își exprime acordul în această privință, potrivit articolului 4 alineatul (2) primul paragraf din Directiva „Habitare”.

La 20 februarie 2008, Stadt Papenburg a declanșat o acțiune la *Verwaltungsgericht Oldenburg*, prin care a solicitat să se interzică Bundesrepublik Deutschland aprobarea proiectului de listă. Reclamantul a arătat că un acord din partea statului membru menționat ar constitui o încălcare a autonomiei administrative de care dispune Stadt Papenburg în temeiul dreptului constituțional german. Stadt Papenburg își manifestă temerea că, în cazul înscrierii Unter- und Außenems pe lista SCI, dragările necesare vor fi supuse în viitor, în mod individual, evaluării prevăzute la articolul 6 alineatele (3) și (4) din Directiva „Habitare”.

În acest sens, municipalitatea înaintază CEJ următoarele întrebări preliminare:

- 1) Articolul 4 alineatul (2) primul paragraf din Directiva „Habitare” permite unui

stat membru să refuze, pentru alte motive decât motive de protecție a mediului, să își dea acordul pentru proiectul listei de situri de importanță comunitară stabilit de CE în privința unuia sau a mai multor situri?

- 2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare: se numără printre aceste motive și interesele comunelor și ale grupărilor de comune, în special planurile și proiectele de planuri ale acestora și alte interese legate de dezvoltarea ulterioară a propriului sit?
- 3) În cazul unor răspunsuri afirmative la prima și la a doua întrebare: al treilea considerent al Directivei „Habitat” sau articolul 2 alineatul (3) din Directiva „Habitat” sau alte dispoziții de drept comunitar impun ca statele membre și CE să țină seama de astfel de motive la momentul aprobării și stabilirii listei de situri de importanță comunitară?

- 4) În cazul unui răspuns afirmativ la a treia întrebare: o comună afectată de înscrierea pe listă a unui anumit sit poate să susțină în mod valabil în justiție, întemeindu-se pe dreptul comunitar, după adoptarea definitivă a listei, că aceasta este contrară dreptului comunitar pentru că interesele sale nu au fost luate în considerare sau pentru că nu au fost luate în considerare în mod suficient?
- 5) Lucrările continue de întreținere efectuate în canalul navigabil al unor estuare care au fost deja aprobate definitiv în temeiul dreptului național înainte de expirarea termenului de transpunere a Directivei „Habitat” trebuie supuse unei evaluări a efectelor potențiale ale acestora asupra sitului în aplicarea articolului 6 alineatele (3) și (4) din directiva menționată în caz de continuare a acestor lucrări după înscrierea sitului pe lista siturilor de importanță comunitară?

Hotărârea CEJ

Cu privire la prima întrebare (întrebarea 1)

Articolul 4 alineatul (2) primul paragraf din Directiva „Habitat” trebuie interpretat în sensul că nu permite unui stat membru să refuze, pentru alte motive decât cele de protecție

a mediului, exprimarea acordului său cu privire la includerea unuia sau a mai multor situri în lista SCI stabilit de CE Europeană.

Cu privire la întrebările 2)-4)

Având în vedere răspunsul dat la prima întrebare, nu este necesar să se răspundă la a

doua, la a treia și la a patra întrebare.

Cu privire la întrebarea 5)

Prin intermediul celei de-a cincea întrebări, instanța de trimitere întreabă, în esență, dacă lucrările de întreținere continue efectuate la canalul navigabil al estuarului vizat prin acțiunea principală, care nu sunt direct legate de

gestionarea sitului sau necesare pentru aceasta și care au fost deja autorizate în temeiul dreptului național anterior expirării termenului de transpunere a Directivei „Habitat” trebuie să facă obiectul unei evaluări a efectelor

lor asupra sitului respectiv, în măsura în care pot afecta în mod semnificativ situl vizat, în conformitate cu articolul 6 alineatele (3) și (4) din Directiva „Habitat”, în cazul în care lucrările continuă ulterior includerii pe lista SCI a sitului pe care l-ar putea afecta, în temeiul articolului 4 alineatul (2) al treilea paragraf.

Potrivit aprecierilor instanței o activitate care constă în lucrări de dragare a unui canal navigabil face parte din sfera noțiunii „proiect”, care apare la articolul 6 alineatul (3) din Directiva „Habitat”.

În continuare, faptul că activitatea menționată a fost autorizată definitiv în temeiul dreptului național anterior expirării termenului de transpunere a Directivei „Habitat” nu constituie, prin el însuși, un obstacol în raport cu considerarea acestei activități, în cadrul fiecărei intervenții pe canalul navigabil, drept un proiect distinct în sensul Directivei „Habitat”.

În cele din urmă, trebuie arătat că, dacă, având în vedere în special recurența, natura

sau condițiile de executare a lucrărilor de întreținere din cauza principală, se poate considera că acestea constituie o operațiune unică, în special atunci când au drept obiectiv menținerea unei anumite adâncimi a canalului navigabil prin dragări periodice și necesare în acest scop, aceste lucrări de întreținere pot fi considerate un singur proiect în sensul articolului 6 alineatul (3) din Directiva „Habitat”. În considerarea argumentelor mai sus prezentate CEJ apreciază că articolul 6 alineatele (3) și (4) din Directiva „Habitat” trebuie interpretat în sensul că lucrările de întreținere continue efectuate la canalul navigabil al estuarelor, care nu sunt legate de gestionarea sitului sau necesare pentru aceasta și care au fost deja autorizate în temeiul dreptului național, anterior expirării termenului de transpunere a Directivei „Habitat”, trebuie să facă obiectul unei evaluări a efectelor lor asupra sitului respectiv, în măsura în care pot afecta în mod semnificativ situl vizat, în conformitate cu dispozițiile menționate în cazul în care aceste lucrări continuă ulterior includerii pe lista SCI a sitului, în temeiul articolului 4 alineatul (2) al treilea paragraf din directiva respectivă.

Pentru aceste motive, CEJ (Camera a doua) declară:

Articolul 6 alineatele (3) și (4) din Directiva „Habitat”, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2006/105, trebuie interpretat în sensul că lucrările de întreținere continue efectuate la canalul navigabil al estuarelor, care nu sunt legate de gestionarea sitului sau necesare pentru aceasta și care au fost deja autorizate în temeiul dreptului național, anterior expirării termenului de transpunere a Directivei 92/43, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2006/105, trebuie să facă obiectul unei evaluări a efectelor lor asupra sitului

respectiv, în măsura în care pot afecta în mod semnificativ situl vizat, în conformitate cu dispozițiile menționate, în cazul în care lucrările continuă ulterior includerii sitului pe lista siturilor de importanță comunitară, în temeiul articolului 4 alineatul (2) al treilea paragraf din directiva respectivă.

Dacă, având în vedere în special recurența, natura sau condițiile de executare a lucrărilor menționate, se poate considera că acestea constituie o operațiune unică, în special atunci când au drept obiectiv menținerea unei

anumite adâncimi a canalului navigabil prin dragări periodice și necesare în acest scop, lucrările de întreținere pot fi considerate un

singur proiect, în sensul articolului 6 alineatul (3) din Directiva „Habitat”.

7. Cauza C-57/89

CE împotriva Republicii Germania. Marea Britanie - Intervenient în favoarea Republicii Germania. Protejarea păsărilor și lucrări de construcții în SPA.

Situația de fapt și procedura precontencioasă, argumentele părților

La data de 28 februarie 1998 CE a înaintat CEJ o cerere prin care solicită să se constate că prin inițierea unor lucrări în perimetrul unei arii de protecție specială Germania a încălcat obligațiile asumate în temeiul articolului 4 din Directiva „Păsări” și implicit obligațiile asumate conform tratului UE.

CE apreciază că lucrările de consolidare a coastei marine din Leybucht deteriorează habitatul păsărilor sălbatice din SPA. Potrivit CE, astfel de lucrări de consolidare sunt permise numai din rațiuni legate de siguranța umană (publică), cu condiția ca măsurile propuse să fie limitate la minimum de consecințe care pot deteriora habitatul în cauză.

Germania indică faptul că zona de coastă supusă lucrărilor nu este în perimetrul SPA și că operațiunile au fost preconizate exclusiv în scopul asigurării siguranței pe faleza menționată. Mai mult, precizează că în cadrul etapei de planificare a lucrărilor au fost evaluate

cerințele privind protejarea păsărilor sălbatice, iar proiectul propus perturbă habitatul la nivelul cel mai scăzut posibil pentru aria Leybucht. Cu privire la interpretarea articolului 4 din Directiva „Păsări”, Germania apreciază că se impune realizarea proiectului din motive cruciale de interes public major.

Marea Britanie susține că nu au fost stabilite efectele negative semnificative asupra habitatului, iar lucrările preconizate nu amenință supraviețuirea și reproducerea speciilor de păsări din sit, potrivit documentelor pe care CE le-a pus la dispoziție în dosar pentru probarea cererii sale. În plus, apreciază că lucrările sunt legitime întrucât au fost evaluate efectele asupra mediului înconjurător și au fost adoptate măsuri compensatorii corespunzătoare impactului negativ determinat, în raport cu siguranța publică și interesul public al populației umane care trăiește în SPA sau în vecinătatea acesteia.

Aprecierile CEJ

Cu privire la perimetrul SPA, CEJ reține că obligațiile statelor membre privind administrarea SPA se apreciază în raport cu o serie de factori și circumstanțe care privesc speciile din cadrul habitatului și condițiile în care statele membre pot reduce perimetrul SPA

corespondente intereselor publice. Astfel, reducerea perimetrului unui SPA de către statele membre poate fi justificată numai în condiții excepționale care reprezintă o derogare de la sistemul general de protecție instituit de directivă. În speța în cauză, pericolul reprezentant

de inundarea coastei și consolidarea falezei reprezintă un temei justificat pentru autorizarea lucrărilor, cu condiția ca aceste lucrări să evite deteriorarea majoră și să implice o reducere minimă a perimetrului.

CEJ reține de asemenea caracterul pozitiv al lucrărilor propuse, a căror finalizare va genera măsuri pozitive pentru habitatul și speciile de

păsări din cadrul acestuia, autorizarea acestui proiect fiind necesară atât din rațiuni de siguranță cât și din perspectiva rezultatelor ecologice benefice pentru sit. CE nu a pus la dispoziție documente privind monitorizarea și efectele asupra speciilor de păsări din SPA, care să probeze evaluarea negativă invocată de aceasta.

Pentru aceste motive, CEJ (Camera întâi) declară:

Respinge acțiunea înaintată de CE și dispune plata cheltuielilor de judecată în sarcina CE.

Concluzii

Cazul Leybucht confirmă prin hotărârea CEJ puterea de apreciere a statelor membre în determinarea ca SPA. Este necesară existența unui interes superior obiectivelor ecologice stabilite de directivă pentru ca statul să modifice suprafața zonei de protecție specială,

prin micșorare. Statul nu poate avea o putere discreționară de apreciere în a micșora o suprafață a unei zone protejate, elementele pe care se fundamentează această decizie putând fi de ordine publică, apărare națională ori sănătate publică.

© Ministerul Mediului și Pădurilor - Direcția Biodiversității

Document elaborat de SC Natura Management SRL, prin echipa de experți:

Atena Adriana GROZA - coordonator

Florina CIUBUC - procedurile comunitare de evaluare adecvată a impactului - analiza tehnică

Daniel ȘTEFĂNICĂ - procedurile comunitare de evaluare adecvată a impactului - analiza juridică și interpretarea Deciziilor CEJ și Opiniilor CE

Mioara FLUCUȘ - asistent analiză juridică a procedurilor comunitare de evaluare adecvată a impactului

Alexandru NICOARĂ - prezentarea studiilor de caz privind evaluarea adecvată a impactului pentru: plan urbanistic zonal, amenajament silvic, microhidrocentrală, antene transmisie, infrastructură rutieră

Dan HULEA - prezentarea studiului de caz privind evaluarea adecvată a impactului unui parc eolian

Grafică și coordonare producție: SC Exclus Prod SRL

Tipar: Regia Autonomă „Monitorul Oficial”

